

CUVINTE CĂTRE TINERI

Publicație editată de Mănăstirea Putna

www.putna.ro

Din sumar: Să stăm fermi în credințele noastre **24** Un profesionist al radioului ortodox **38**
Tinerii în diaspora **47** Sănătate și credință **58** Speranțele Basarabiei **74** Răspunsuri la întrebări ale tinerilor **88**

Spre slava lui Dumnezeu, întru cinstirea Maicii Domnului, căreia îi este închinată mănăstirea, a Sfântului Voievod Ștefan cel Mare, ctitorul ei, spre cinstirea înaintașilor și slujirea tinerilor, apare această publicație, cu binecuvântarea IPS Pimen, Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților, prin osteneala viețuitorilor Mănăstirii Putna, cu sprijinul financiar al **BCR** căreia îi aducem calde mulțumiri.

Dumnezeu să primească gândul bun al tuturor celor care au ajutat la apariția acestei reviste:
prof. Elka Bakalova, prof. Ivan Biliarsky, Ilarion Argatu, Mihai Bălan, Monica Drăgan, Claudiu Pântea, Alexandru Ropotă, Tudorel Rusu, Christina Semon.

Editura Mitropolit Iacov Putneanul

© 2013 Mănăstirea Putna

www.putna.ro

www.stefancelmare.ro

ISSN 2247-6180

Cuprins

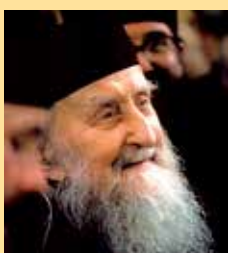
- 2 Hristos și tinerii astăzi / IPS Pimen
4 Hristos în mijlocul nostru / Arhim. Melchisedec Velnic

CUVINTE DUHOVNICEȘTI

- 6 „Dumnezeul Părinților noștri, bine ești cuvântat” / Protos. Pavel N.
8 O viață dăruită lui Dumnezeu. Arhimandritul Dosoftei Murariu
10 Deschideți inimile voastre! / Arhim. Sofronie Saharov
12 Pr. Roman Braga, ultimul supraviețuitor al Rugului Aprins / Protos. Teofan P.

IDENTITATE

- 16 Sfinții Bucovinei / Protos. Dosoftei D.
18 Cuviosul Ioan Iacob Hozevitul: 100 de ani de la naștere
20 Sub constelația geniului eminescian
22 Drumul către cultura spiritului / Monah Iustin T.
24 Să stăm fermi în credințele noastre – interviu cu Ștefan S. Gorovei
31 Studenții / Ioan Alexandru
32 Biserica Antiohiei, ieri și astăzi / Fr. Josef Shattahi
35 Frumusețea în Țara Soarelui-Răsare / Nadia Aoyagi
38 Un profesionist al radioului ortodox / John Maddex
42 Știați că... ?
44 Era așa de blând și de bun... / Constanța Ianolide
47 Tinerii în diaspora
50 O lume a valorilor țărănești: Muzeul „Arta lemnului”
52 Acoperământul de mormânt al Doamnei Maria de Mangop
54 Călătorie spre locul inimii / Vasile Voiculescu
55 Va mai găsi, oare, dragoste pe pământ? / Gheorghe Stoian

ACTUALITATE

- 58 Sănătate și credință – interviu cu medicii Grigore Tinică și Costel Bradea
64 „Din mina părăsită a neamului românesc să iasă din nou aur!” / Brândușa Vrânceanu
68 Orice efort se întoarce însutit / Voica Maria Pușcașu
71 Cultură și spiritualitate românească
74 Speranțele Basarabiei / Ecaterina Luțișina
76 Gânduri de pelerin

INTERVIU

- 78 Slujitori ai Cuvântului – interviu cu Pr. Gheorghe Viorel Holbea

PENTRU UN SUFLET TÂNĂR

- 84 Mănăstirea mea / Pr. John Moses
86 În acest fel am cunoscut iubirea...
88 Răspunsuri la întrebări ale tinerilor

CRONICĂ

- 94 Odorul cel mai scump al sufletului nostru...
96 Icoana, un liant între oameni / Andreea Susa
98 Ziua Armatei
99 Colocviile Putnei
101 Colocviile dedicate Maicii Benedicta – acad. Zoe Dumitrescu-Bușulenga
103 Gânduri de pelerin

Hristos și tinerii astăzi

*Înaltpreasfințitul Pimen,
Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților*

Marea vieții văzând-o înălțându-se de viforul ispitelor, la limanul Tău cel lin alergând, strig către Tine: scoate din stricăciune viața mea, mult Milostive. (Irmos la slujba înmormântării)

Acest liman, pentru noi, creștinii, este „Biserica în înțelesul ei de așezământ sfânt întemeiat de Domnul nostru Iisus Hristos pentru mântuirea credincioșilor. În Biserică, iar nu în afara ei, Domnul nostru Iisus Hristos împărtășește harul Său mântuitor prin Duhul Sfânt, în Sfintele Taine” (*Catehismul creștinului dreptcredincios*). Acest liman este, în înțelesul fizic, locașul de închinare, numit tot biserică.

Viforul ispitelor se stârnește în sufletele noastre atunci când ne îndepărtăm de acest liman sfânt – Biserica, atunci când nu mai dăm ascultare de poruncile lui Dumnezeu, de învățăturile Bisericii, nu mai ascultăm de povețele părinților noștri trupești și duhovnicești. Viforul ispitelor din viața noastră se potolește și se risipește în Sfânta Taină a Pocăinței, la scaunul de spovedanie, atunci când luăm iertarea păcatelor de la Mântuitorul nostru Iisus Hristos, odată cu rostirea de către preot a cuvintelor: „... te iert și te dezleg de păcatele tale”. Viforul ispitelor se potolește și se

risipește stând în sfânta biserică, ascultând slujbele care se săvârșesc de către preot. Acest vifor se risipește chiar și atunci când nu mai este slujbă în biserică, dar noi ne rugăm cu toată luarea-aminte, lepădând grija cea lumească.

De lucrarea tainică asupra sufletului care zăbovește câteva momente în sfânta biserică, beneficiază chiar și omul necredincios, dacă este sincer în căutarea lui. L-am întrebat odată pe un francez ateu (soțul unei doamne creștin-ortodoxe), după ce asistase, împreună cu soția lui, la Sfânta Liturghie: „Ați înțeles ceva?”. El, ateul francez, necunoscător al limbii române, mi-a răspuns: „Am simțit ceva!”

Tinerii noștri de astăzi sunt asaltați de viforul multor ispite venite de la trup și de la lume. Unii se lasă cuceriți de vraja unor frumuseți exterioare sau de anumite facilități, avantaje economice, ale lumii de astăzi, neștiind să se folosească de libertate și necunoscând cuvintele Sfântului Apostol Pavel: „Toate îmi sunt îngăduite, dar nu toate îmi sunt de folos. Toate îmi sunt îngăduite, dar nu mă voi lăsa biruit de ceva” (I Corinteni 6, 12), „Nu vă lăsați înșelați. Tovărășiile rele strică obiceiurile bune” (I Corinteni 15, 33).

Goana tineretului de astăzi după fericierea vieții pământești, este asemănată de Fericitul Augustin în scrierea sa *Despre viața fericită*, cu cel care se urcă într-o luntre și se avântă în largul mării, dar necunoscând „tainele”, pericolele mării, adică prezența unor stânci ascunse sub luciul apei, se poate izbi de acele stânci, ceea ce duce la distrugerea luntrei și moartea luntrașului neiscusit. Luntrașul, scrie Fericitul Augustin, n-a vrut să asculte sfaturile celor de la țarm de a nu se avânta prea mult în largul mării, întrucât nu cunoaște încă pericolele ei. Fericitul Augustin spune mai departe, în lucrarea sa: „Omul să nu se îndepărteze prea mult în largul mării vieții, îndepărtându-se de la limanul de pe țărmul mării, care este Biserica, ci mai bine să asculte de cei care cunosc pericolele mării vieții pământești”.

Zbuciumul vieții pământești și viitorul ispitelor sunt potolite de Înșuși Mântuitorul nostru Iisus Hristos, așa cum a potolit furtuna de pe marea Tiberiadei (Matei 8, 24-26). Numai în Iisus Hristos găsim liniștea sufletelor noastre. „Neliniștit este sufletul nostru, Doamne, până ce se va odihni întru Tine”, scrie Fericitul Augustin în *Confesiunile* sale.

Tinerii noștri de astăzi sunt foarte deschiși sufletește față de simpozioanele și conferințele cu teme ziditoare de suflet și care îmbogățesc cunoștințele din domeniul teologiei. Această deschidere își găsește plinirea în cea a cercetării sfintei biserici, în participarea activă la citirile și cântările din biserici în zilele de duminică și la marile sărbători, unde simțim ceva, ceva mai mult decât acel francez ateu. Aici, în Sfânta Biserică, la Sfânta Liturghie, după ce ne împărtășim cu Preasfântul Trup și Sânge al Mântuitorului nostru Iisus Hristos, mărturisim ceea ce am dobândit: „Am văzut Lumina cea adevărată, am primit Duhul Cel ceresc, am aflat credința cea adevărată, nedespărțitei Sfintei Treimi închinându-ne, că Aceasta ne-a mântuit pe noi”. Deci, am dobândit incomparabil mai mult decât dobândim în simpozioane și conferințe. Acestea au doar rolul de a ne pregăti în felul lor, pentru primirea cu vrednicie a Sfintei Împărtășanii, fără ca ele să înlocuiască Spovedania și pravila rugăciunilor.

În încheiere, o mărturisire personală, de suflet. Numărul tinerilor care cerceau biserica Putnei, în timpul regimului

comunist, era mai mare decât al celor de astăzi. Ei vizitau bisericile din mănăstirile-monumente istorice și erau însoțiți de părinții lor trupești sau de părinții lor duhovnicești, de dascălii lor. Formal, oficial, ei veneau ca turiști vizitatori. În realitate, cei mai mulți erau pelerini închinători. Erau creștini și, în același timp, și UTC-iști, mai bine spus erau UTC-iști de formă, dar în fond, în realitate, erau creștini cu adevărat.

Eram ghid la Putna. După vizitarea bisericii, după zăbovirea mai îndelungată înaintea mormântului Sfântului Voievod Ștefan cel Mare și apoi la muzeu, ca urmare a celor văzute și ascultate, tinerii UTC-iști plecau reculeși sufletește, ca și când ar fi ascultat slujba din biserică. Mai mult, tinerii îmi spuneau, cei mai mulți, individual: „Acum am înțeles că credința nu este opiu pentru popor. Am înțeles că Biserica a creat o cultură, o artă nepieritoare. Am înțeles că istoria poporului nostru este cu adevărat un învățător pentru viața oricărui om, îndeosebi pentru tânăr.” Multe cadre didactice, după terminarea vizitei, cereau să fie spovedite de un preot al mănăstirii; unele dintre ele nu se mai spovediseră din copilărie.

Putna! Tinere, „vino și vezi”! (Ioan 1, 46) ■

Hviney

Hristos în mijlocul nostru

*Arhimandrit Melchisedec Velnic,
Starețul Mănăstirii Putna*

Dragii mei, credința în Dumnezeu este viață. Cine crede în Dumnezeu are grijă să aducă pe lume prunci buni, sănătoși; se îngrijește să-și lase urmași, și nu unul, ci atâția câți îi va da Dumnezeu. Cel mai mare păcat este să lupți împotriva vieții, împotriva nașterii de prunci, să faci lucruri nesăbuite, care distrug viața, care distrug un pântec roditor. Dumnezeu a lăsat ca femeia să aibă pântec roditor, iar unii se străduiesc să distrugă acest dar de la Dumnezeu. E un dar, căci Sfânta Scriptură spune că femeia se va mântui prin naștere de prunci și o casă e binecuvântată când are prunci în ea: nu se va rușina când va grăi cu potrivnicul său în poartă cel care are casa plină de copii (*cf. Ps. 126, 5*). *Eva* înseamnă viață. Pentru noi, orice femeie, orice mamă este asemenea Evei celei dintâi. Dar nu numai asemenea Evei celei

dintâi, ci și asemenea celei de-a doua, a Fecioarei Maria. Căci femeia are smerenia și cumințenia ei, are blândețea ei lăsată de la Dumnezeu.

Dacă, totuși, va spune cineva că nu poate să-și ducă viața în familie și să aibă o casă binecuvântată de Dumnezeu cu atâția prunci câți îi dă El, atunci, dragii mei, Îl avem pe Hristos. Cine a apelat la Hristos și Hristos nu l-a ajutat?

Îl avem pe Hristos și aceasta înseamnă că avem tot ce ne trebuie. Ați venit la Biserica lui Dumnezeu cu un coș. Poate ați pus acolo, în coșul dumneavoastră, câte ceva din cele cu care v-a binecuvântat Dumnezeu casa: puțină pâine, puțină pască, puțin cozonac, câteva ouă roșii încondeiate. Le-ați adus pentru sfințire, le-ați adus ca pe o ofrandă lui Hristos, Dumnezeul nostru. Dragii mei, e și Hristos

venit în mijlocul nostru cu un coș. Dar să știți că în coșul lui Hristos nu găsim câteva alimente – care se strică și care se termină. În coșul lui Hristos Cel prezent în mijlocul nostru găsim cu totul altceva. De credem și ne încredem, găsim mai întâi pacea – și cât de bună e pacea într-o familie! Cât de bună e pacea launtrică, pacea sufletească, atunci când îți găsești liniștea, când păcatul nu te zdrobește, când păcatul nu te mărginește, când păcatul te lasă liber să te miști, când mintea îți este curată. Părintele Cleopa, pe care majoritatea l-ați cunoscut, spunea din memorie texte întregi din Sfinții Părinți. Mergea din citat în citat și rămâneam uimit – eram copil, prin școală – când îl auzeam și-mi puneam întrebarea: cum de poate? Ei bine, prin curăția și prin limpezimea minții. Curăția aceea pe care prima dată bărbatul trebuie s-o aibă, căci el trebuie să fie lumină. El trebuie să fie hotărât, el trebuie să aibă stăpânire de sine. De la Hristos putem lua și luăm această pace, această curăție.

Dragii mei, cu ce mai vine Hristos în mijlocul nostru, ce mai găsim noi în coșul lui Hristos? Bucuria. Nu-i un lucru puțin nici acesta: să ai bucurie launtrică, să știi să te mulțumești cu puțin, chiar numai cu o bucată de pâine. Am amintit de multe ori despre o creștină de aici, din preajmă – a trecut la Domnul fericită, senină și bucurasă. „Mătușă Varvara, ai ținut postul?” „L-am ținut, părinte.” „Ai avut cu ce, mătușă Varvara?” „Am avut, părinte. Iar când n-am avut, eh... un pic de mămăligă, cu un pic de zahăr, am mai băut o cană cu ceai și a trecut ziua.” Se mulțumea cu cât avea. E mare lucru să știi să te mulțumești cu cât ai... Și mulțumirea o găsim în coșul lui Hristos: să știm să luăm din ea!

Și recunoștință găsim în coșul lui Hristos, căci Hristos este recunoscător față de fiecare dintre dumneavoastră, dintre toți cei care ați venit, care v-ați ostenit. Dacă ați venit de departe sau mai de aproape, vă este recunoscător Hristos. V-a numărat și pașii, v-a primit și truda, și statul în picioare, și faptul că ați ascultat.

De aceea, dragii mei, închei cu acest cuvânt: îmbărbătați-vă, întăriți-vă, credeți și vă încredeți în purtarea de grijă a lui Dumnezeu! Știe Hristos să vină la fiecare. Știe Hristos să mângâie pe fiecare. Știe Hristos să dea și o bucată de pâine pe masă. Știe Hristos să-ți dea și doi bănuți, acolo, în

buzunar. Cum? Să nu-L întrebi, ci numai atât: încrede-te! Crede că poate. Poate orice Hristos, dar să ne încredem Lui.

Luați din coșul lui Hristos cât puteți fiecare! Luați din povara Lui, că și El vă ia povara dumneavoastră. Și El este alături de dumneavoastră și în necaz, și în suferință, și în bucurie și în toate Hristos este alături, cu noi. Spune Sfântul Ioan Evanghelistul: *Cel ce este înlăuntru vostru este mai mare decât cel ce este în lume* (I Ioan 4, 4). Înlăuntru nostru cine e? Hristos Domnul! El. Iar noi să mai punem acolo, în inimă, nițică smerenie, puțină neosândire, negrăire de rău, nebârfire, tăcere, iertare din inimă. Niciodată să nu te dai înapoi de la a ierta și a binecuvânta, chiar și pe cel care te-a blestemat, chiar și pe cel care te-a grăit de rău sau mai știu eu ce rău mare ți-a făcut. Roagă-te și pentru acela, zi din adâncul inimii: „Sărmanul de el! N-a știut ce face!”

Să fim încrezători în iubirea lui Hristos! Căci și patima, și Crucea, și pogorârea Lui la iad – căutarea omului, și Învierea, pe toate le-a făcut pentru a noastră mântuire și pentru a noastră bucurie. Lui fie slava și stăpânirea în veci! Amin.

Hristos a înviat! ■

Din cuvântul rostit în noaptea de Înviere a anului 2013

„Dumnezeul Părinților noștri, bine ești cuvântat”

Bunul Dumnezeu a binevoit și întru noi, obștea Mănăstirii Putna, și ne-a dat să cunoaștem părinți îmbunătățiți, care, în aceste vremuri, au strălucit asemenea părinților din vechime. Dintre toți îi vom aminti pe doi, pe Părintele Policarp și pe Părintele Filaret. Amândoi din Grecia, dar cu mare dragoste și deschidere pentru români. Pentru viața lor, pentru pilda ce ne-au pus-o înaintea și tot ajutorul dat nouă, am încercat să le mulțumim scriind aceste rânduri. Vom trăi cu ceea ce ne-au lăsat. Vom continua cu ceea ce ne-au învățat. Vom ține la ceea ce ne-au îndemnat să facem.

Părintele Arhimandrit Policarp Matzaroglu s-a născut la Edessa în 1929. Anii tinereții, plini de greutatea aduse de război, i-au fost marcați de întâlnirea cu Mitropolitul Pantelimon Papagheorghiu al Edessei, iar mai apoi al Tesalonicului, care avea să-i devină părinte duhovnicesc.

Călugărit în Patmos, la Mănăstirea Sfântul Evanghelist Ioan Teologul, a primit numele de Policarp, însemnând *mult rod*, nume ce avea să-i

Părintele Policarp (2 iulie 2004)

caracterizeze viața. După hirotonia în preot, în 1958, a slujit la mai multe biserici din Tesalonic până în 1970, an în care înființează Mănăstirea Sfântul Ioan Teologul – Suroti, mănăstire de maici, el fiind duhovnicul obștii. Dorind liniștea, în locul neînțelegerii și al nedreptății, în

1983 vine în Alexandropoli, însoțit de câteva din fiicele duhovnicești, unde deschide Mănăstirea Adormirea Maicii Domnului – Makri, ctitoria mitropolitului Antim Dusas. Azi mănăstirea are aproape 50 de maici și este o adevărată oază duhovnicească pentru credincioșii din Alexandropoli și din întregul județ Evru.

Pentru întreaga lui activitate și dăruire în viața bisericii și a monahismului, Părintele Policarp a primit în anul 1991 rangul de Arhimandrit al Tronului Ecumenic, iar în 2002 a fost cinstit cu Crucea de Aur a Sfântului Apostol Pavel, cea mai înaltă distincție a Bisericii din Grecia. S-a mutat la Domnul la 15 iunie 2012.

Tactul și discreția îl caracterizau în scaunul de spovedanie. Îl simțeai cum se pleacă alături de tine ca să te ajute să te ridici. Suferea cu cei căzuți și se bucura pentru cei iertați. Ținuta sobră și impunătoare dispărea însă când se apropia de copii. Fața, acoperită de o barbă mare și albă, se lumina de zâmbet, când prietenii lui „liliputani” veneau să-i ceară blagoslovenie și-i sărutau zgomotos mâna drept mulțumire pentru dulciurile primite.

Inima lui largă îi cuprindea pe toți; milosteniile sale, duhovnicești sau materiale, le putem găsi

în multe locuri din țara noastră dar și din Siria, Serbia sau Bulgaria. Atât Mănăstirea Putna, cât și Mănăstirea Moldovița s-au bucurat de o grijă deosebită. Sunt atât de multe momentele în care cele două mănăstiri i-au simțit dragostea părintească încât ar fi greu să le enumerăm. Amintim doar binecuvântarea și ajutorul dat pentru înființarea atelierelor de pictură, de broderie și de croitorie.

Părintele Arhimandrit Filaret Constanda-copulos s-a născut într-un sat din Mesinia la 3 ianuarie 1956. De mic copil a avut sădită în el râvna pentru casa lui Dumnezeu, ajutându-l pe preot sau citind la strană. După cum el însuși mărturisea, la 9 ani putea citi psalmii utreniei, lucru uimitor dacă socotim că greaca veche este o piatră de încercare chiar și pentru cei cu studii. Urmează Seminarul bisericesc Rizariu, iar mai apoi Facultatea de Teologie din Atena.

În 1975 este tuns în monahism la Mănăstirea Sfânta Lavră, din Kalavrita, mănăstirea revoluției de la 1821, dându-i-se numele de Filaret, în cinstea Sfântului Filaret cel Milostiv, al cărui craniu se păstrează acolo. În 1983 este hirotontit preot și primește rangul de arhimandrit din mâna Mitropolitului Sebastian de Elassona. Din ascultare, în 1985 părăsește funcția de Protosinghel al Mitropoliei de Elassona și vine în Patra, ca slujitor la biserica „Sfântul Alexie”, metocul Mănăstirii Sfânta Lavră,

iar apoi este ales stareț al Mănăstirii Sfânta Lavră, fiind înscăunat la 12 decembrie 1993. Trece la Domnul la 30 iunie 2011, după un an de grea boală.

Părintele Filaret a fost un dar făcut Bisericii lui Hristos. S-a dăruit pe sine slujind la Sfântul Jertfelnic, dar a dăruit și tot ce a putut celor din jur. Om al

Părintele Filaret

dăruirii și al milosteniei, s-a făcut prin faptele sale următor sfântului său, Filaret cel Milostiv. Îi îndemna și pe alții, zicând: „Unde poți, dă! Milostenia este uleiul ce-l punem la ușa raiului, ruginită de păcatele noastre”.

Înfățișarea exterioară îl făcea să pară un om aspru, dintr-o bucată, dar discuția cu el îți descoperea un alt om, bun, blând, gata să te asculte cât timp ai fi vrut, plin de daruri duhovnicești izvorâte din trăire și multă experiență. Cineva l-a numit

un gigant cu inimă de copil. Iubea mult frumosul, ordinea, munca și studiul duhovnicesc. Dar marea lui dragoste au fost slujbele din biserică. Era primul la toate și nici chiar boala grea nu l-au putut opri să ia parte la ele, până în ultimele zile.

A preluat mănăstirea aproape pustie. Anii de stăreție au fost ani de efort și de jertfă. Se ruga sfinților mănăstirii – Sf. Alexie și Sf. Filaret – și Maicii Domnului să îl ajute și să aducă viețuitori. Și l-au ascultat. După 18 ani, totul este reînnoit și pus în ordine: biserica strălucește împodobită cu numeroase odoare, iar obștea tânără ce s-a format în jurul său e hotărâtă să-i ducă mai departe lucrarea. ■

Protos. Pavel N.

Din cuvintele Părintelui Policarp

Noi, când venim aici, în România, și vă vedem în biserică, trebuie să vă spun că vă invidiem. Vă invidiem pentru că vedem frica lui Dumnezeu în inima voastră, credința voastră puternică și iubirea voastră față de Dumnezeu. Aceste bunuri, pe care le aveți, să le păstrați cât puteți, cu sânguință. Fără frica lui Dumnezeu, fără credința și iubirea față de Dumnezeu, când veți intra în Uniunea Europeană, repede ne veți ajunge pe noi, grecii, sau poate chiar ne veți depăși. ■

Familia fără copii nu are bucurie. ■

Viața noastră, oricât de grea ar fi, dacă nu este caracterizată de o permanentă pocăință și, mai ales, pocăința care să fie urmată de lacrimi, atunci nu este desăvârșită. De aceea, trebuie să trăim cu mai multă râvnă, ca astfel pocăința să devină obișnuită și desăvârșită. Și va deveni desăvârșită când fiecare dintre noi va trăi înlăuntrul său gândul că este cel mai mare păcătos. ■

Ca să ne curățim inima de patimi trebuie să chemăm încontinuu numele lui Hristos. ■

Să găsim drumul pe care au mers Sfinții Părinți și, urmând drumul lor, care este drumul lui Dumnezeu, drumul Crucii, să urcăm și noi spre Golgota noastră încărcăți cu crucea noastră, păcătoși fiind, dar pocăindu-ne, și astfel să ne învrednicim să vedem și Învierea. ■

O viață dăruită lui Dumnezeu. Arhimandritul Dosoftei Murariu

Profund teolog și iscusit misionar al Bisericii Ortodoxe Române în secolul XX, Arhimandritul Dosoftei Murariu – pe numele său de botez Dimitrie – se naște în 1913 în comuna Stăuceni, județul Botoșani. Crescut în atmosfera dragostei și a credinței trăite, intră de tânăr în obștea Schitului Sihăstria sub povățuirea Ieroschimonahului Ioanichie Moroi. În 1932 este trimis la seminarul monahal de la Cernica, pentru ca mai apoi să fie tuns în monahism și hirotonit diacon. Din 1935 își continuă studiile la Facultatea de Teologie din București, pe care este nevoit să o întrerupă în timpul celui de-al Doilea Război Mondial. În timpul confruntărilor, slujește ca diacon misionar peste Nistru, unde

botează mii de oameni care, din cauza stăpânirii comuniste, nu fuseseră creștinați.

Se întoarce în țară în 1944, când este hirotonit preot, ca apoi să-și continue studiile la Academia Teologică Andreiană din Sibiu, pe care o absolvă în 1947 cu teza de licență: „Sfântul Serafim de

Sarov – Viața, nevoințele și învățăturile”, lucrare ce avea să aibă un mare ecou duhovnicesc în întreaga țară.

După o perioadă de slujire la Catedrala Patriarhală din București (1948–1952), se nevoiește câțiva ani la Mănăstirea Slatina – Suceava alături de starețul Cleopa Ilie, pentru ca la 1 iunie 1956 să fie numit de către Sinodul Mitropolitan ca Stareț al Mănăstirii Putna.

La acea dată, starea mănăstirii era deplorabilă. Din dorința de a ridica din nou ctitoria ștefaniană la prestigiul ei duhovnicesc, moral și cultural de odinioară, înaintează Ministerului Cultelor, la 12 mai 1956, un memoriu în care arată necesitatea efectuării unor lucrări de reamenajare pentru pregătirea comemorării, la 12 aprilie 1957, a 500 de ani de la urcarea pe tron a marelui domn. Deși studenții ieșeni, motivați de serbările studențești anterioare de la Putna (1871, 1904, 1926), s-au pregătit pentru realizarea unei ample serbări, Securitatea a dezaprobat majoritatea inițiativelor, intervenind pentru reducerea la minimum a manifestărilor publice. Mai mult, patru dintre liderii studenților au fost arestați și condamnați la ani grei de închisoare.

Arhimandritul Dosoftei a susținut îndepăroape studențimea în vederea organizării serbării. Printre altele, se intenționa realizarea unei „hărți a Moldovei din

Mormântul
Părintelui
Dosoftei Murariu
de la Mănăstirea
Slatina

perioada Sfântului nostru apărător de neam și țară, cu cetățile și localitățile mai însemnate de atunci și, totodată, indicarea locurilor luptelor sale”, hartă care urma să fie expusă la intrarea în Universitate. Proiectul a părut suspect Securității, care s-a alertat față de intențiile „periculoase” ale organizatorilor, temându-se ca nu cumva contrarevoluția de la acea vreme din Ungaria să se extindă și la noi și să transforme evenimentul de la Putna într-o acțiune antistatală. Drept urmare, serbarea s-a redus la un marș al tăcerii. Niciun cadru didactic și niciun student nu au avut voie să vorbească în public. Chiar și vizitarea mormântului marelui voievod a fost făcută în grabă, securiști îmbrăcați în rase monahale forțând mulțimea de participanți să nu poposească prea mult în fața acestuia.

În același an 1957, la 23 octombrie, probabil pentru destoinicia sa în conducerea și îndrumarea mănăstirii, ca și pentru rodnică activitate duhovnicească – situație ce nu convenea regimului comunist –, arhimandritul Dosoftei este mutat de reprezentanții statului ca stareț la Mănăstirea Vorona. Între 1959 și 1964 rabdă amare suferințe în închisorile de la Aiud și Gherla. După eliberare slujește câțiva ani la Catedrala Patriarhală din București, apoi se retrage ca preot misionar în Munții Apuseni, fiind numit paroh în satul Poiana, comuna Sohodol, județul Alba. Este transferat pentru încă șase ani în județul Mureș, la parohia Deda.

Obosit și bolnav, se retrage la mănăstirea sa de metanie, stabilindu-se apoi definitiv ca preot slujitor și duhovnic la

mănăstirea de maici Slatina – Suceava. În primăvara lui 1990, după ce a vizitat toate mănăstirile și schiturile unde s-a nevoit pentru a cere iertare și binecuvântare de la toți, și-a încredințat sufletul în pace lui Dumnezeu pe Care L-a iubit și L-a slujit întreaga viață.

Nu trebuie trecut cu vederea nici faptul că în ultimii doi ani de viață s-a ostenit la alcătuirea lucrării „Despre Dumnezeiescul Har”, „un adevărat tratat dogmatic de haritologie de un înalt nivel duhovnicesc” – după mărturia Arhim. Ioanichie Bălan. ■

Fratele Georgian S.

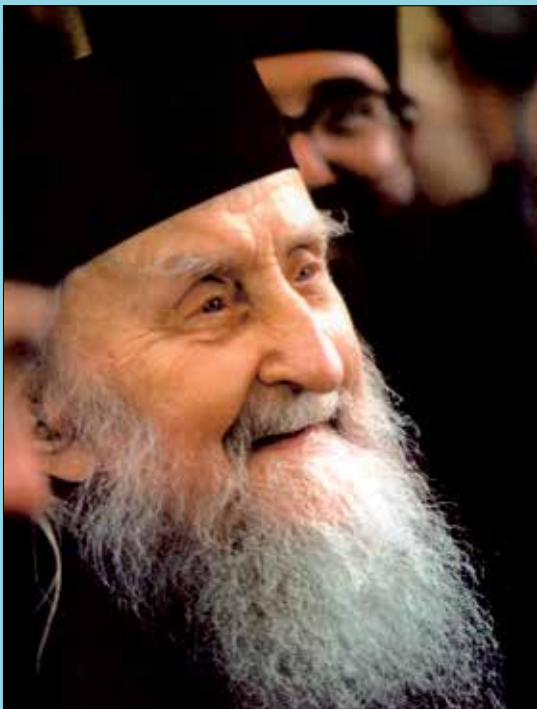
Viața creștină este prin ea însăși o viață tainică în Hristos, adică punerea omului într-o situație asemănătoare cu viața primordială a lui Adam în rai și chiar mai presus decât aceea, printr-un contact nemijlocit cu Dumnezeu, de Care el atârnă. ■

Înțelesul adevărat și scopul ultim al vieții creștine pe pământ este acesta: sporind neconținut harul Duhului Sfânt pe care l-am primit ca o armătură duhovnicească în Taina Sfântului Botez, prin lucrarea faptelor cerute de Sfânta Evanghelie, să ridicăm treptat chipul lui Dumnezeu din noi spre rangul de asemănare și unire cu Dumnezeu prin iubire și cunoaștere – o iubire desăvârșită și o

cunoaștere experimentală, prin contact direct, mijlocitor fiind harul ce se revărsă în chip nevăzut prin Sfintele Taine. ■

Dacă omul se sârguiește spre împlinirea poruncilor și harul Duhului Sfânt îl ajută să ducă o viață tot mai conformă cu natura cea nouă de care s-a învrednicit prin Taina Botezului, acestea sunt în stare să facă din omul păcătos un om nou, îmbrăcat în Hristos. ■

Adevărata viață creștină nu este altceva decât o viață omenească dăruită în întregime lui Dumnezeu. ■

Deschideți inimile voastre!

*Părintele Sofronie Saharov
1896–1993*

La început a fost Cuvântul. Fără El nu există nimic din ceea ce este. Noi facem în fiecare zi experiența dureroasă a unei vieți mizerabile în trupul nostru. Cu toate acestea, suntem creați după chipul lui Hristos, al Celui absolut. Dacă ființa a fost creată pentru Dumnezeu, ea nu trebuie să moară. Dumnezeu a creat viața. El n-a creat moartea. Scopul nostru este viața cu Hristos-Dumnezeu, nemurirea. ■

Deschideți inimile voastre pentru ca Sfântul Duh să scrie în ele chipul lui Hristos. Atunci, puțin câte puțin, veți deveni în stare să purtați în voi bucuria și durerea profundă, moartea și învierea. Priviți tabloul mareț pe care Dumnezeu ni-l dezvăluie în cartea cosmosului, în creația omului după chipul și asemănarea Sa. Ceea ce căutăm nu este limitat la săraca noastră viață cotidiană: ceea ce căutăm este să fim cu Dumnezeu și să avem în noi viața în toată amploarea ei, cosmică și divină. Noi avem de unit, în viziunea noastră duhovnicească, ființa cosmică cu Ființa divină, creatul cu necreatul. ■

Domnul ne iubește, și de aceea putem de nimica să ne temem, afară de păcat, căci din pricina păcatului se

pierde harul, iar fără harul lui Dumnezeu, vrăjmașul mână sufletul așa cum vântul gonește frunza uscată sau fumul. ■

Prin pocăință se naște în noi un anume har: o durere pentru tot ce am făcut în toată viața noastră de zi cu zi. Pocăința trebuie să fie singura noastră cale către Dumnezeu. Pocăinței îi este caracteristic să ne renască și să ne facă asemenea lui Hristos Însuși. Însă la măsura Lui noi nu ajungem. Și astfel pocăința pe pământ nu are sfârșit. ■

Cum să treci o zi fără păcat, deci cu sfințenie? Iată problema noastră cotidiană! Cum să transformăm toată ființa noastră, gândurile, sentimentele, chiar și reacțiile fizice, pentru a nu mai păcătui în această viață, față de Tatăl ceresc, de Hristos, de Sfântul Duh, față de persoana fratelui nostru și față de orice lucru? *Învrednicește-ne, Doamne, în ziua aceasta fără de păcat să ne păzim!* Am repetat adesea această rugăciune a Bisericii. Viața fără de păcat pe pământ ne deschide porțile cerurilor. Nu bogăția intelectuală e aceea care mântuiește persoana. Numai viața fără de păcat ne pregătește pentru viața cu Dumnezeu în veacul ce va să vină. Harul

Sfântului Duh ne învață realitățile veșnice, în măsura în care noi trăim după aceste porunci: *Iubește-L pe Dumnezeu, Creatorul tău, din toată inima ta și iubește-l pe aproapele tău ca pe tine însuși.* Păziți totdeauna aceste porunci! Rămâneți în rugăciune, rămâneți în lucrare, petreceți o zi fără păcat! Restul îl va adăuga Dumnezeu Însuși. ■

Scopul pe care-l dăm vieții ne pătrunde în toate activitățile. Dacă, de exemplu, căutăm mai întâi să câștigăm bani, tot ceea ce facem decurge din aceasta. Munca, poziția socială, n-ar trebui să aibă nicio importanță în relațiile dintre persoane. Cel care-L iubește mai mult pe Dumnezeu, cel care se roagă mai mult, cel care se străduiește mai mult să păzească poruncile lui Dumnezeu, acela va fi mai aproape de Domnul. Aceasta este important. Totul, în viața noastră, are un sens spiritual. Să căutăm, deci, mai întâi, felul în care putem munci păstrând inima noastră, duhul nostru, mintea noastră în Dumnezeu. În viață nimic nu este banal, mic, nesemnificativ. Progresul nostru duhovnicesc depinde, în primul rând, de atitudinea noastră. ■

În starea noastră de cădere, suntem incapabili să judecăm corect pe frațele nostru. Nu fiți atât de siguri că frațele vostru se înșală. Nu-l judecați! Dificultatea de a colabora cu altul provine totdeauna dintr-o lipsă de rugăciune și de iubire. ■

Dacă nu căpătăm sensul slujirii celuiilalt, viața noastră va fi inutilă. Dacă dorim să regenerăm natura noastră, să devenim după asemănarea lui Dumnezeu, dorința de a-l sluji pe celălalt trebuie să domine viața noastră. Slujirea celuiilalt are o forță de mântuire infinit mai mare decât orice teorie teologică. Noi trebuie să murim nouă înșine pentru ca ceilalți să trăiască. Hristos a spus: *Nu vă temeți că vă veți pierde sufletul în această slujire!* Cel care slujește altuia, își salvează sufletul pentru viața veșnică. ■

Rogu-vă, iubiții mei frați și surori, Rîntipăriți-vă și amintiți-vă până în

sfârșitul vieții voastre: sarcina noastră este în toată vremea a ne smeri. Pentru aceasta Domnul a spus: *Cel ce se smerește pre sine înălța-se-va.* Dar a ridica, singur Dumnezeu poate să facă. Altfel se va întâmpla contrar închipuirilor noastre: atunci când vom crede că zburăm către Dumnezeu, în realitate rămânem pe loc... Iar dacă nu vom trăi în închipuire, atunci Domnul Însuși va veni la noi. ■

„L-am rugat pe Dumnezeu și mi-a dat darul de a înțelege duhovnicește Dumnezeiasca Liturghie în toate limbile. Ciudat lucru! Săvârșești Sfânta Liturghie și la sfârșit nu înțelegi în ce limbă ai săvârșit-o. Trăiești tot duhul și toată atmosfera Dumnezeieștii Liturghii.”

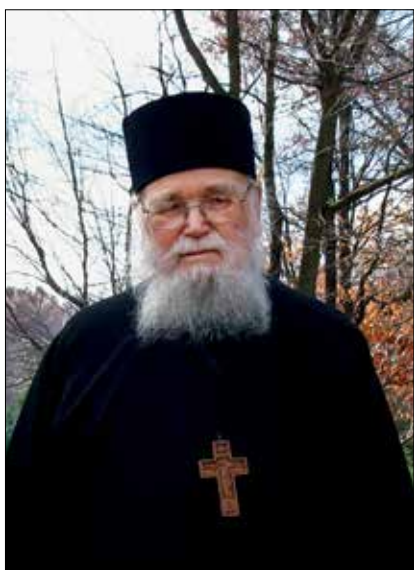
Dacă la bătrânețea mea îmi îngădui să vorbesc astfel, nu este pentru că eu însumi am atins desăvârșirea, ci pentru că înțeleg că alt drum pentru mântuirea omenirii nu există, în afară de cel al Evangheliei, nici alt Mântuitor al ei afară de Hristos. ■

Icoana Sfântului Silvan pictată de părintele Sofronie

Părintele Roman Braga, ultimul supraviețuitor al Rugului Aprins

În Statele Unite, lângă Detroit, în mănăstirea românească Adormirea Maicii Domnului, se nevoiește părintele Roman Braga, ultimul supraviețuitor al mișcării duhovnicești a Rugului Aprins de la mănăstirea Antim din București, din anii 1945–1948.

Întâlnirea cu părintele Roman Braga este o adevărată binecuvântare, nu numai datorită impunătoarei sale staturi duhovnicești și culturale, ci și datorită șansei de a cunoaște pe unul dintre acei uriași ai Duhului ce au știut să transfigureze marea suferință din timpul detenției comuniste. Dialogul cu sfinția sa reprezintă șansa

unei regăsiri rodnice și grație temeinicei pregătiri culturale pe care părintele și-a împrumutat-o încă din interbelicul românesc. De altfel, părintele susține cu tărie că numai reluarea legăturii cu tradiția culturală autohtonă dintre cele două Războaie Mondiale va duce în mod firesc la formarea unei adevărate culturi românești. Sfinția sa vorbește despre necesitatea păstrării specificului spiritualității românești, dacă nu vrem să devenim cetățeni ai nimănu. Părintele arhimandrit crede, de asemenea, că această criză morală, politică și de orice nuanță, în care este acum România, este

cauzată în mare parte și de faptul că nu s-a reluat, în profunzime, legătura cu ceea ce au realizat înaintașii noștri în perioada interbelică.

Părintele Roman Braga se află în America de peste 40 de ani și prezența sa acolo, alături de maicile mănăstirii, a avut o însemnătate deosebită pentru mai mulți americani și canadieni care s-au convertit la dreapta credință ori au devenit mai conștienți de propria identitate ortodoxă. Iată ce mărturisește unul dintre ei: „Este o mare cinste pentru națiunea română, de unde au venit primele călugărițe și părintele Roman, pentru că ea ne-a conferit nouă, creștinilor ortodocși din America de Nord, un dar deosebit”.

Părintele Roman Braga a fost practic expulzat din România în timpul regimului comunist, dar Dumnezeu a avut cu sfinția sa un anumit plan în ceea ce privește misiunea ortodoxă în Statele Unite. Cartea părintelui, „Explorând universul interior”, a fost publicată în limba engleză în mai multe ediții și este foarte căutată de convertiții americani. Sfinția sa a transpus în engleză, cu har și profesionalism, mai multe din cântările psaltice românești. În acest fel slujbele în engleză ale mănăstirii aduc ceva din atmosfera așezămintelor

Obștea Mănăstirii
„Adormirea
Maicii Domnului”,
Rives Junction,
SUA

monahale moldovenești și atrag ca un magnet pe căutătorii Adevărului. (Neo)Protestantismul american este zguduit astăzi de o criză puternică, fapt care deschide, într-un mod poate neașteptat, porțile Ortodoxiei pe continentul american. Convertirile la Ortodoxie sunt tot mai multe și tot mai spectaculoase. Mergând la mănăstirea *Adormirea Maicii Domnului* din Rives Junction, realizezi dintr-odată că Ortodoxia românească poate transmite ceva profund întregii lumi, atunci când este mărturisită cu dreaptă socoteală, cu iubire și fără emfază.

Părintele Roman Braga cunoaște bine problemele tinerilor, după cum se va vedea din cuvintele care urmează. La mănăstire vin în mod regulat studenți de la universitățile din jur, cu toate că unii dintre ei nu sunt ortodocși. Ei vin și pentru a vorbi cu părintele care, din păcate, la cei 91 de ani, nu-i mai poate primi tot timpul. Părintele Roman Braga nu este numai un

erudit foarte fin, ci și un om al echilibrului și al dragostei. Sfinția sa le spune tinerilor că superficialitatea intelectuală poate deveni un vâl care ne împiedică să-L găsim pe Dumnezeu. În același timp părintele ne învață că noi existăm, doar atâta timp cât îi ajutăm pe alții. Numai această dăruire către ceilalți dă un sens vieții noastre. Pentru noi, cei din țară, părintele arhimandrit ne transmite că este foarte mare nevoie să existe în România o ortodoxie matură, demnă, independentă de factorul politic, o credință ortodoxă capabilă să răspundă adecvat provocărilor globalizării.

Statornicia și seriozitatea în rugăciune au făcut din mănăstirea *Adormirea Maicii Domnului* de lângă Detroit o minune vie, o oază de har și de încredere în puterea credinței. În acest loc binecuvântat, părintele Roman Braga depune o mărturie credibilă despre ce înseamnă spiritualitatea ortodoxă și românească. ■

Protos. Teofan P.

Dialog cu părintele Roman Braga

Tinerii sunt buni

Tinerii sunt aceiași în America și în România. Diferențele dintre generațiile de tineri sunt diferențe de cultură. Unii au trăit într-o cultură și alții în alt mod de cultură. Sunt împotriva celor care spun: „Ce bine era odată și acum uite cum este!”

În general, tinerii sunt aceiași, sunt buni. Adulții sunt răi, noi suntem răi. Nu tinerii au inventat, în răstimpul de până la douăzeci de ani, drogurile. Noi le-am inventat. Nu copiii sunt răi, nu tinerii sunt răi. Nu săracul student care conduce mașina este cel care a pavoazat orașele cu femei goale și cu toată literatura pornografică. Pe aceasta nu o scriu tinerii, căci ei sunt imaturi. Ei se înfruptă din ea. Noi trebuie să ne căim înaintea lui Dumnezeu și să plângem pentru copiii aceștia.

Tinerii care cresc ne văd pe noi și fac ceea ce facem noi. Pentru că educația nu se învață din cărți. Poți să publici oricâte cărți și manuale de educație. Tânărul le citește, le pune de-o parte și cu atâta rămâne, cu niște noțiuni. Dar educația se face prin exemplu. Nu-i dai copilului lecții cu degetul: „Trebuie să faci asta, asta și asta!” El nu înțelege. El face ce fac mama și tata. Eu, dacă am învățat ceva, am învățat pentru că mama m-a luat de mână și m-a dus la icoana Maicii Domnului și mi-a spus că acesta, Pruncul, este Iisus Hristos și aceasta-i Măicuța Domnului și „El e Domnul nostru”. Și cu atâta am rămas. Cei câțiva psalmi pe care-i știu pe de rost, îi știu de la mama, pentru că ea știa Psaltirea aproape pe de rost. Pe mine nu m-au învățat didactic, eu am făcut ce au făcut părinții. Eram opt copii. Seara nu ne culcam fără rugăciune; îngenuncheam toți: tata, mama

și copiii. Și ne-au învățat să ne luăm iertare unul de la altul, sărutam mâna tatei și a mamei și ne duceam să ne culcăm. Nu era nimic teoretic. Ne luau de mână și ne puneau în genunchi. Sigur, cei mai mici nu erau atenți la rugăciune, dar mai târziu lor li se întipărește în minte că rugăciunea este o chestiune de viață și de moarte pentru că mama și tata se rugau. Sau mai târziu spun: „mama n-ar face asta”, „tata n-ar face asta”.

Exemplul părinților este mare lucru, și ei nu știu asta.

Implicarea în societate

Trebuie să existe o reacție împotriva a tot ceea ce este rău în societate. Și mai ales la români, care sunt înclinați să imite tot ceea ce aici, în America, se aruncă deja la gunoi. De exemplu, este o mișcare foarte puternică împotriva avorturilor în America. Eu am fost patru ani la rând cu icoana Maicii Domnului la Casa Albă. Pe 22 ianuarie se adună la Washington milioane de oameni. Și este interesant că sunt evrei foarte mulți, ortodocși, catolici nici nu mai vorbim; merg toate seminariile ortodoxe de aici, se duc și episcopi ortodocși. Mergeam opt kilometri până la Curtea Supremă, unde acum 30 de ani s-a hotărât liberalizarea avorturilor, și acolo ne rugam pentru copiii care au fost avortați. Toți cei de pe lături, huiduindu-ne, aruncau cu orice. Dar nu ne uitam la asta, ne duceam.

Un alt exemplu: tinerii noștri – pentru că avem o organizație puternică de tineret în episcopia noastră – au cumpărat cărțile de slujbă și alte lucruri pentru biserică din banii lor. Se duc și spală mașinile. Sau vând ciocolată pe stradă de la ușă la ușă pentru asociațiile care luptă împotriva

cancerului. Fetita părintelui Dumitru Ichim de la Kitchener, din Ontario, a străbătut toată Canada pe patinele cu roțile pentru asociația împotriva cancerului. Este medic acum, dar era de 16 ani când a făcut treaba aceasta. Știți câți bani a adunat? Căci cine, când o vede, nu se-ndură să-i dea?

Vorbește cu Hristos!

Eu tuturor tinerilor le spun: „Vorbește cu Hristos!” Ce să vorbești? Despre toate: că la facultate ai un profesor așa și așa, că ți-e foame... Dacă vorbești cu Iisus Hristos, diavolul nu găsește o portiță deschisă în mintea ta ca să-ți aducă ce ai văzut pe stradă. Pentru că mereu spui: „Doamne, uite că sunt obosit, trebuie să mă culc puțin. Am să încerc să citesc puțin și mă culc.” Dialogul acesta permanent cu Dumnezeu este soluția. O să spunei: „Dar ce, aceasta-i rugăciune? Ca să fie rugăciune trebuie să citești psalmul cutare!” Este o rugăciune! Pentru că ce este rugăciunea, în fond? Este comunicare cu Dumnezeu. Ce sunt psalmii, decât un dialog cu Dumnezeu? În felul acesta noi devenim o rugăciune, o rugăciune „ambulantă”, care nu întotdeauna se face prin cuvinte, ci prin faptul că trăiești în prezența lui Iisus Hristos, căci

El este întotdeauna cu noi. Nu poți să faci abstracție de prezența Lui în viața noastră.

De exemplu, ești în mașină, conduci mașina și spui: „Știu că ești pe locul din față aici cu mine, spune-mi ceva!” Și Mântuitorul îți răspunde. Cum? Îți dă sugestii cum să-ți rezolvi problemele. Dumnezeu întotdeauna răspunde la rugăciuni: „Da” sau „Nu”. Sunt rugăciuni și cereri pe care Dumnezeu nu ni le satisface pentru că noi vrem să trăim confortabil, numai confortabil, să nu suferim deloc. Dar nu este mântuire fără cruce. El nu ne dă o cruce grea; crucea noastră personală este necesară, pentru că omul care n-a suferit este foarte superficial. Nu înțelegi lucrurile când hălăduiești, când o duci bine.

Dialogul cu Dumnezeu te face să ai mintea disciplinată și curată, face să nu mai vină prostiile acelea care se leagă într-o structură și te duc la păcat, la păcate intime. Pentru că omul este lăcașul Duhului Sfânt, este biserică sfințită, și biserică asta nu poate fi pictată cu imaginile murdare care îți vin în minte, ci trebuie pictată cu icoane. ■

Mănăstirea „Adormirea Maicii Domnului”,
Rives Junction, octombrie 2012

Sfinții Bucovinei

Pelerin sau turist, român sau străin, când ajungi în Bucovina simți lumina care țâșnește din acest pământ. „Pământ cântând în imagini”, i-a spus germanul Wilhelm Nyssen.

Sfintele moaște
ale Cuviosului
Arsenie
de la Putna

Dulcea Bucovină, cu „munții în lumină, văi în flori, ape strălucind în dalbe diamante”, îi rămâne lui Mihai Eminescu în suflet. E locul din al cărui văzduh Ciprian Porumbescu a auzit „Balada” sa, imnul sufletului românesc. „Plai cu flori” i-au spus țăranii locului, când întrebau acest pământ unde-i sunt feciorii, duși „în altă țară” de ocupanții sovietici, dar în care ei se vor întoarce „la primăvară”. Primăvara învierii de la sfârșitul lumii, căci majoritatea celor deportați nu au mai trăit alte primăveri.

La un secol de la luarea Bucovinei, în 1775, de

către Imperiul Austriac, Eminescu face un portret al însemnătății acestui pământ pentru identitatea românească: „Vânzarea Bucovinei va fi o veșnică pată pentru împărăția vecină, de-a pururea o durere pentru noi. Dar nu vom lăsa să se închidă această rană. Cu a noastre mâini o vom deschide de-a pururea, cu a noastre mâini vom zugrăvi icoana Moldovei de pe acea vreme, și șirurile vechi, câte ne-au mai rămas, le vom împropăta în aducere aminte, pentru ca sufletele noastre să nu uite Ierusalimul. Căci acolo e sfânta cetate a Sucevei, scaunul domniei vechi cu ruinele măririi noastre, acolo scaunul firesc al unui Mitropolit, care în rang și în neatârnare era egal cu patriarhii, acolo sunt moaștele celor mai mari dintre Domnii români, acolo doarme Dragoș, împlânzitorul de zimbri, acolo Alexandru, întemeietorul de legi, acolo Ștefan, Zidul de apărare al creștinătății”. Dacă pentru Eminescu Putna este „Ierusalimul neamului românesc”, atunci Bucovina este Țara Sfântă a românilor.

Între datoriile celor de astăzi față de Bucovina, prima este cunoașterea celor care, în această parte

de țară, au apărat identitatea românească și legea ei strămoșească – ortodoxia. Așa cum sunt acei bucovineni care au fugit peste graniță, în patria mamă, înrolându-se ca voluntari în armata care va câștiga Marea Unire. Sau studenții din Cercul „Arboroasa”, închiși pentru că nu au voit să aniverseze 100 de ani de la răpirea Bucovinei. Și atâția preoți și intelectuali care au trudit pentru ca poporul să nu își uite rădăcinile, precum învățătorul George Tofan, neobositul dascăl și organizator de școli în Bucovina și Basarabia.

De unde atâta lumină ce izvorăște dintre rănilor acestui ținut, care și acum este sfâșiat în două? Din osemintele sfinte care îl țin să nu se prăbușească. Ca o mamă bună, Biserica este datoare să-și recunoască chipurile de sfințenie pe care le-a odrăslit în acest spațiu.

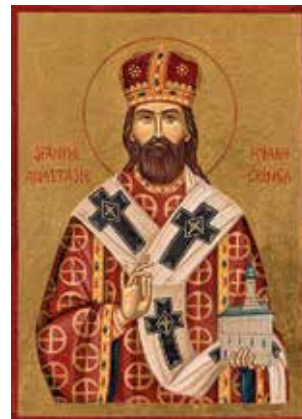
Părintele Moldovei, dârz și smerit în același timp, sfântul voievod Ștefan cel Mare, a fost proslăvit. La fel, sfinții ierarhi Leontie de la Rădăuți și mitropolitul Dosoftei, cuviosul Daniil Sihastrul, a cărui aureolă de sfânt a fost pentru prima dată pictată în 1548 la Voroneț. Dar acesta este doar unul dintre sihaștrii Bucovinei. Numele celor de dinaintea lui nu au fost scrise în sinaxare și ele rămân în cartea deschisă a Împărăției Cerurilor, alături de ale altor nevoitori fără de care nu se poate înțelege lumina duhovnicească a Bucovinei.

Dar avem numele a câtorva de după ei, în însemnări care prezintă sfinții de pe pământul românesc: Vasile de la Moldovița, făcătorul de minuni ale cărui moaște se aflau întregi la mănăstirea sa, în 1621-1622, Epifanie de la Voroneț, care „a biruit desăvârșit pe toate cetele vrăjmașilor celor

nevăzuți prin adâncă smerenia sa”, după cum se scrie într-un sinaxar din secolul al XIX-lea, Eustatie și Inochentie de la Probotă.

Cugetele credincioșilor se îndreaptă cu cinstitie și către Teoctist, înțeleptul mitropolit care l-a uns domn pe sfântul Ștefan cel Mare și i-a fost împreună-lucrător întru toate. Sunt apoi doi dintre ctitorii Dragomirnei: Anastasie Crimca, mitropolitul cărturar, iubitor de frumos, de viață monahală, de demnitate, însetat de rugăciune, mult-milos-tiv față de cei în nevoi și un „dumnezeiescu om”, și domnul martir Miron Barnovschi, originar din Cernauca, acum peste graniță, care a fost omorât de turci în 1633, pe 2 iulie, ziua în care trecuse la cele veșnice și sfântul Ștefan. De Mănăstirea Putna sunt legați Iacov Putneanul, marele mitropolit din veacul al XVIII-lea, și familia lui duhovnicească, dintre care cuvioșii Sila, Paisie și Natan, smeriții sihaștri din Sihăstria Putnei, s-au arătat a fi încununați de cununa sfințeniei, și Arsenie, monahul putnean al cărui craniu e izvorător de bună mireasmă.

Alții așteaptă să le fie șters colbul de pe chipuri, precum ieroschimomonahul Calistrat, întemeietorul rugător al Suceviței, sihastrul Pahomie, întemeietorul Slatinei, pustnicul Sisoe de la Rarău, sihastrul Iov de la Râșca, ori Lazăr, Teodosie și Dosoftei, stareții de la Sihăstria Putnei.

Acești sfinți, trăind întru odihna și puterea iubirii de oameni a lui Dumnezeu, au fost cei care au dat putere generațiilor de bucovineni să-și ducă mai departe viața și identitatea, să nu dea înapoi și să nu deznădăjduiască. Fără de ei, pământul acesta nu ar cânta în imagini, nu ar fi odrăslit „Balada” și nu ar fi avut tăria de a rămâne statornic peste veacuri de încercări.

Acești sfinți sunt fii ai acestor locuri și fii ai Maicii Domnului. Pe ea o rugăm să aducă dragostea lor în inima noastră, pentru a-i urma și a-i cinsti după cuviință.

Bucură-te lauda Crasnei, Podoaba plaiurilor noastre și a întregului nostru pământ! (Acatistul Icoanei Maicii Domnului de la Crasna)

Bucurați-vă, voi, sfinți ai Bucovinei, lumină și nădejde tuturor celor ce vă slăvesc! ■

Protos. Dosoftei D.

Cuviosul Ioan Iacob Hozevitul: 100 de ani de la naștere

Nu este puțin lucru pentru un neam să odrăslească un sfânt, într-o perioadă de uscăciune duhovnicească atât de mare. Ilie, pruncul născut la 23 iulie 1913 într-o familie de oameni credincioși – Maxim și Ecaterina Iacob, din Crăiniceni, Botoșani –, și-a pierdut mama când avea șase luni, și tatăl, mort în Primul Război Mondial, când avea trei ani. Cine s-ar fi gândit că sârmanul orfan va deveni un luminător al întregii lumii? Căci Sfântul Ioan Iacob este un dar al românilor către întreaga lume și un dar al Țării Sfinte pentru români.

Parastas la mormântul Părintelui Ioanichie Pârâială

A fost crescut până la 10 ani de o bunică cu viață sfântă, Maria Iacob, apoi de un unchi, Alecu Iacob, care mai avea șase copii. În 1932 termină Liceul „Dimitrie Cantemir” din Cozmeni – Cernăuți. În urma unei descoperiri dumnezeiești, în 1933 se închinoviază în Mănăstirea Neamț, unde, în 1936, este călugărit cu numele Ioan. În același an face un pelerinaj în Țara Sfântă și rămâne acolo. Se nevoiește mai întâi la Mănăstirea Sfântul Sava de lângă Betleem, unde are un ales povățuitor duhovnicesc, ieroschimonahul aromân Sava. Aici este paraclisier și infirmier. Cu inima sa milostivă, a devenit renumit pentru slujirea aproapelui, nu numai a călugărilor bolnavi, ci și a arabilor și beduinilor, a celor răniți în război și a oricărui suferind. În același timp traduce și scrie învățăături și versuri duhovnicești, pentru folosul duhovnicesc al compatrioților săi.

La 14 septembrie 1947, este hirotonit preot și numit egumen al Schitului românesc Sfântul Ioan Botezătorul de la Iordan. După cinci ani se retrage cu ucenicul său, monahul Ioanichie Pârâială, în pustiul Hozeva, aproape de Ierihon. După o aspră nevoie în peștera Sfânta Ana, la 5 august 1960, la 47 de ani, Sfântul Ioan Iacob se mută la cereștile lăcașuri. După 20 de ani, la 8 august 1980, moaștele sale sunt aflate întregi. În 1992 este canonizat oficial de către Biserica Ortodoxă Română. ■

Această icoană a fost pictată în 1990, înainte ca Biserica Română să îl canonizeze pe Sfântul Ioan Iacob, de maica Iustina Ilie. Fostă profesoară în județul Argeș, în timpul regimului comunist ea a plecat în Țara Sfântă și a intrat în monahism, așezându-se la Mănăstirea Înălțarea Domnului din Drama, Grecia. Icoana a fost dăruită Mănăstirii Putna în 1993, când un grup de părinți a vizitat Mănăstirea Drama.

În „brațele părintești”

Rămas de mic orfan pe lume,
Ca un copil al nimănu,
Mi-am pus nădejdea mea spre Domnul
Cerând de-a pururi mila Lui.

Bunica, Dumnezeu s-o ierte,
Mi-a semănat de timpuriu
În suflet tainele credinții
Și rodul lor mă ține viu.

O, scumpa mea bătrână sfântă,
Eu tot ce am îți datoresc,
Căci m-ai adus la cunoștința
Părintelui Celui Ceresc.

„Când tatăl meu (cum zice psalmul)
Și maica mea m-au părăsit”,
Atuncea Domnul cel din ceruri
La sânul milei m-a primit.

Deci suflete al meu smerite,
Înaripează-te mereu,
Prin rugăciune prea fierbinte
Și dragoste spre Dumnezeu.

Rețetă duhovnicească

– pentru un sihastru –

Prieten bun câștigă-ți plânsul
Și „Rugăciunea lui Iisus”,
Căci plânsul stinge focul veșnic,
Iar ruga te înalță sus.

De-asemenea să ai prieteni
Poruncile dumnezeiești
Pe care, fără de prihană,
Cu dragoste să le păzești.

Prietenia cea cu lumea
Te lasă singur la mormânt
Și numai „faptele credinții”
Tovarăși – mai departe – sunt.

Sub constelația geniului eminescian

Vineri, 11 ianuarie 2013, a avut loc lansarea triadei volumelor „Eminescu. Viața”, „Eminescu și Romanticismul german”, „Eminescu. Creație și Cultură”, semnate de Zoe Dumitrescu-Buşulenga, în concepția grafică a lui Mircia Dumitrescu.

Evenimentul a fost organizat de Fundația Credință și Creație. Acad. Zoe Dumitrescu-Buşulenga – Maica Benedicta în colaborare cu Biblioteca Națională a României, gazda întâlnirii.

Elena Tîrziman, directoarea Bibliotecii Naționale a României

Poate nu întâmplător, Eminescu s-a născut pe 15 ianuarie. Este început de an, și, de fapt, reușim astfel noi, ca Români, să începem de fiecare dată noul an sub auspiciile geniului eminescian.

Dan Hăulică, Președinte de onoare al Asociației Internaționale a Criticilor de Artă

Eminescu este, pentru noi, o măsură de creativitate, în sensul cel mai adânc. Tânărul care nu avea nici 20 de ani gândise manifestarea de la Putna cu o seriozitate exemplară, care depășea, bineînțeles limitele vârstei, și care ne ducea mult

mai departe, într-un fel de dimensiune, cum ar spune britanicii, *forever*. Acest pentru totdeauna pe care-l reprezintă Eminescu pentru noi, pentru gândirea și existența românilor, trebuie manifestat, trebuie reiterat cu tenacitate.

Doamna Zoe își lega destinul intelectual de Eminescu, înainte de a se fi ocupat anume de opera eminesciană. Era perioada tristă, când poetul nepereche era apanajul unor amatori, de nivelul unui tehnician dentar ca I. Vitner, când nu se îngăduia altcuiva să desfășoare cursuri cu adevărat riguroase despre Eminescu. Atunci, în acel precar ambient, Doamna Zoe nu pierdea niciodată ocazia să-l aducă pe Poet în plinul dezbaterilor de literatură universală, și al unei problematice de mare anvergură. Pentru ea, acesta era un destin, și nu numai intelectual, dar și, tout court, un destin în sensul vital, ireductibil; care-i însoțește patetic existența, până în ultimele ei zile. Pe patul de suferință, în

spital, Doamna Zoe le spunea prietenilor, cu un fel de îngrijorare nereținută: Apărați-l pe Mihail! Și această adresare fraternă, când era vorba de poetul cu o dimensiune astrală, arată cât îi era de dragă, indisociabil solidară, existența poeziei lui Eminescu, și a omului Eminescu, de atâtea ori amenințată, în ultimii ani, cu ușurătate, de intervenții iresponsabile, de-a dreptul ignare.

Valeriu Râpeanu, editor și istoric literar

Eu fac parte din generația care intra, în anul 1950, în Facultatea de Litere, când dreptul de a vorbi despre Eminescu îl avea numai Ion Vitner. Celor mai tineri poate să li se pară o absurditate, dar absurditatea aceasta noi am trăit-o. Există chiar un curs special Eminescu, în felul acesta eliminându-i pe toți ceilalți care ar fi îndrăznit să vorbească despre marele poet. Noi eram mai curioși și, la un moment dat, stând în spate, în amfiteatrul Odobescu, așezând în față câțiva colegi de-ai noștri mai voinici, aveam în mână, luate cu mari sacrificii, primele trei volume din ediția Perpessicius, procurate de la celebrul anticar clandestin al timpului, Azur Mușoiu, și urmăream notele lui Perpessicius, care se reproduceau în fața noastră la catedră, fără să ni se spună însă că a ostenit pentru ele un oarecare Perpessicius.

Când a debutat, publicând despre poet, o prefață la „Biblioteca pentru toți” din vremea aceea, pe Zoe Dumitrescu-Bușulenga, unii, interesați, au luat-o drept uzurpatoare. Ceea ce îi irita era însuși curajul de a aborda loial tema Eminescu. Deci nu a fost un drum presărat cu flori. Dimpotrivă. Dar Zoe Dumitrescu îl trăia pe Eminescu, trăia prin Eminescu.

Pentru Zoe Dumitrescu-Bușulenga, Eminescu a fost o misiune.

Lucia Cifor, profesor universitar

Privind-o, ascultând-o, am avut adesea impresia că dânsa retrăia, atunci când vorbea în public, înalta exigență evanghelică, formulată de Mântuitorul nostru Iisus Hristos, conținută de versetul „Foc am venit să arunc pe pământ

și cât aş vrea să fie acum aprins” (Luca 12, 49). Conferențiind, pe orice temă ar fi făcut-o, avea puterea „să dea foc la sală”, pentru că disloca și anula comodități, mobilizând conștiințele, mișcând inimile și ridicând auditoriul la nivelul tensiunii intelectuale la care era ea însăși conectată.

Ierom. Dosoftei Dijmărescu, Mănăstirea Putna

În finalul „Vieții” lui Eminescu, Maica Benedicta spune că „nimeni nu l-a însoțit pe Golgota lui”. Niciodată pe Golgota nu ne însoțește nimeni, căci așa a străbătut și Hristos această cale. Este ultima măsură a vieții noastre, dar întotdeauna după ea urmează acea bucurie a Învierii, care este a comuniunii. Când Dumnezeu pare a ne lăsa singuri, o face tocmai pentru a ne regăsi și a-L regăsi. Cred că acest lucru se întâmplă cu Maica Benedicta și cu Eminescu, acum, dar și în viitor – ne regăsim întru ei, Îl regăsim pe Dumnezeu înlăuntrul nostru.

Alex Ștefănescu, critic și istoric literar

A renunța la cultură este ca și cum am renunța la oxigen. Cultura înseamnă să fii cultivat așa cum un pământ este cultivat. Deosebirea dintre un pământ cultivat și un pământ sălbatic apare și între oameni. Cultura ne umanizează, iar lipsa culturii ne dezumanizează. Oamenii fără cultură sunt foarte aproape de starea de animale.

Cărțile despre Eminescu scrise de Zoe Dumitrescu-Bușulenga sunt într-adevăr un prilej de iluminare. Știți cum arde flacăra de magneziu, foarte scurt; aici este o flăcără care arde neîntrerupt de la prima până la ultima pagină și te face să îți dorești și tu să te ridici la o anumită ținută intelectuală.

Testamentul lui Ștefan cel Mare din monologul eminescian al lui Luca Arbore, recitat de maestrul Dorel Vișan

*Venit-am eu în lume când nouri groși și ceață
Îngreunau văzduhul cu neagra lor viață
Dar am trecut prin lume, un tunet falnic, sunt,
Și-am curățit deodată și ceruri și pământ. ■*

De la stânga la dreapta:

1. Elena Tîrziman
2. Dan Hăulică
3. Valeriu Râpeanu
4. Lucia Cifor
5. Ierom. Dosoftei
6. Alex Ștefănescu
7. Dorel Vișan

Drumul către cultura spiritului.

De la acad. Zoe Dumitrescu-Bușulenga la Maica Benedicta

În urmă cu șapte ani, pe 5 mai 2006, un om mare al culturii românești era înmormântat la Mănăstirea Putna, după dorința sa testamentară, fiind așezat alături de monahi, stareți și oameni bine-plăcuți lui Dumnezeu de aici. Este vorba de academicianul Zoe Dumitrescu-Bușulenga, cea care avea să fie cunoscută în ultimii ani ai vieții ca Maica Benedicta de la Văratec. De ce a ales ilustra doamnă profesoară să-și doarmă somnul de veci la câțiva pași de mormântul Sfântului Ștefan cel Mare și de bustul lui Mihai Eminescu, având alături pe

starețul Iachint al Putnei și pe cei dinaintea lui? Poate puțini dintre noi înțelegem că întreg drumul vieții domniei sale, toate alegerile și gesturile ei asumate au dus la acest final firesc, la această îmbrățișare a lui Dumnezeu. Ne rămâne deci nouă să răspundem: ce fel de viață are acel om care vrea să fie înmormântat la mănăstire?

Zoe – în grecește *viață* – s-a născut în 1920, la București, din părinții Nicolae Dumitrescu și Maria Apostol. De mică a fost învățată cu literatura clasică franceză și germană, prin cărțile puse în mână de tatăl ei, iar de la bunicul ei, preot, s-a deprins cu spovedania, împărtășania și viața în Biserică. A trecut și ea prin îndoielile și neliniștile adolescenței, dar acestea nu au scos-o din ordinea vieții așa cum singură va mărturisi: „Toți tinerii între 15-17 ani au dubii. Dincolo de dubiile tale sau de momentele de revoltă, Duhul nu te lasă niciodată”. Împiedicată de tuberculoză să urmeze o carieră în muzică, pasiunea vieții ei, a îmbrățișat cariera părinților, urmând Dreptul și Literele la Universitatea din București. Și această cotitură a vieții a înțeles-o ca „un deget de sus care m-a mînat. Eu nu i-am spus destin, i-am spus Dumnezeu”, acceptând că vocația ei este de a forma suflete prin comunicarea ca profesor. Și aceasta va face, timp de 34 de ani (1948–1982), la catedra de Literatură Universală și Comparată a Universității din București, pe care va ajunge să o conducă. Avându-i ca modele formative pe Tudor Vianu și George Călinescu, doamna profesoară s-a străduit să insuflă studenților dragostea de adevăr și simțul dreptății în

Zoe Dumitrescu-Bușulenga
profesoară

deceniile tulburi ale comunismului, opunând valorile umaniste egalitarismului proletar. Într-o vreme în care, după propria mărturisire, Goga, Rebreanu și Blaga erau interziși, în care Eminescu era reinventat ca socialist, Zoe Dumitrescu-Bușulenga a găsit curajul și inteligența de a face o literatură comparată în așa fel încât studenții să înțeleagă adevărurile neoficiale din spatele mesajului oficial. Astfel a reușit să salveze integritatea operei și gândirii lui Eminescu, să-l scoată pe Titu Maiorescu din umbra lui Constantin Dobrogeanu-Gherea, să-i promoveze neconvențional pe Mircea Eliade și Mircea Vulcănescu, și chiar să introducă Biblia în bibliografia obligatorie a Literaturii Universale, apărând-o ca „cea mai mare carte a umanității”. În lumina acestei diplomații abile trebuie văzute concesiile literare ocazionale făcute regimului Ceaușescu, fiindcă doamna profesoară a înțeles că numai așa se puteau salva educația tinerilor și reperele majore ale culturii românești. „Pe studenții mei nu i-am trădat niciodată”, va mărturisi ea.

Înarmată cu simțul nuanțelor și discernământ, doamna Zoe a realizat că se putea face binele și într-o Românie comunistă. Cu acest gând a primit să fie înscrisă ca membru de partid, având binecuvântarea și chiar îndemnul duhovnicului ei. Fiindcă nu a avut copii, doamna Zoe s-a împlinit ca mamă și nașă pentru alții, prin fapte care sfidau interdicțiile regimului: „Am cununat 17 perechi și am botezat 11 copii, fără să mă jenez, ducându-mă la biserică, și parcă nu mă vedeau”. Din conștiința sa de dascăl și de creștin a venit curajul de a duce la un moment dat grupuri de elevi la biserică sau de a purta crucea la gât, sub aparența unui obiect de artă.

După 1989, viața doamnei profesoare se va împărți. Pe de o parte, va mai îndeplini unele funcții publice: vicepreședinte al Academiei Române, director la „Accademia di Romania” din Roma și altele. Pe de altă parte, se va retrage tot mai mult la Mănăstirea Văratec, unde se va dedica lecturilor duhovnicești, rugăciunii și convorbirilor spirituale cu tinerii. Din studiul de o viață întregă al textelor sacre ale literaturii universale doamna Zoe a desprins ideea de viață pe verticală, văzând-o ca „un drum al minții spre Dumnezeu”. Acesta va fi și îndemnul ei pentru tineri: „Să vă

fie gândul pe verticală!”, iar ca repere de viață a vorbit întotdeauna de două lucruri: frica de Dumnezeu și rușinea de oameni. După moartea soțului ei, Apostol, și după ani întregi petrecuți în deprinderi duhovnicești, se va călugări cu numele de Benedicta, mărturisind: „Am socotit că un creștin intelectual trebuie să-și petreacă ultimii ani ai vieții așa cum se făcea pe vremuri, și mai cu seamă soțiile care rămâneau singure, se retrăgeau la mănăstiri. Era o frumoasă obișnuință, mai ales în lumea boierească”. După toate acestea, nu trebuie să ne surprindă seninătatea cu care va mărturisi, pe patul de moarte, despre lumina strălucitoare pe care o vede și despre „tânărul îmbrăcat în alb care [îmi] zâmbește”. Nu era nimic nefiresc, căci o viață în slujba spiritului o adusese pe Maica Benedicta la acest răspuns: „Ce înseamnă moartea pentru dumneavoastră?” „Lepădarea acestui trup vremelnic și trecerea în lumea celor vii. Nădăjduiesc. Dacă merit – asta numai Mântuitorul știe”. ■

Monah Iustin T.

În deceniile trecute, când Biserica și învățătura Mântuitorului Hristos erau îngrădite cu strășnicie, curajul acestei purtătoare de mir a cuvântului lui Dumnezeu a rămas pildă de apostolat pentru credincioși.

Patriarhul Teoctist

Să stăm fermi în credințele noastre

Interviu cu Ștefan S. Gorovei,
Profesor Universitar la Facultatea de Istorie
a Universității „Al. I. Cuza” din Iași

Din experiența propriei formări și a întâlnirii cu diferite generații, care considerați că sunt condițiile și principiile unei formări potrivite pentru un tânăr?

Nu cred că există o rețetă, cu „ingrediente” anume. Ce înseamnă „formare potrivită”? Pentru fiecare om, în funcție de moștenirea cu care vine pe lume (foarte importantă și de care nu se ține seama în măsura cuvenită), pot fi găsite condiții și principii. Fiecăruia i-a rânduit Dumnezeu drumul său și partea sa de bine și de greu. Poate vă gândiți la **împlinirea omului**, ceea ce înseamnă aflarea vocației sale și a acelui drum pe care, urmându-l, poate să dea cele mai bune roade. Atunci, iarăși, poate fi vorba de condiții și principii. Cred că rolul principal îl are, **trebuie să-l aibă**, familia, familia aceea compusă din mamă și tată, bunici, unchi și mătuși, frați și surori, un „clan” întreg. Primele învățături pe care ar trebui să le primească cineva în familie ar trebui să fie acelea despre **muncă**. Ce înseamnă a munci pentru un copil, pentru un elev, pentru un student? Prețuirea și respectarea muncii celorlalți, a celor dinainte și a celor de alături trebuie învățată, trebuie chiar impusă. Altminteri,

vom dărâma mereu ceea ce au construit părinții și bunicii noștri, ori chiar colegii noștri de generație care ne-au precedat în vreo funcție de răspundere. **A respecta** conduce, imediat, la **a păstra**. Și, firește, la **a continua**. De multe ori, **a continua** este mai important (poate și mai greu) decât a trage o brazdă nouă. Se pare că generațiile tinere nu se gândesc la asta și preferă (ori sunt îndemnate să prefere...) brazda nouă. Pentru mine, e important să știu că mă înscriu într-un șir lung de oameni a căror muncă pot s-o continui, ale căror gânduri și năzuințe pot să le duc mai departe. Desigur, uneori trebuie să-ți asumi și rolul de... cap de serie, să fii începătorul, deschizătorul unui drum. Și atunci trebuie s-o faci. Dar nu întotdeauna, și nici cu orice preț! Oricum, aceasta nu este o dilemă care să se prăbușească pe neașteptate în fața tinerilor, e mai degrabă o „întâmplare”, o răscruce pentru cei ajunși la maturitate. Iar maturitatea nu înseamnă neapărat o vârstă: văd astăzi, din păcate, foarte mulți oameni ajunși la 25 de ani, dar lipsiți de maturitate. Spun deseori studenților că în vechime au fost comandanți de oști, regi și împărați, profesori universitari la numai 25 de ani.

Ei au fost foarte „potrivit” formați pentru împlinirea misiunii lor, a vocației lor. Ca să conchid (în nici un caz să concluzionez...), condițiile optime pentru formarea tânărului sunt acelea pe care trebuie să le asigure, în primul și în primul rând, **familia**. Din nefericire, vedem astăzi că familia abdică de la menirea sa în ceea ce privește educația copiilor. Are, apoi, rolul său (formativ, instructiv, educativ) și **școala**. Dar nu se poate cere sau lăsa școlii (de toate gradele) ceea ce constituie misiunea familiei – în primul rând, ceea ce se numește „cei șapte ani de-acasă”, care tocmai de aceea sunt „de-acasă”. În sfârșit, al treilea factor important este **omul însuși**. El singur trebuie să știe **cine este**, să gândească așezat și limpede, să discearnă între bine și rău și să adere la principiile cele bune, să prețuiască și să apere munca, munca aceea ordonată și riguroasă, care cu adevărat merită odihna și o pune în valoare. **Oamenilor trebuie să li se spună neconținut asta.**

Care este locul și legătura dintre viața spirituală și celelalte componente ale vieții în familie și în societate?

Am vorbit despre ceea ce un tânăr trebuie să primească în viața în familie. În fond, așezarea, gândirea limpede, discernământul sunt deprinse în familie. Dar vine și viața în societate și mulți pierd, în acest context nou, bunele deprinderi de acasă (câte le-au avut sau dacă le-au avut). Nu știu cum se petrece asta. Pentru mine, în orice loc m-a purtat viața mi-am făcut (refăcut) **acasa mea**, indicibilă și indefinibilă. Cum am fost în casa părinților mei, așa mi-am făcut cuib oriunde am ajuns. Și până în ziua de azi trăiesc tot așa. Acasă, la Fălticeni, când deschideam ochii, dimineața, privirea era îndreptată asupra unui iconostas așezat deasupra unei uși (e și astăzi tot acolo!). Mergeam cu părinții la biserică duminica dimineața (tatăl meu conducea corul de la biserica Adormirea Maicii Domnului, catedrala orașului), mergeam cu tata la denii, la Prohod și, firește, la Înviere. Mergeam și la Învierea a Doua, din prima zi de Paști, când se cânta majestuosul și emoționantul Concert de Paști al lui Gavriil Musicescu (îmi pare tare rău că astăzi a fost abandonat, nu l-am mai auzit din 1990, când s-a transmis la radio slujba de la Mitropolia din Iași). Mergeam

la hramuri, după un obicei străvechi. Eu nu cred că trebuie să fie cineva „bisericos”, cum se spune, pentru a fi un om cu adevărat credincios, care să trăiască în spiritul înaltelor învățături creștine. Am crescut în tinda bisericii, am primit și păstrez aceste învățături. Meseria de istoric obligă (la fel ca și viața în societate) la contacte cu alte religii, cu alte credințe, cu alte opinii și opțiuni. Le respect pe toate, cercetez tot ceea ce poate fi interesant pentru munca mea. Eu le am pe ale mele, cu ele merg mai departe, nimic nu mă poate sminti sau tulbura.

Ceea ce numiți „viața spirituală” este, de fapt, în contextul discuției noastre, viața religioasă, trăirea religioasă – altminteri, în mod curent, sub aceeași etichetă așezăm și ceea ce trăim prin muzică, artă, literatură (în special poezie). Dar, la toate aceste capitole, ansamblul educativ actual (familie, școală, societate) este deficitar, grav deficitar. Locul muzicii l-a luat un torent de zgomote de maximă intensitate, poezia

începe a fi o înșirare de cuvinte (nu rareori chiar „nepoetice”), despre care nici măcar nu se mai poate spune că „din coadă au să sune”, cum ar fi zis Eminescu. Și așa mai departe. Sunt tot mai puțini cei care gustă bucuriile muzicii, ale muzicii adevărate, curățitoare de suflete, în care să poți căuta și găsi ecurile propriului tău suflet. Sau poate chiar acesta este cazul zgomotelor de mulți decibeli, care fac muzica cea nouă?! Poate în asta își află unii ecurile sufletelor lor?! Adică asta se află și în sufletele lor...

Studentilor le vorbesc despre necesitatea ca, alături de acumularea de cunoștințe,

În timpul lucrărilor Simpozionului de istorie „Colocviile Putnei”, ediția a XI-a, 2011

deprinderi, competențe, să-și rafineze sufletul – prin muzică și poezie mai ales – ca să poată înțelege sufletele oamenilor de altădată, ale celor care astăzi sunt istorie.

Împreună cu soția, doamna Maria Magdalena

Vorbiți-ne despre motivul și bucuria cunoașterii istoriei din punct de vedere personal și social.

Nu vreau să amestec punctul de vedere personal cu acela... social. Numai cel dintâi poate să intereseze: societatea, ca abstracțiune, este și rămâne străină de „bucuria cunoașterii istoriei”. Și nu știu să vă vorbesc despre **motiv**! La un moment dat, m-am

simțit atras în această direcție (după ce părinții mei mă voiau îndrumat spre o carieră muzicală, așa că am luat lecții de vioară, violoncel și pian, iar eu însumi îndrăgisem chimia). Bucuria a fost precedată de emoție – emoția cu care am descoperit lumea cavalerilor medievali, castelele (castelul de la Hunedoara, la care n-am ajuns nici până la această vârstă...), poveștile despre faptele de vitejie, Carol cel Mare și nepotul său

asa am ajuns la genealogie, iar de la ea am trecut la istorie. Drumul mi se pare și azi a fi fost cel mai potrivit, cel ideal chiar, pentru că am pornit de la cunoașterea oamenilor spre cunoașterea faptelor și întâmplărilor. Am deprins această metodă și până astăzi procedez tot așa: înainte de a cerceta fapte și întâmplări, vreau să știu tot ce se poate ști despre oamenii care au participat la ele, despre familiile și înrudirile lor, despre relațiile dintre ei. Mi se pare firesc să procedez așa: nu este omul măsura tuturor lucrurilor, mai ales în istorie?! Nu este el rațiunea însăși de a fi a istoriei?! În tot ceea ce cercetez, pe oameni îi caut. Celelalte, restul, urmează aproape de la sine.

Bucuria e imensă atunci când te apropii de o explicație – când ai găsit-o, faptul e deja consumat și începi să trăiești emoțiile altor descoperiri. Nu pot să vă descriu această bucurie. Câteodată, mă potopește cu totul, simt furnicături pe șira spinării... Ca atunci când ascuți o pagină din muzica lui Bach, a lui Schubert ori a lui Wagner. Aceste emoții, aceste bucurii îndeamnă la continuare sau, cum se spune astăzi, te motivează să mergi mai departe. Vedeți, deci, că sunt trăiri foarte personale, imposibil de transpus la nivelul societății întregi.

Ce ați învățat din istoria românilor? Puteți face o caracterizare a acestui popor?

Oricine are de învățat din istoria propriului popor, ca și din istoria oricărui popor. Ca să mă înțeleg mai bine pe mine însumi, ca să înțeleg contextul în care trăiesc, întâmplările vremii mele, trebuie să mă îndrept spre viața înaintașilor mei: acolo

se pot identifica rădăcinile tuturor împrejurărilor de astăzi, bune sau rele. De aceea este important să cunoaștem **mai întâi** istoria propriului popor, nu ca să ne socotim buricul Pământului, pentru că asta duce la o imagine caricaturală, care cu adevărat ne face vulnerabili. Trebuie să cunoaștem și să înțelegem calitățile pe care le avem ca popor, dar și defectele. Și mai ales să nu ridicăm defectele la rangul de virtuți naționale. Pe de altă parte, știți cum se spune: să vezi și să înțelegi defectele calităților tale și calitățile defectelor tale...

Ne-ar trebui, ca popor, să fim mai critici cu noi înșine înainte de a fi cu alții, să căutăm mai mult la bârna din ochii noștri decât la paiul din ochii altora.

Roland, Cidul, ierarhiile riguroase, lupta dintre sentiment și datorie (întotdeauna trebuie să învingă datorica) și așa mai departe. Apoi a fost emoția descoperirii arborelui genealogic: de la lumea abstractă, depărtată și oarecum străină a cavalerilor medievali, am ajuns la aceea foarte concretă și foarte apropiată a propriilor mei înaintași, care n-aveau cum să-mi fie străini. Încă din copilărie mergeam cu tata în cimitire, să aprindem lumânări la mormintele lor, ascultam povestiri despre cei îngropați ici și colo, despre case și cei care locuiseră în ele. Și

Ne-ar trebui, ca popor, să fim mai critici cu noi înșine înainte de a fi cu alții, să căutăm mai mult la bârna din ochii noștri decât la paiul din ochii altora. Și, deopotrivă, să nu ne lăsăm înșelați nici într-o parte, nici în alta, altminteri ajungem să nu mai vedem pădurea din cauza copacilor și nici copacii din cauza pădurii... Ar trebui să ne dezbrăăm de țâfna cu care privim la lucrurile al-

tora: mâncăruri ca ale noastre nu au alții (dar noi nu putem indica o mâncare națională!), vinuri ca ale noastre nu au alții și așa mai departe. Țâfna asta este expresia unui evident complex de inferioritate, care nu se justifică în nici un fel. Suntem un popor ca toate celelalte, avem mâncărurile și băuturile noastre, peisajele noastre frumoase, oamenii noștri de seamă – tot așa cum au și celelalte popoare. Ale mele îmi sunt mai scumpe, pentru că sunt **ale mele**, și de aceea nu le-aș schimba cu altele, dar asta nu înseamnă că pe acelea **altele** le disprețuiesc, le combat și tind să le evit. Din contra! Vreau să le cunosc și să mă bucur de cunoașterea lor. Vedeți, cam în acest sens cred că ar trebui făcută educația poporului întreg, dar știți că educația adultului este o întreprindere foarte complicată... Într-un cuvânt, mai mult spirit critic cu noi înșine și mai multă smerenie față de ceea ce au reușit să facă alții, în alte spații și în alte împrejurări, cu mai mult noroc, dar și **cu mai multă muncă...**

Noi, românii, deși suntem născuți ca popor european – deci **creștin** – foarte devreme, am ajuns foarte târziu pe scena istoriei europene. Așa au fost împrejurările în zona noastră și nu avem a ne rușina sau a ne simți inferiori. Complexele, fie de superioritate, fie de inferioritate, sunt foarte periculoase, atât pentru indivizi, cât și pentru popoare. Trebuie să fim foarte mândri de strămoșii noștri, pentru că au muncit mult și în condiții care deseori au fost îngrozitoare. Am fi vrut, poate, să fie altfel, dar este așa cum este și noi trebuie să valorificăm, cu inteligență și hărnicie, tot ceea ce am moștenit. **Deci trebuie să ne cunoaștem moștenirea pe care am primit-o!** Or, din păcate, am impresia că pe cei mai mulți dintre semenii noștri nu-i prea

interesează (sau nu-i interesează deloc!) această moștenire. O abandonează, o lasă, cum se spune, în plata Domnului și dezertează. Istoricul poate să spună că așa ceva nu a fost în firea poporului român în vechime, e ceva nou care caracterizează făptura poporului de azi. Acolo unde se duc, se pot realiza câștiguri mai frumoase, dar prețul plătit pentru ele e prea mare ca

Ca să mă înțeleg mai bine pe mine însumi, ca să înțeleg contextul în care trăiesc, întâmplările vremii mele, trebuie să mă îndrept spre viața înaintașilor mei.

să le justifice. Să nu insistăm asupra acestei realități, pentru că ar trebui să atingem puncte foarte dureroase. Știu, știm cu toții, că în alte părți ale lumii se trăiește mai bine din foarte multe puncte de vedere. Dar asta nu mă poate determina să alerg într-acolo: vreau să fie tot așa acolo unde sunt eu, adică **aici, în țara mea.**

Vi l-ați putea imagina pe Ștefan cel Mare părăsindu-și țara (în momentul catastrofei din iulie 1476, de pildă), descurajat

La casa din Fălticeni

de neputința proprie, de aliații nesiguri, de semenii care se clătină în credința lor?! Vi-l puteți imagina fugind cu tezaurul țării, care-i era oricând la îndemână, pentru a trăi liniștit în altă parte – la Veneția sau la Moscova, la curtea regelui Ungariei sau la cea a regelui Poloniei?! A fost, înainte de toate, **un om al datoriei.** Și nu a fost singurul din istoria noastră. Dar este vorba de o datorie pe care o poți plăti numai față de țara ta, față de țara strămoșilor tăi. Iată

un exemplu despre ceea ce se poate învăța din istoria noastră.

Cum vedeți rolul Bisericii în societatea de azi?

Tocmai v-am vorbit despre asta, într-un aspect particular – ce înseamnă pentru mine și cum trăiesc eu credința moștenită de la înaintași. Ca să analizăm această problemă la nivelul societății și nu doar într-un mod abstract, teoretic, pur declarativ (deci **găunos**), ar fi necesară o discuție amplă, întâi pentru precizarea termenilor, apoi pentru plasarea în timp, apoi... Să vedem...

Când e vorba de poporul român, vorbim de Biserica Ortodoxă, dar din secolul al XVIII-lea trebuie să adăugăm și Biserica Unită (greco-catolică), cu rol foarte important în viața românilor din Transilvania. În istoria acestui popor, Biserica a împlinit un rol covârșitor: l-a însoțit în traversarea veacurilor, l-a apărat, i-a construit cultura, i-a modelat identitatea, firea și gândirea. Biserica a adăpostit focarele de cultură, marile biblioteci, scriptoriile și apoi primele tipografii. De aceea, unele întrebări formulate în zilele noastre cu privire la rolul Bisericii mi se par cu totul în afara logicii.

De pildă?

De pildă, întrebarea (retorică?) pusă acum câțiva ani de un om de cultură din București – de ce Ștefan cel Mare nu a întemeiat o universitate, ci doar mănăstiri? – e deplasată și, de altminteri, în ea se află și răspunsul! În afară de asta, întrebarea a

al Bisericii, diaconul Coresi. Întrebările de acest fel sunt rodul unei gândiri simplificatoare, care compune scheme din repere puține și acelea culese la întâmplare, și nu din sursele cele mai autorizate. Adevărul este că nu se poate scrie și înțelege istoria poporului român în Evul Mediu și în epoca premodernă făcând abstracție de Biserică. Biserica și Statul împlineau, împreună, aceleași misiune. **Cetățenii Statului erau fii ai Bisericii**. Azi, aceste două noțiuni nu se mai suprapun integral: evoluția istorică generală și întâmplările ultimelor două-trei secole (mai ales ale celui din urmă) au schimbat aceste raporturi. Însă o realitate rămâne: în Biserică, în viața noastră religioasă, noi, românii (precum a spus Coresi!) avem principala noastră **moștenire vie**. Vorbind de o **moștenire vie**, înseamnă că acolo avem încă de căutat (și de găsit, evident!) lucruri de folos. Și nu numai folositoare, dar și necesare. Învățătura creștină este perenă. Însă apropierea oamenilor de ea, pentru a se împărtăși din cele folositoare și necesare, s-a schimbat neconținut de-a lungul timpului. Și apoi, fiecare vreme caută acolo cele folositoare și necesare după propriile ei nevoi și repere. Nu cred că acea perenitate trebuie văzută într-un mod teoretic, abstract și imobil, ci întotdeauna **în relație cu viața**. Poate că neînțelegerea acestei relații a dus la îndepărtarea unora de Biserică. În această îndepărtare nu cred că este doar efectul duhului de secularizare care bânuie azi, pentru că dacă oamenilor li s-ar explica – din copilărie până la maturitate – că **în Biserică noi găsim moștenirea noastră**, probabil că lucrurile ar sta altfel. Nu știu, de pildă, dacă programa de religie prevede o asemenea considerare a materiei. Li se vorbește, oare copiilor și adolescenților despre perenitatea învățăturii creștine? Sunt ei îndrumați să caute acolo răspunsuri pentru problemele lor? Și, pentru a căuta răspunsuri, sunt ei învățați să privească aceste probleme în spiritul învățăturii creștine? Li se vorbește, oare, la orele de religie, despre rolul pe care Biserica l-a avut în istoria poporului român, despre importanța capitală a vieții religioase a poporului român?

Dacă acestea sunt așa, atunci Biserica va continua să îndeplinească o misiune importantă și această misiune va spori. Dacă nu, dacă tinerilor li se va vorbi la modul teoretic, abstract, **atemporal**, în ruptură

Biserica a reprezentat unitatea însăși a poporului român.

arătat că persoana respectivă nu știa sau nu a înțeles nimic din istoria românilor. Sau: de ce Biserica n-a luptat pentru unitatea poporului român? E o întrebare care mi-a fost adresată la un seminar. Se poate răspunde arătând contrariul, cu multe exemple. Dar înainte de toate trebuie să se înțeleagă faptul că **Biserica a reprezentat unitatea însăși a poporului român**. Românii și-au identificat unitatea datorită credinței („legea”) care le era comună, Ortodoxia, și a limbii române pe care o vorbeau toți. Se știe că o veche afirmare a acestei unități, cuprinzând tocmai cele două repere, aparține unui om

totală cu viața lor (a noastră, a tuturor!) de azi, îndepărtarea – constatată deja – se va accentua. Iisus s-a jertfit „pentru noi oamenii și pentru a noastră mântuire”, cum spunem la Crez. Sunt oare oamenii pentru Biserică, sau Biserica este pentru oameni?

În fine, cred că se poate discuta îndelung despre acest subiect. Poate ne va da timpul (e o formulă folosită de Petru Rareș)...

Cum l-ați prezenta pe Ștefan cel Mare unui tânăr?

Poate fi – și trebuie – prezentat tinerilor noștri compatrioți pentru **marile lui calități**. Știu că azi lumea privește cu mai multă curiozitate spre defectele eroilor, spre „păcatele” și neîmplinirile lor, spre hotărârile greșite pe care le vor fi luat uneori. Este o tendință generală, zisă de demitizare, un fel de „deconstrucție” a eroilor. Dar este și o înțelegere defectuoasă, bazată pe lipsa de informații, ceea ce duce la o gândire pervertită. Vă amintiți unele dintre reacțiile cu care a fost primită, în 2006, alegerea acestui domn drept „cel mai mare român”?! A ajuns să fie socotit „**un mit băgat cu forța în capul nostru de comuniști**”. Am pregătit, la vremea aceea, o pledoarie în care am analizat și demontat toate „considerațiile” de acest gen. De atunci, s-au mai adunat și altele. Toate rodesc pe tărâmul unei înțelegeri strâmbe a trecutului nostru, care se răsfrânge inevitabil și în aprecierea unei personalități, fie și excepționale, cum a fost Ștefan cel Mare. Dar reacții ca acelea, ori reproșurile care s-au formulat, stau mărturie și pentru calitatea sufletească a respectivilor „interpreți”. Fiecare dintre noi are defecte, scăderi, păcate, neîmpliniri, fiecare am luat, într-un moment sau altul al vieții noastre, vreo hotărâre greșită. O cunoaștere de ansamblu a unei personalități nu va omite aceste aspecte, ci le va cerceta și le va explica. Dar o caracterizare succintă trebuie să aducă în primul plan calitățile.

Acest domn al Moldovei reprezintă, în primul rând, o **mare forță morală**. Este o calitate pe care au subliniat-o toți cei care au scris despre el în secolele XV–XVI, începând cu analistul polon Jan Dlugosz (contemporanul său, mort în 1480). A avut o extraordinară **capacitate de a discerne**, de la un moment la altul, de la o etapă la alta, în hățișul relațiilor politice internaționale ale vremii sale,

ca să poată căuta, de fiecare dată, soluția cea mai potrivită pentru țara sa. A fost un vizionar, dar nu un visător, pierdut în norii unor proiecte irealizabile. A fost un ideolog

și un practician al puterii, pe care a exercitat-o ca un suveran ideal (o cercetare de dată recentă a pus în evidență aceste aspecte); de aceea se poate spune că, având puterea absolută (conform rânduieilor vremii sale), nu a abuzat de ea. Reproșurile care i se aduc uneori în acest domeniu sunt absurde și exprimă și o foarte sucită logică a istoriei. A fost conștient de valoarea și de importanța sa, în timpul și în locul în care a trăit, dar nu a pus mândria sa (la care l-ar fi îndreptățit victoriile militare) mai presus de binele comun. Și-a plecat **el** genunchii la Colomeea ca să aibă ajutorul socotit indispensabil în acel moment, a făcut **el** pace cu puterile păgâne când a fost evident că armele și-au spus ultimul cuvânt. Întotdeauna a luat **asupra sa** eșecurile, le-a acceptat și nu a determinat gesturi absurde pentru susținerea unei linii politice. Asta înseamnă că gândirea lui politică nu era înțepenită, imobilă, dar nici nu se mlădia cameleonice după toate modele și modelele vremii. Era statornic în crezurile sale, în năzuințele sale, așa că a trebuit nu rareori să-și modifice poziția în raport cu modificările care apăreau în pozițiile aliaților săi: într-un acord bilateral, când una dintre părți schimbă vreun reper din cadrul asupra căruia s-a convenit inițial, cealaltă parte este liberă să modifice și ea, în funcție de propriile interese și necesități, pe care **trebuie să le apere**. Din toată istoria lui, se vede că Ștefan avea un far, un ghid, o stea polară: aceasta era **credința**. În ea a găsit, mereu, forța, încrederea, temeiul statorniciei.

Aș putea să vă vorbesc mult despre acest subiect, dar cred că am făcut-o deja, în cartea scrisă împreună cu soția mea. Dacă ne va da Dumnezeu sănătate și vremuri cu pace (nu „vremuri pașnice“!), poate vom reuși să dăm o ediție nouă, cu mai multă documentație și argumentație, cu îndreptări și adăugiri.

Ce înseamnă Putna pentru români?

Ca și altele dintre întrebările pe care mi le-ați pus, și aceasta lasă loc pentru multe, foarte multe nuanțe... Pentru care români?!

În timpul lucrărilor Congresului de Genealogie, 2012

Pentru cei care au protestat violent la proclamarea lui Ștefan drept „cel mai mare român“?! Pentru cei care se rușinează de moștenirea care le vine din Evul Mediu?! Pentru cei care acceptă și apără situația stranie și inacceptabilă că Ștefan și ctitoria lui stau pe un pământ asupra căruia stăpânirea Mănăstirii Putna nu este recunoscută?! Să nu mai continui...

Pentru noi, ceilalți, Mănăstirea Putna este ceea ce se numește un **loc de memorie**. Se poate spune despre Putna cum s-a spus despre un alt loc din Europa: este **istoria însăși**. Ea exprimă minunat împletirea ideii de statornicie cu aceea de continuitate. Am primit cu emoție cuvintele care s-au spus aici: la Putna se construiește de peste 500 de ani și tot nu s-a isprăvit de construit! Mi se pare cu totul excepțional faptul că mănăstirea continuă, cu multă vigoare acum, **proiectul cultural** al ctitorului ei. Iar acest proiect este menit să slujească – la fel ca acum 550 de ani – poporului român. Toate roadele sunt un dar făcut poporului român, tuturor acelor care, firește, îl doresc și sunt pregătiți să-l primească.

În ultima vreme, a apărut un cuvânt nou: **memoricid**. Prin comparație cu genocidul, **memoricidul** vrea să desemneze uciderea memoriei, ștergerea memoriei. Îndepărtarea lui Ștefan cel Mare și a

ctitoriei sale din istoria poporului român pot să intre în această categorie.

Cum vedeți timpurile în care trăim? Se aseamănă ele cu ceva din trecutul nostru? Cum vedeți viitorul?

Asta este o întrebare tricefală! Chiar credeți că se poate răspunde așa ușor și în scurt?!

S-a spus deseori că istoria se repetă și se poate discuta îndelung despre această formulă, care ascunde, de fapt, o anumită viziune asupra istoriei (ciclicitate etc.). Timpurile sunt acelea care sunt și să nu ne amăgim crezând că ar fi putut să fie altfel. În fața lor, trăindu-le, trebuie să avem o atitudine fermă și înțeleghătoare în același timp. Sunt grele și foarte încâlcite, fără nici o îndoială, iar noi, ca popor, n-am prea fost pregătiți pentru ele. Asta poate să fie și una dintre cauzele deabusolărilor despre care tocmai am vorbit, a abandonurilor, a dezertărilor de la datorii. Desigur că strămoșii noștri au traversat timpuri la fel de grele, la fel de pline de primejdii, poate uneori chiar mai grele și mai primejdioase. Nu se tânguie Miron Costin de „cumplitele vremi” pe care le trăia atunci, în a doua jumătate a veacului al XVII-lea?! Și nu este însăși Mănăstirea Putna un martor al acelor vremi cumplite? Dar Ștefan cel Mare nu spune, într-o clipă de cumpănă, că e înconjurat din toate părțile de dușmani? S-au schimbat împrejurările, s-au schimbat chipurile, s-au schimbat tentațiile – esența a rămas aceeași. Știți cum se spune: alte măști, aceeași piesă. Însă nu știu în ce măsură avem noi, cei de azi, atuurile pe care le-au avut înaintașii noștri: **marile resurse sufletești**, izvorâte din credința lor statornică, și **marii conducători**, stăpâni pe gesturile și pe cuvintele lor. Aceasta este o întrebare pe care trebuie să ne-o punem înaintea de a încerca să scrutăm viitorul. Și tot înainte de asta, ar mai fi ceva de făcut: să ne limpezim sufletele, să ne așezăm gândurile și să ne curățăm ochii. **Cu suflete pătimase, cu gânduri învălmășite și cu ochi împăienjeniți nu vom vedea nici ce trebuie, nici cum trebuie**. Să stăm drepti, fermi în credințele noastre, statornici în idealuri, cu picioarele bine înfipite în pământul țării, în pământul acesta despre care același cronicar spunea că este frământat cu oasele moșilor și strămoșilor noștri. Să avem credință: **Credința ta te-a mântuit**. ■

STUDENȚII

O întâlnire cu studenții anului întâi în filologie este pricina rândurilor de față. Ei au pășit pragul Universității cu tot ce au moștenit de la părinții lor mai bun, cu cele învățate în liceu, dar temelia vieții lor, ființa lor socială va fi plămădită, modelată, în acești ani, de către spiritul și pilda personală a fiecăruia dintre noi, profesorii lor. Îmi amintesc ochii înlăcrimați ai unei studente care a ieșit de la un curs, unde tăria și frumusețea unei legi morale în care ea crescuse, era oarecum ironizată de la catedră. Ironia, spunea Kierkegaard într-un tratat, este cel mai rău sfetnic iar în anii de formație poate duce un suflet tânăr în prăpastie.

Feriți-vă de ironie și de beție, spune un mare poet european tinerilor, beția de orice fel. Acești ani să vă găsească zilnic ocupați cu marile idei și probleme spirituale care au frământat umanitatea până astăzi, iar ca să aveți puterea sufletească de

lucru, aveți grijă de curăția și integritatea voastră sufletească.

Unii veniți din provincie în București, folosiți acești ani să-i cunoașteți istoria, muzeele.

Vin ploile și toamna și cele câteva săli cu capodopere din Grigorescu, Luchian, Petrașcu, Andreescu, Brâncuși, dar și Rembrandt și El Greco, vă așteaptă cu lumina lor să vă ferească zilele. Faceți-vă drum zilnic în aceste locuri unde, chiar osteniți fiind, vă veți regenera sufletește pentru că Frumosul este fiul Adevărului. Cultivarea virtuților este cheia realizării omului în istorie; un om bun și iubitor, jertfitor de sine, nădăjditor, devine creator în familia lui, în Patria părinților și strămoșilor săi, iar în creație este izvorul dătător de viață pentru fiecare dintre noi. ■

Ioan Alexandru, „Iubirea de patrie”

Biserica Antiohiei, ieri și astăzi

Biserica orașului lui Dumnezeu Antiohia și a Întregului Orient este considerată cea mai veche Biserică Ortodoxă, după cea a Ierusalimului. Antiohia a primit creștinismul la trei ani după Înălțarea Mântuitorului la cer, ucenicii lui Hristos fiind numiți aici pentru prima dată creștini (cf. *Faptele Apostolilor* 11, 26).

Sfânta Tradiție afirmă că Sfinții Apostoli Barnaba și Pavel au înființat Biserica Antiohiei la anul 42 d.Hr., iar Sfântul Apostol Petru a fost primul ei episcop. În acea epocă, Antiohia era capitala Orientului, având cam 70.000 de locuitori. Dintre cei 171 de întâi-stătători pe care această Biserică i-a avut de-a lungul timpului, 11 sunt recunoscuți ca sfinți de toate bisericile creștine. Până la cucerirea de către arabi, școlile teologice antiohiene

au cunoscut o deosebită înflorire. Ele foloseau atât limba greacă, cât și pe cea siriană. După 634, populația a trecut printr-un proces de arabizare care a făcut ca astăzi limba siriană să dispară din Biserica Ortodoxă, ea fiind încă folosită doar în Biserica Siro-Iacobită.

Ocupației arabe i-a urmat cea latină, cruciații cucerind cetatea Antiohia chiar în ziua hramului Patriarhiei – 29 iunie 1098. Orașul a fost distrus și populația masacrată, patriarhul Ioan al VII-lea fiind martirizat. În 1268, Antiohia este cucerită de mameluci. Atât ei, cât și otomanii, care i-au urmat, sunt cunoscuți pentru persecuția lor împotriva creștinilor. După distrugerea Antiohiei, reședința patriarhală s-a mutat la Damasc. Până la sfârșitul secolului al XIX-lea, patriarhii Antiohiei au fost greci.

În 1910 a fost recunoscut primul patriarh arab, Grigorie Haddad. Amintirea faptelor sale de milostenie, mai ales în perioada deosebit de grea a Primului Război Mondial, este vie și astăzi. Documentele atestă împrumuturile făcute de patriarh pentru a-i putea hrăni pe săraci, indiferent de religie sau confesiune. Atunci când fondurile au fost epuizate, patriarhul Grigorie și-a vândut engolpionul primit de la patriarhul Rusiei. Gestul l-a impresionat pe un musulman, care a răscumpărat engolpionul și l-a înapoiat patriarhului, care nu a ezitat să îl vândă din nou, pentru a putea continua lucrarea de binefacere. Drept urmare, regele Siriei, Faisal Bin Al-Husain Bin Ali, a recunoscut printr-un decret din 1920 drepturile depline ale cetățenilor creștini. După cucerirea Siriei de către francezi, regele Faisal a trebuit să fugă din țară. Patriarhul Grigorie a fost singurul care și-a luat rămas bun de la el. Impresionat de fidelitatea sa, regele, care era și califul musulmanilor, a sărutat mâna patriarhului ortodox.

Atât patriarhul Grigorie, cât și urmașii săi, s-au manifestat împotriva noii ocupații, susținând Revoluția Siriană pentru eliberarea de sub stăpânirea franceză. Al Doilea Război Mondial a afectat direct și Biserica Ortodoxă, care însă a continuat să împartă tuturor ajutoarele primite, fără a ține cont de credință. Această atitudine a fost constantă în rândul Patriarhilor Antiohiei, câștigând respectul și dragostea credincioșilor celorlalte religii. Astfel, Patriarhul Elie (†1979) a fost numit „patriarhul iubirii”. Cel care i-a urmat, Ignatie al IV-lea Hazim, a avut o contribuție deosebită la încetarea războiului civil din Liban, în 1989. În timpul său, Biserica Antiohiei a ajuns să numere peste 12 milioane de credincioși, răspândiți în întreaga lume.

Patriarhul Ignatie a trecut la Domnul pe 4 decembrie 2012. După rânduielile Bisericii Antiohiene, noul patriarh este ales dintre membrii Sfântului Sinod care sunt mitropoliți de cel puțin 5 ani. Dintre aceștia, cei trei care întrunesc cele mai multe voturi intră într-o a doua etapă, în care este ales patriarh cel care obține o majoritate de două treimi din voturi. Această procedură s-a repetat de mai multe ori, fără a se întruni majoritatea necesară. Unul dintre membrii Sfântului Sinod a propus o derogare de la regulă, care să permită

participarea Mitropolitului de Europa Centrală și Occidentală, Ioan, care ocupa acest scaun de 4 ani și 6 luni. Mitropolitul Ioan a fost ales Patriarh după prima sesiune de votare, cu 17 voturi din 21.

Ioan Yazigi s-a născut în anul 1955 în orașul Latakia din Siria, într-o familie cu o evlavie deosebită. Este licențiat al Facultății de Teologie „Sfântul Ioan Damaschin” din cadrul Universității din Balamand și doctor în Teologie al Facultății de Teologie a Universității „Aristotel” din Tesalonic, Grecia. O bună perioadă de timp a stat în Mănăstirea Sfântul Pavel din Muntele Athos, sub îndrumarea egumenului Partenie, iar în timpul studiilor din Grecia l-a avut ca duhovnic pe părintele Policarp Matzaroglu. În 1983 a fost hirotonit ieromonah. Între anii 1981–2008 a fost profesor de liturgică la Seminarul Teologic din Balamand, iar din 1992 a fost numit rector al acestei instituții. Din 2001 până în 2005 a fost stareț al Mănăstirii Balamand. Este ales Episcop de Pirogos în anul 1995, iar la 17 iunie 2008, Mitropolit al Europei Centrale și de Vest. A fost întronizat ca Patriarh al Antiohiei și al Întregului Orient în februarie 2013.

Situația actuală a Bisericii din Siria este destul de gravă. Deși ultimii 40 de ani au însemnat o perioadă de înflorire și de stabilitate pentru Patriarhia Antiohiei, datorită

Ruinele stâlpului Sfântului Simeon Stâlpnicul, Qalat Samaan, Siria

păcii și liniștii din țară, conflictul declanșat în ultimii ani în Siria a afectat-o direct. Până în momentul de față, 17 biserici și 6 mănăstiri, monumente de mare valoare istorică și culturală, au fost distruse de teroriști, altele au fost vandalizate. Numeroși credincioși au fost alungați din casele lor. Peste 3.300 de creștini și-au pierdut viața, printre ei fiind și clerici uciși cu barbarie. Mai mult

de 7.000 de creștini au fost răpiți, între care se numără copii, preoți și însuși fratele Patriarhului Ioan, Mitropolitul de Alep, Preasfințitul Pavel.

Toate acestea dovedesc faptul că Biserica Antiohiei este o Biserică vie, care oferă lumii ortodoxe mucenici și mărturisitori ai dreptei credințe. ■

Fratele Josef Shattahi

Tinerii și tinerele sunt comoara Bisericii, ambasadorii ei în lumea aceasta rapid schimbătoare. Ne dorim ca ei să-și asume acest rol de ambasadori cu toată seriozitatea și ca ei să știe că Biserica are nevoie de entuziasmul și de dăruirea lor. Trăsătura specifică a tinerilor este disponibilitatea lor de a-și dedica viața unui ideal. Trebuie să-i facem să-și dea seama de locul lor special în Biserica lui Hristos, Cel Care l-a iubit

pe tânărul bogat și S-a întristat când acesta s-a dus de la El. Tinerii sunt bogați prin entuziasmul lor și prin multele daruri pe care Dumnezeu le-a revărsat asupra lor.

Noi știm că Biserica este vie prin Duhul Sfânt, Care o ajută să se adapteze fiecărei generații. Tradiția bisericească nu este un lucru inert care se repetă în mod automat, ci este un mijloc pentru mântuire și pentru înțelegerea Tainei dumnezeiești. Biserica ține pasul cu progresele epocii noastre, pentru că Iisus Hristos vrea ca ea să dea mărturie despre El în toate timpurile. Modernizarea este o binecuvântare care ne cheamă să reînviem fundamentele cultului și ale învățaturii noastre și să facem distincție între Sfânta Tradiție cea una și multele tradiții secundare de care adesea ne legăm. Mărturia Bisericii, în aceste vremuri, este aceea de a avea discernământ și de a alege. Modernitatea oferă multe lucruri. Trebuie să alegem ceea ce este bun în ea pentru a ne recâștiga oamenii care sunt din ce în ce mai mult atrași de ceea ce modernitatea le oferă în lumea largă.

Fără îndoială, Dumnezeu se întristează de violența și de uciderea care astăzi au pătruns în multe regiuni, așa cum se întâmplă acum în iubita noastră Siria. Dragostea este inamicul morții și al violenței, ori de unde ar veni ele. Trebuie să purtăm crucea țării noastre și să ne rugăm și să lucrăm pentru împăcare, frățietate, pace, libertate și dreptate în regiunea noastră, refuzând categoric orice fel de violență și ură.

Dumnezeu nu Se bucură când vede coabitarea cu necreștinii cu care împărțim aceeași țară înrăutățindu-se și chiar dispărând în anumite locuri din diferite motive, din motive politice, din cauza tendințelor fundamentaliste, motive care nu au nicio legătură cu religia. Dragostea este scutul și arma noastră. Noi, antiohienii, suntem o Biserică Orientală înrădăcinată în răsăritul nostru arab. Împreună cu frații noștri musulmani suntem fiii acestui pământ bun. Aici ne-a vrut Mântuitorul pentru a mărturisi Numele Lui Cel Sfânt, și în acest pământ trebuie să rămânem, încurajând coexistența decentă și respectuoasă, refuzând orice fel de ură, teamă și aroganță. Dragii noștri frați musulmani, noi nu suntem numai părtașii aceluiași pământ și ai aceluiași destin. Împreună am construit civilizația acestui pământ și am luat parte la făurirea culturii și a istoriei sale. Să lucrăm împreună pentru a păstra această prețioasă moștenire.

Fragmente din cuvântul Preafericitului Ioan al X-lea, la întronizarea din Damasc, 10 februarie 2013

Frumusețea în Țara Soarelui-Răsare

Nadia Aoyagi

Familia

Numele meu este Ayako Aoyagi. M-am născut într-o familie budistă din prefectura Fukushima. Atât părinții cât și bunicii mei sunt foarte religioși și m-au învățat rugăciuni încă de când eram foarte mică. Deși se spune că budismul este o religie, mie mi s-a părut a fi mai mult un mod de viață. Pe măsură ce am crescut am devenit foarte interesată de filozofia budistă. Vroiam să înțeleg cum ar trebui să privim viața pe pământ. Am constatat că budismul este o filozofie negativistă, care neagă dragostea și atașamentul de orice de pe pământ. Filozofia aceasta a părut prea deprimantă pentru o tânără adolescentă ca mine așa că treptat m-am depărtat de această religie. Cu toate acestea, firea mea religioasă nu s-a schimbat. Pentru o vreme muzica a fost aceea care mi-a captat sufletul. M-am născut cu o puternică dorință de a trăi frumusețea. Frumusețea îmi mișcă profund sufletul și în adâncul inimii mele tot timpul am căutat ceva care să îmi îndeplinească această dorință. Cred că ea este aceea care m-a condus la descoperirea Ortodoxiei – pentru mine Ortodoxia este totdeauna asociată cu simțirea frumuseții.

Prima întâlnire

La vârsta de 19 ani am plecat în America pentru a studia pianul. În primul an am mers la un institut de lângă Stanford. Acolo am avut bucuria de a întâlni oameni interesanți și mi-am făcut

mulți prieteni buni. Una dintre aceștia a fost Maria Eugenia, din Venezuela, al cărei soț, James, era american de origine greacă și un foarte evlavios creștin ortodox. Erau niște oameni extraordinari și ne făcea plăcere să petrecem timpul împreună, în ciuda diferenței de vârstă. James era o persoană cu totul specială. Avea un aer din altă lume, nu vorbea mult, era foarte înțelept și tot timpul calm, liniștit, bun și plin de dragoste. Reușea să-i facă fericiți pe cei din jurul lui. Am fost atât de impresionată și fascinată de personalitatea lui încât am căutat să află ce-l făcea să fie așa. Am ajuns la concluzia că ceea ce îl face să fie așa de deosebit este credința lui.

Simfonia

Anul următor m-am transferat la Conservatorul de Muzică din San Francisco. De la locuința mea vedeam Catedrala „Bucuria tuturor celor necăjiți”; în fiecare dimineață și seară o contempnam. Și cum încă de când îl întâlnisem pe James am vrut să cunosc mai multe despre Ortodoxie, curând am decis să merg la catedrală și să întreb dacă organizează cateheze biblice. La cateheze am întâlnit oameni foarte amabili, care au primit cu foarte mare căldură o japoneză exotică și necreștină ca mine. Mi-au spus să vin la Sfânta Liturghie, ceea ce am făcut în duminica următoare.

Această Liturghie, prima mea întâlnire cu dumnezeiasca slujbă, a fost un punct de cotitură. Din momentul când am pășit în catedrală am fost cuprinsă de frică și de cutremur. Frica îmi era așa

de mare încât nici nu mi-am putut ridica privirea spre altar. Catedrala era plină de candelă și de lumânări aprinse, de parfum de tămâie și de rugăciunile nevăzute ale oamenilor. Era ceva ce nu mai văzusem până atunci. Cuvintele nu pot descrie această experiență, dar din prima clipă am știut că: „Asta este!”, aceasta era exact ceea ce căutam. Am citit undeva că Mozart a auzit una dintre simfoniile lui într-o secundă, dar pentru ca și oamenii să o poată auzi a trebuit să pună pe hârtie o piesă muzicală de 20 de minute. La fel și eu am simțit într-o secundă că aceasta era ceea ce căuta sufletul meu.

Am fost botezată în Sâmbăta Mare a anului 2002 cu numele de Nadia.

Sfântul Ioan Maximovici

Relația mea cu Sfântul Ioan Maximovici, ale cărui moaște întregi se află la catedrală, a evoluat încet. Am început să simt treptat purtarea lui de grijă. Acum îmi este foarte dor de el; îmi este dor să mă închin la moaștele lui. De fapt îmi este dor de totul de la catedrală.

Atunci când cer rugăciuni pentru apropiații mei care sunt bolnavi, totdeauna îl rog pe părintele slujitor să pună icoana Sfântului Ioan alături de Evanghelie în timpul rugăciunii. Și de fiecare

Catedrala din San Francisco

dată ei se fac bine. În urmă cu 4 ani cumnata mea a fost diagnosticată cu cancer cervical. Când a mers la ginecolog era însărcinată cu al doilea copil. Doctorul i-a spus să aleagă între copil și propria ei viață. Am fost dărâmată la aflarea vestii, dar imediat am cerut să se facă rugăciuni pentru ea. Am știut că dacă mă rog la Sfântul Ioan el o va ajuta. S-au făcut rugăciuni la biserică – cu icoana Sfântului Ioan lângă Evanghelie – și am făcut și eu câteva metanii în plus în fiecare zi. Cumnata era în prima lună de sarcină. Doctorii au mai așteptat o lună pentru ca fătul să ajungă la mărimea optimă și apoi au făcut operația de extirpare a tumorii. Examenul patologic de după operație a arătat că nu mai rămăsese nicio urmă de celulă canceroasă; cancerul fusese îndepărtat complet. Copilul s-a născut perfect sănătos.

Acasă

Mi-am terminat studiile în 2003 și m-am întors în Japonia. Am găsit de lucru în orașul natal și locuiam cu părinții mei. A fost o perioadă foarte grea. Trebuia să-mi ascund credința de părinți, de prieteni și de toți ceilalți. Înainte de botez le spuseseam părinților despre dorința mea de a mă converti. Au fost categoric împotriva așa că nu am mai adus vorba despre asta de față cu ei. Nici măcar nu le-am spus că m-am botezat. Într-un oraș departe de al meu era o biserică mică, unde slujeau Dumnezeiasca Liturghie numai o dată pe lună. M-am simțit extrem de singură și sufocată spiritual.

Arizona

În toamna lui 2006 am decis să mă retrag la o mănăstire pentru o perioadă, ca să mă reculeg. Partea cea mai grea a fost să le spun părinților. Au fost șocați și mi-au spus că mă repudiază, ceea ce, din fericire, nu au făcut.

Mi-am lăsat serviciul și am zburat la San Francisco, apoi în Arizona, unde am stat vreme de două luni la mănăstirea sârbească de maici „Sfântul Paisie” din Safford. Apoi am vizitat Mănăstirea „Sfântul Antonie cel Mare”, unde este părintele Efrem, ucenicul lui Gheron Iosif.

Am participat la Dumnezeiasca Liturghie slujită de Părintele într-un mic paraclis. Erau foarte puțini oameni. Când l-am văzut plimbându-se în grădină în timpul zilei, părintele părea un călugăr foarte sever; fața lui nu lăsa să se citească nicio emoție. Însă în timpul Liturghiei era cu totul diferit; vocea îi era blândă ca și cum era un prunc vorbind cu tatăl lui. Fața îi strălucea de curăție

Nadia (stânga) la întâmpinarea Patriarhului Chiril al Bisericii Ortodoxe Ruse, 3 septembrie 2012

sufletească și ochii îi licăreau ca niște stele. Slujba era foarte liniștită, plină de pace.

Din nou acasă

Înainte de a pleca spre casă am stat câteva zile în San Francisco și m-am spovedit la părintele meu duhovnic. Îmi amintesc că i-am spus, cu ochii în lacrimi, că mi-era foarte frică de viață și că nu știu ce să fac. Cu niciun chip nu vroiam să mă întorc în mediul în care trebuia să-mi ascund credința și să mă simt izolată și singură. M-a muștră, spunându-mi: „Îți este frică pentru că ai credință puțină, pentru că te încrezi în tine însăși și nu în Domnul. Evanghelia ne spune că unde este dragoste nu este nicio urmă de frică.”

Într-adevăr, chiar nu aveam de ce să mă tem. În decurs de 3 luni de când m-am întors în Japonia am găsit un nou loc de muncă în orașul Sendai, unde este sediul Diocezei de Est a Bisericii Ortodoxe Japoneze, care ține de Patriarhia Moscovei. Acum locuiesc foarte aproape de biserică și sunt foarte activă în comunitate. Încă îmi mai este frică de viață, din când în când îmi mai pierd nădejdea, dar îmi aduc aminte de cuvintele părintelui meu duhovnic din acea seară și aflu mângâiere. Acum mi se pare că pot purta greutățile mai ușor decât înainte. Cred că am învățat să fiu răbdătoare și să îmi dau seama că ceea ce Dumnezeu crede că e bun pentru mine de multe ori mie nu-mi pare așa.

Ortodoxia

Printre multele lucruri care îmi plac la Ortodoxie cred că pe primul loc este rugăciunea. În timpul slujbelor, când reușesc să mă adun – cu toate că nu se întâmplă foarte des, mintea mea, întreaga mea ființă se unește cu rugăciunea care

se citește și se cântă în biserică. Sentimentul este incredibil de frumos; mă simt de parcă am pierdut orice simț trupesc și că sunt numai suflet, care este plin de dragoste și de dor. În mod deosebit îmi place Liturghia. Sinceră să fiu, nu cunosc ceva mai frumos ca Liturghia. Are tot ceea ce este necesar vieții noastre.

Ca să-mi mențin vie credința încerc să iau în serios fiecare spovedanie. De asemenea, caut să-i mulțumesc lui Dumnezeu pentru situația mea prezentă, că stau aproape de biserică și pot să merg la Dumnezeiasca Liturghie în fiecare săptămână. Știu că nu pare ceva deosebit pentru credincioșii din România, dar imaginați-vă că în Japonia sunt doar 10 biserici în care se slujește săptămânal.

Anul acesta, de Paște, s-au împlinit 11 ani de când m-am botezat. Au trecut atâția ani și eu sunt încă slabă în credință. Atunci când vorbesc cu cei născuți ortodocși, credința lor neclintită mă impresionează. Sunt atât de fericiți că am găsit credința cea adevărată, dar, în opinia mea, oamenii care s-au născut ortodocși sunt cu adevărat fericiți.

Vă rog să vă rugați pentru mine și pentru plâpânda Biserica Japoneză. ■

Biserica din Sendai

Un profesionist al radioului ortodox

John Maddex

Născut într-o familie de baptiști practicanți americani, John Maddex a lucrat mai bine de 34 de ani în rețeaua de radio a Institutului Biblic Moody, una dintre cele mai cunoscute și respectate rețele de radio creștine din America. Când s-a retras, în 2007, era Directorul stațiilor de emisie, supraveghind cele 35 de stații Moody din America. Convertit la Ortodoxie în 2000, John și-a pus în valoare bogata experiență înființând postul de radio „Credința Primară” (Ancient Faith Radio), care a devenit cel mai popular radio ortodox de pe internet, cu peste 500.000 de ascultători în fiecare lună. L-am rugat să ne prezinte în câteva cuvinte drumul lui către Ortodoxie și felul cum vede misiunea ortodoxă contemporană.

De ce Ortodoxia?

Nu am căutat Ortodoxia, dar am căutat ceva mai solid și mai liturgic decât stilurile moderne de cult care ajunseseră să domine creștinismul în America. În același timp, fiica mea era studentă la Institutul Biblic Moody și a cunoscut un student care auzise despre Biserica Ortodoxă la unul din cursurile sale. El s-a hotărât să viziteze o biserică ortodoxă și s-a îndrăgostit de ea.

După ce amândoi au absolvit, relația lor s-a dezvoltat și la fel și interesul lor comun pentru Ortodoxie. Ca părinte acest lucru mă îngrijora, mai ales că ne-au anunțat că

vor să se căsătorească. Ignoranța mea în ceea ce privește Ortodoxia m-a obligat să încep să cercetez pentru a avea argumente cu care să îi aduc înapoi în comunitatea protestantă Evanghelică. De-a lungul celor 3 ani de cercetare, între 1997 și 2000, treptat, treptat atitudinea mea față de Ortodoxie, ca de altfel și a soției mele, s-a schimbat. Pe scurt, am fost primiți în Biserica Ortodoxă prin mirungere în iulie 2000.

Ceea ce am descoperit a fost Biserica. Am fost surprins să aflu că mai exista cineva în afară de Romano Catholicism care pretindea acest titlu. Nu mă atrăgea să devin catolic din cauza unor chestiuni doctrinare importante, precum autoritatea

și infailibilitatea papală, indulgențele, purgatoriul, și altele.

În Ortodoxie am găsit o credință creștină solidă, cu rădăcini adânci mergând până la Apostoli. De asemenea am descoperit o învățătură coerentă, bazată pe Biblie, care, și ea, mergea până la Apostoli. Nu apărea niciuna dintre inovațiile din catolicism sau protestantism. Am descoperit că Biserica Primară era centrată pe Sfintele Taine și vedea Euharistia ca pe adevăratul Trup și Sânge al lui Hristos. A trebuit să mă întreb pe mine însumi de ce nu credeam asta. Cine în tradiția de care aparțin a schimbat această credință universală? Și cu ce drept? Treptat am început să-mi pun întrebări în legătură și cu celelalte temeuri ale credinței mele și una câte una ele au început să se dezintegreze în lumina Credinței neîntreprupte transmise de-a lungul veacurilor.

Schimbare

Ortodoxia schimbă totul – percepția despre lume, despre Dumnezeu, despre oameni. Când începi să îți dai seama de consecințele Întrupării, întregul univers capătă un alt înțeles. Dumnezeu S-a atins de noi prin aceea că a venit pe pământ, a trăit în trup, a murit cu trupul pe cruce, a simțit suferința, durerea, bucuria, mânia și orice altă emoție afară de păcat. El a biruit moartea și a desființat-o pentru totdeauna prin învierea Sa.

Ortodoxia cere, de asemenea, iubire și iertare pentru ca și noi să fim iertați. Percepția mea despre oameni nu mai poate fi bazată pe suspiciune, lăcomie și egoism. Mi s-a poruncit să-i iubesc așa cum Hristos mă iubește. Mi s-a poruncit să-i hrănesc, să am grijă de ei, să le dau din ce este al meu și să gândesc despre ei numai de bine. Argumentul și dezbaterile nu pot fi temelia apologeticii creștine. Temelia trebuie să fie iubirea și mântuirea sufletelor, inclusiv al meu.

Realism

La Ortodoxie cel mai mult iubesc realismul ei firesc,

nesofisticat. Ea recunoaște că toți suntem păcătoși dar ne și îndeamnă să ne ridicăm din nou atunci când cădem. Pentru mine, cea mai neașteptată frumusețe a Ortodoxiei a fost Taina Spovedaniei. Fără ea, creștinii nu au niciun ajutor în lupta cu propriile păcate. Hristos a dat Apostolilor Săi harul de a asculta și de a dezlega păcatele. Apostolii l-au predat episcopilor, care, la rândul lor, i-au delegat pe preoți să primească mărturisirea păcatelor noastre înaintea lui Hristos. Iubesc această taină plină de har și nu știu cum aș putea trăi din nou ca și creștin fără ea.

Am învățat că sunt destule păcate în viața mea de care să mă îngrijesc – atât de multe încât îmi rămâne prea puțin timp pentru a corecta greșelile celorlalți. Am încercat, de asemenea, să gândesc ce-i mai bun despre intențiile celorlalte persoane chiar dacă, poate, nu le înțeleg.

Ancient Faith Radio

Sămânța din care a crescut acest post de radio a fost aruncată de un prieten, care era pastor protestant și mai târziu a ajuns preot ortodox. El mi-a spus în urmă cu câțiva ani: „John, cu anii tăi de experiență în radio, ar trebui să cauți modalități de a folosi această experiență pentru noua ta Biserică Ortodoxă”.

Nu am putut dormi în noaptea aceea gândindu-mă la ce puteam face. Auzisem despre câteva grupuri care „emiteau” pe

La sediul
Ancient Faith
Radio

O zi la birou

internet dar nu știam multe despre asta. Curând am aflat de un prieten, cu care nu mai ținusem legătura demult, care înființase propriul său post de radio pe internet și am luat legătura cu el. El mi-a spus de ce fel de echipamente și materiale am avea nevoie. După multă rugăciune și sfătuire, soția mea și cu mine am decis să pornim la drum. Am ipotecat casa și am investit banii în calculatoarele și echipamentele necesare. Pe 27 noiembrie 2004 am luat câteva CD-uri donate de membrii parohiei noastre și le-am încărcat pe calculator. Foarte curând transmiteam această muzică către oricine avea un calculator și se conecta la adresa noastră de internet.

Trebuie să fim recunoscuți pentru iubirea noastră. Felul cum ne purtăm cu o persoană, fie că suntem sau nu de acord cu ea, ar trebui să fie marcat de iubirea noastră necondiționată, la fel cu iubirea lui Hristos pentru noi.

Am început cu un post care transmitea în principal muzică liturgică, câteva citate din Sfinții Părinți și câteva conferințe pe care le-am împrumutat de la un centru de casete ortodox. Eram încă angajat la Moody, așa că AFR trebuia să fie mai mult un hobby. Când am plecat de la Moody în 2007 am putut să-mi dedic tot timpul dezvoltării postului introducând emisiunile înregistrate. Am luat legătura cu preoții

pentru a ne lăsa să le folosim predicile și apoi am lansat prima emisiune zilnică cu lecturi din Biblie și comentarii ale Părinților Bisericii.

În decursul anilor următori oferta noastră de emisiuni a crescut în mod semnificativ. Am ajuns la peste 80 de emisiuni care sunt ascultate în fiecare lună de 500.000 de oameni.

În 2008 ni s-a cerut să ne unim cu casa de editură ortodoxă Conciliar Press și am devenit parte a Conciliar Media Ministries. În prezent sunt președinte al Conciliar Media iar fiul meu, Bobby, este managerul postului de radio.

Convertiri

Adesea oamenii din țările majoritar ortodoxe – cum este și România – pur și simplu doresc ceva diferit pentru că ceea ce au le este prea familiar și neinteresant. Dacă cineva trăiește doar cele exterioare ale Ortodoxiei și nu i-a explorat adâncimile poate fi atras de atmosfera mai relaxată din cadrul confesiunilor protestante contemporane și să treacă la secte cum sunt penticostalii.

Dimpotrivă, în America, ceea ce mulți protestanți văd este superficialitatea cultului și lipsa de rădăcini a acestor confesiuni. Când descoperă că istoria bisericii lor este de doar o sută și ceva de ani încep să-și pună întrebări despre multe din tezele lor.

Mișcarea penticostală este o altă variație a creștinismului evanghelic, care pune accent pe lucrarea Duhului Sfânt. Vorbirea în limbi, minunile, a fi „străpuns de Duhul”, și alte manifestări exterioare sunt tipice. Ea oferă, de asemenea, un tărâm propice

pentru erezii precum mișcarea penticostală a Unimii care se opune învățaturii despre Sfânta Treime. Nu toți penticostalii sunt vinovați de asta.

Totuși, cea mai importantă caracteristică este rolul pe care îl are emoția în trăirea penticostală. Muzica și predicile sunt făcute așa încât să „monteze” audiența și să o facă să se exprime, participanții întorcându-se, însă, la casele lor cu aceeași

stare emoțională pe care o aveau înainte de a merge la adunare. E ca și cum cineva bea o băutură energizantă doar pentru a claca 4 ore după aceea.

Activismul civic

Există o mare varietate de opinii în privința necesității implicării active în spațiul public pentru apărarea valorilor creștine. Unii ar spune că aceasta nu este treaba noastră. Alții îi cheamă pe creștini să fie „sarea și lumina” în comunitățile noastre prin a se împotrivi activ celor care încearcă să ne compromită valorile. Cred că fiecare dintre noi va trebui să decidă pentru sine care este calea potrivită de urmat. Ambele căi prezintă pericole. Dacă ne păstrăm deoparte în tăcere putem da impresia că nu suntem împotriva unor lucruri ca avortul, căsătoriile homosexuale sau pornografia. Pe de altă parte, dacă protestăm, dacă boicotăm sau ne luptăm putem pierde capacitatea noastră de a arăta iubirea lui Hristos în orice situație. Undeva la mijloc este un echilibru pe care trebuie să ne străduim să îl menținem.

Trebuie să fim recunoscuți pentru iubirea noastră. Felul cum ne purtăm cu o persoană umană, fie că suntem sau nu de acord cu ea, ar trebui să fie marcat de iubirea noastră necondiționată, așa cum Hristos ne iubește pe noi.

Pentru tinerii români

Majoritatea dintre dumneavoastră ați crescut probabil în Biserică și, poate, uitați cât de norocoși sunteți pentru că o aveți și astfel cădeți în rutină. Însă pierdeți din bogăția și profunzimea propriei credințe și puteți fi tentați de diverse forme noi de creștinism. Aceste noi expresii sunt importuri din America, care trec sub tăcere lipsa legăturii istorice cu Biserica pe care a întemeiat-o Hristos. Aceste importuri sunt adesea inovații bine-intenționate izvorâte din Reforma protestantă, care a fost o reacție occidentală la excesele Bisericii Catolice. Aceste mișcări au dus principiile Reformei la niște exagerări pe care nici autorii Reformei nu le-ar recunoaște. Între timp, Biserica Ortodoxă a ținut drumul drept și a păstrat intactă credința Apostolilor, fără schimbare sau alterare.

Cei care caută să vă îndepărteze de Biserica Ortodoxă fac niște presupuneri despre Ortodoxie care pur și simplu nu sunt adevărate. Puteți să-i ajutați să înțeleagă credința dumneavoastră cunoscându-le argumentele și oferindu-le cu dragoste un răspuns documentat. Țineți cont că și ei Îl iubesc pe Hristos și că motivația lor, deși greșit orientată, este mântuirea dumneavoastră. Ar trebui să aveți aceeași dragoste și preocupare pentru mântuirea lor prin a le arăta cu răbdare bogățiile propriei Credințe. ■

Împreună cu nepoții

Știați că...

Sfânta Parascheva de la Iași s-a născut în secolul X lângă Constantinopol?

Sfânta s-a născut în Imperiul Bizantin la Epivata - actualul oraș turcesc Selimpaşa, pe țărmul Mării Marmara, la 50 km vest de Istanbul. Numele ei, Paraskevi în greacă sau Petka în slavonă, desemnează a cincea zi a săptămânii, vineri. ■

Un frate al Sfintei Parascheva este și el sfânt?

În Marele Sinaxar Grec, pe 5 mai este amintit Sfântul Eftimie făcătorul de minuni, episcop de Madytos, care a murit cândva între 989-996. Despre el se spune că era „fratele Sfintei Parascheva, sărbătorită la 14 octombrie”. Această informație s-a păstrat, pe lângă textele grecești, și în cea mai veche „Viață” a Sfintei scrisă în limba slavonă (sec. XIII). ■

Sfânta Parascheva a fost canonizată cel târziu în secolul XI?

Într-o cronică bulgărească din vremea țarului vlaho-bulgar Ioan Asan al II-lea (1218-1241) se menționează că „în timp ce la Constantinopol domnea împăratul Roman” sfânta a fost proslăvită în tot Imperiul Bizantin. Cunoaștem patru împărați bizantini cu acest nume, începând cu anul 920. Ultimul dintre ei a fost Roman al IV-lea Diogene (1068-1071). ■

O „Viață” a Sfintei a fost scrisă în jurul anului 1150?

Prima mențiune despre „Viața Sfintei Parascheva” apare în comentariul lui Teodor Balsamon la canonul 63 al Sinodului Trulan. Potrivit acestui canonist bizantin din secolul XII, Patriarhul Ecumenic Nicolae Muzalon (1147-1151) l-a însărcinat pe protodiaconul său, Basilikos, să scrie viața sfintei pentru a înlocui o altă redactare, rudimentară, care deja circula în acea vreme. ■

Țarul Ioan Asan al II-lea a adus moaștele sfintei din Epivata la Târnovo?

Cândva în intervalul dintre victoria de la Klokotnitsa (9 martie 1230), care i-a adus dominația asupra Balcanilor, și luna august a anului 1231, țarul Ioan Asan al II-lea a obținut moaștele sfintei de la stăpânitorii latini ai Constantinopolului, prin mari eforturi diplomatice. Cu această ocazie s-au tradus din limba greacă în slavonă viața sfintei și slujba ei, aceasta din urmă păstrată în Mineiul lui Dragan din secolul XIII. ■

Au fost în total cinci strămutări ale moaștelor sfintei?

După căderea Târnovo-lui sub otomani în 1393, moaștele sfintei au fost duse la Vidin, unde au stat până la cucerirea cetății în 1396. La intervențiile doamnei Milița, văduva cneazului sârb Lazăr (1329-1389), pe lângă sultanul Baiazid I, moaștele

Viața cuvioasei Parascheva (scenele 3-8), frescă, Biserica Arbore, c. 1541

ajung la Belgrad. În 1521 Soliman Magnificul cucerește capitala sârbă și capturează moaștele, care ajung apoi la reședința Patriarhiei Ecumenice din Constantinopol. De aici domnitorul Vasile Lupu le aduce la Iași. Depuse inițial, la 13 iunie 1641, în biserica Sfinții Trei Ierarhi, din 1889 ele se află în Catedrala Mitropolitană. ■

Cuvioasa Parascheva s-a bucurat de o foarte mare popularitate în Balcani?

Din momentul aducerii moaștelor sale la Târnovo, cultul Sfintei Parascheva s-a răspândit în întreg imperiul vlaho-bulgar.

Mai apoi minunile ei au făcut-o cunoscută în toată peninsula Balcanică. Când sfintele moaște au ajuns la Belgrad, cultul ei s-a generalizat și în rândul poporului sârb, sfânta fiind reprezentată în mai toate bisericile de țară din Serbia începând cu a doua jumătate a secolului XVI.

Petru Deodatus Bakšić, auxiliarul episcopului catolic de Sofia, aflat în vizită în Moldova în octombrie 1641 informa Curia Papală că domnitorul Vasile Lupu „a adus de la Constantinopol moaștele întregi ale Sfintei Petka bulgare. Grecii o numesc Sfânta Parascheva și valahii Sfânta Vineri. Acești bulgari și toate aceste popoare au cea mai mare evlavie pentru ea.” ■

Prima reprezentare iconografică a vieții sfintei se întâlnește în Moldova, la Arbore?

Este vorba de un ciclu de 11 scene, inspirate direct din viața cuvioasei scrisă de Patriarhul Eftimie de Târnovo, pictate pe fațada vestică a bisericii mănăstirii Arbore. Pictura aparține epocii lui Petru Rareș și a fost realizată cel târziu în anul 1541. De altfel, Petru Rareș ctitorește în 1541 o biserică închinată Sfintei Parascheva la curtea sa domnească de la Târgu Frumos, iar în 1542 reclădește din temelii

Sfânta Parascheva, frescă din Catedrala Episcopală din Roman, a doua jumătate a sec. al XVI-lea

catedrala episcopală din Roman închinată tot cuvioasei. ■

Sfintele moaște au început să facă minuni încă din momentul intrării în Moldova?

În „Sfaturile și memoriile” sale, scrise începând cu anul 1642, preotul grec Synadinos din Serres descrie pe larg aducerea moaștelor Sfintei Parascheva la Iași și adaugă: „în acea zi s-a făcut mare sărbătoare... și s-a făcut multă milostenie la săraci... și mai mulți bolnavi cuprinși de diferite boli s-au vindecat și Dumnezeu a fost slăvit mult pentru mijlocirile sfintei.” ■

Sfânta Parascheva a poposit și în București?

Din cauza ofensivei sovietice din primăvara anului 1944, pe data de 11 aprilie moaștele Cuvioasei au fost evacuate la Mănăstirea Ciorogârla de lângă București. Înainte de întoarcerea la Iași ele au fost depuse spre închinare în Catedrala Patriarhală. Istoricul Petre Năsturel, pe atunci student, își amintește momentul plecării moaștelor din capitală: „Într-o dimineață frumoasă, procesiunea a traversat Bucureștiul pe sub privirile locuitorilor, care în picioare, care îngenunchiați, toți făcând cruce sau metanii, închinându-se ocrotitoarei țării. Racla era așezată într-un camion al armatei. O escortă de soldați, cu baionetele la armă, înconjura vehiculul. Mulțimea se îngheșuia pe trotuare.” ■

Monah Ieremia B.

În 2008 am fost infectat cu virusul HIV, ceea ce m-a împins la o tentativă de sinucidere. Cineva m-a sfătuit să mă rog la moaștele Sfintei Parascheva. Am ezitat, dar am venit. Nu-mi dau seama ce s-a întâmplat, dar acum știu că sunt vindecat; trăiesc. Testele au ieșit bine. S-a întâmplat o minune, deși nu sunt un om care să merite ajutorul unui sfânt. Mulțumesc, Sfântă Parascheva, că m-ai adus la o nouă viață.

Dragoș

Era așa de blând și de bun...

În toamna anului 2012 doamna Constanța Ianolide, soția lui Ioan Ianolide, legatarul testamentar al lui Valeriu Gafencu, a vizitat Mănăstirea Putna. Am rugat-o să ne spună câteva cuvinte despre soțul ei.

Ionel a ieșit din închisoare la 2 august 1964. La 2 martie 1965 a venit la noi să o viziteze pe mama mea pe care o cunoscuse cu câteva luni în urmă. Așa m-a cunoscut și pe mine. A fost o vizită de câteva ore și a doua zi a vrut să stea de vorbă cu mine. Ne-am plimbat în parcul Herăstrău și mi-a spus că vrea să se

căsătorească cu mine căci atunci când a intrat în casă și a dat cu ochii de mine o voce i-a spus: *Asta este!* Am depus actele pentru căsătorie și pe data de 7 aprilie 1965 am avut cununia civilă la București și pe 30 aprilie cununia religioasă la Dobroțești.

Era mereu suferind de diverse boli. Făcea de trei-patru ori pe an viroze respiratorii, pietre la rinichi; a fost operat de cataractă, de prostată. Când muncea era nevoit să facă pauză la anumite intervale și să se întindă pe patul tare, pentru că îl durea coloana de sus până jos; avea pluridiscopatie în plină evoluție, ciocuri la călcăie, coxartroză. Dar ce n-avea?... Însă, din exterior nu ziceai că este bolnav. Era

așa de frumos și de înalt și arăta așa bine și totdeauna pus la punct, cu cămașă cu cravată, încât toată lumea îl admira. Și era așa de blând și de bun...

Când se ducea la băi, căci îl supărau durerile reumatice generalizate, foarte multă lume, mai ales femei care aveau necazuri, îi cereau sfat pentru că îl vedeau atât de blând și de bun.

Numai credința l-a ajutat să reziste.

Ne povestea mereu de Valeriu pe care l-a iubit mai mult ca pe frații lui. Despre el însuși nu ne povestea nimic. Nici noi nu-l întrebam ca să nu-l răscolim. Atâta doar, odată când îi tăiam unghiile mi-a spus: „Ah, tu mi le tai, și ei mi le smulgeau.” Mama, când a auzit de tumoarea din spatele ficatului care i-a grăbit sfârșitul, l-a întreat: „Nu cumva te-au lovit și la ficat?” „Oh, de câte ori cu bocancii!...” Și a mai zis: „Am

Galda, 1946: Ioan Ianolide cu Valeriu Gafencu și mama acestuia

Cununia religioasă, 30 aprilie 1965

avut noroc că am scăpat de Reeducarea de la Pitești”. Eu mai târziu, după Revoluție, când au început să apară cărțile am aflat ce a fost cu Piteștiul, ce s-a întâmplat, pentru că nu am știut, nu spunea.

Pe urmă, tot de la alții am aflat cum îi bătea cu fierul la talpă, iar el nu scotea un sunet. Cinci ani a stat izolat singur într-o celulă, pe ciment, dezbrăcat, nemâncat. În ultimii doi ani, văzând că, în ciuda amenințărilor cu reeducarea sau a promisiunilor că-l vor scoate din pușcărie dacă renunță, el nu cedează – le-a spus la un moment dat: „Cred în Iisus Hristos și voi crede în Iisus Hristos în continuare!” –, l-au băgat într-o celulă mare cu 20 de persoane care înnebuniseră ca să-și piardă și el mințile. Dumnezeu l-a ajutat și nu și le-a pierdut. Dar zicea că era ceva cumplit.

Sunt convinsă că numai credința l-a ajutat să reziste la chinurile cumplite din cei 23 de ani de închisoare. Mama l-a întrebat odată: „Dar pe ăștia care te-au chinuit așa atâția ani nu-i urăști?” „Nu. Mă rog pentru mântuirea lor.”

La Putna

Pe nepoata mea Ruxandra, fiica fiicei mele Mihaela, din prima mea căsătorie, am crescut-o la noi de la 5 luni la 7 ani,

când am înapoiat-o părinților ei căci pe 15 septembrie 1985 începea primul an de școală. Ionel a iubit-o foarte mult. Câțiva ani la rând am mers toți trei, 2-3 luni la câte o mănăstire din țară unde Ionel a învățat diverși călugări sau călugărițe să lucreze obiecte de cult. Așa am fost la mănăstirile Govora, Cozia, Sihăstria și Putna.

Ultima dată, chiar înainte de a muri, în iulie-august 1985 am fost la Putna. Înainte de prima poartă a mănăstirii, deval, erau vreo două căsuțe și noi acolo locuiam. La un moment dat eu și nepoțica ne-am dus cu un grup din Ardeal la mănăstirile din județul Neamț. La întoarcere, Ionel mi-a spus să mă duc pe la Iași și să-l caut pe Mihail Lungeanu – coleg de celulă la Târgu Ocna cu Valeriu, pe care l-a și îngrijit – care știa poeziile lui Valeriu și să-i spun să vină la Putna ca să i le spună. După ce l-am găsit într-un sfârșit, ne-am întors la Putna, unde fetița a început să se simtă rău și să facă febră mare. Am decis ca eu și nepoțica să ne întoarcem la București, iar Ionel să rămână până termină treaba. Înainte de a pleca a venit un părinte de la mănăstire, care auzise că fetița s-a îmbolnăvit, ne-a pus să îngenunchem și ne-a citit câteva rugăciuni. La sfârșit ne-a spus: „Plecați fără grijă că până ajungeți la București fetița nu o să mai

Sfânta împărtășanie este directă părtășie cu Hristos. Este o experiență conștientă a omului cu Dumnezeu. Este mijlocul suprem al desăvârșirii spirituale omenești.

Prin pâinea și vinul Sfintei Împărtășanii noi Îl primim viu, aieva, activ pe Hristos. Pentru aceasta trebuie să ne împărtășim periodic și cât mai des.

Înainte de a-L primi trebuie să ne pregătim, vrednici să-L fim. După ce L-am primit, să-L rămânem fideli și să-L urmăm. Sufletul văduvit de contactul cu Duhul lui Dumnezeu suferă și suspină, rătăcește și se întunecă, moare, căci așa cum trupul ce s-a născut moare tot așa și sufletul are o moarte a lui, prin păcat, spre iad.

Ioan Ianolide

aibă nimic.” Am ajuns dimineța și copilul nu mai avea nimic. Ca să nu-i sperii le-am spus părinților ei, care ne-au așteptat la gară, că ne-am întors acasă pentru că se plictisise Ruxandra. Mai târziu le-am spus adevărul. A doua zi după ce am plecat noi, a venit și Mihail Lungeanu la Putna, a stat de vorbă cu Ionel și i-a dat versurile.

Pe patul de suferință

După aceea lui Ionel i s-a făcut tot mai rău. Hepatita cronică, boală pe care o avu- sese în închisoare și care recidivase după 25 de ani, se transformase treptat în ciroză hepatică uscată, apoi cu lichid și ulterior a apărut o tumoare în spatele ficatului. În noiembrie doctorii au spus că nu se mai poate face nimic și i-au dat drumul acasă.

Când era pe patul de suferință a fost vizitat de mai multe ori de poetul Ioan Alexandru care i-a dăruit volumul de versuri *Imnele Putnei* pe care i-a scris: „Iubitului frate în Domnul, Ioan Ianolide, cu bucuria de a fi fost sub acest cer, pe acest pământ creștin românesc, o clipă măcar

Ioan Ianolide, elev la liceu, 1939

împreună în drum spre patria eternă. Ioan Alexandru. *Sfântul Dumitru*, 1985.” Înainte cu două-trei săptămâni de a muri a venit să îl vadă părintele arhimandrit Grigore Băbuș de la Patriarhie și părintele arhi- mandrit Bartolomeu Anania. La plecare părintele Anania mi-a spus: „Dacă noi am avea starea de spirit pe care o are Ion în fața morții am fi cei mai fericiți oameni.”

Sunt pregătit

Ionel ne spunea: „Eu sunt pregătit să trec dincolo dar îmi pare rău că vă las pe voi.” La Crăciunul din '85 a intrat în comă, care a durat o zi și-o noapte. Ne-am gândit că se sfârșește. Dar și-a revenit. La un moment dat a chemat-o pe fiica mea să stea pe scaun lângă patul lui și i-a zis: „De ce nu m-ați lăsat voi să mor atunci că eu eram deja trecut dincolo și m-am întâlnit cu Dumnezeu?!”

În dimineța zilei de 5 februarie 1986 s-a stins din viață. Și pentru că nu a putut intra în mănăstire a dorit ca măcar mort să intre acolo. Așa că am concesionat două lo- curi de îngropăciune în cimitirul mănăstirii Cernica, unde își odihnește trupul, pentru că sunt sigură că sufletul este în treptele cele mai înalte ale cerului. ■

Constanța Ianolide

Rugăciunea este vorbirea omului cu Dumnezeu.

Consecințele rugăciunii se răsfrâng peste toată viața omului și omenirii. Fără rugăciune omul e fiară și omenirea junglă. Dacă rugăciunea nu e eficace uneori ea nu trebuie părăsită ci îmbunătățită. Rugăciunea tinde să devină o stare permanentă, adică toată viața să fie petrecută conștient în fața lui Dumnezeu ca un dar al Său.

Muncind – să te rogi, gândind – să te rogi. Să te rogi în orice clipă, la bucurie și la durere. Rugăciunea îți oferă mulțumire sufletească, pace, energie, înțelepciune, capacitatea creatoare și mai deosebit – desăvârșirea în spirit. O rugăciune scurtă o poate repeta oricine: „Doamne miluiește” ori „Doamne miluiește-mă pe mine păcătosul” ori „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine păcătosul”. Amin.

Ioan Ianolide

Tinerii în diaspora

Alin și Cornelia Ștefănescu au locuit în străinătate zece ani: doi ani în Scoția și opt în Germania

De ce ai ales să te întorci în țară?

Pentru că nu plecasem cu gândul de a rămâne – nu îmi puteam închipui că voi îmbătrâni și muri acolo. Astfel că nu am ales să mă întorc, ci am ales doar când să mă întorc. Iar alegerea momentului întoarcerii a fost bazată pe faptul că fetița cea mare, Anastasia, trebuia să meargă la școală.

Șederea în străinătate te-a învățat ceva?

Am învățat foarte multe lucruri în cei zece ani de străinătate. În primul rând, lucrul făcut

bine. În al doilea rând, am întâlnit niște preoți absolut minunați în cele șase parohii prin care am trecut. Am făcut parte din comunități ortodoxe foarte unite – chiar dacă erau uneori mixte: greci, ruși, sârbi, englezi – în care te cunoșteai foarte bine cu alți 30-50 de oameni care veneau la Sfânta Liturghie.

Ce au românii de oferit lumii de astăzi?

Nu știu, poate un suflet cald. Însă mi-e greu să generalizez. Încerc să trăiesc taina persoanei în întâlnirea cu celălalt, fără a mă gândi de unde vine el.

Care sunt riscurile întoarcerii în țară?

Instabilitatea financiară este o problemă în România. Puterea de cumpărare este foarte scăzută, iar cerințele societății cresc, punând presiune pe familii. Deși până să mă reîntorc nu m-a interesat deloc subiectul, am încercat să mă implic chiar și politic într-o încercare de a schimba ceva în această zonă și a nu-l lăsa mereu pe alții să decidă, însă este foarte greu.

Merită?

Din punct de vedere profesional, financiar, educațional și al sistemului de sănătate, sigur nu – pot compara în cunoștință de cauză. Însă pentru copii ne-am gândit că e mai bine să crească aici, în mijlocul familiei extinse, alături de bunici și verișori.

Când ai trăit cea mai mare bucurie?

Cea mai mare bucurie este una de zi cu zi și o simt în clipele petrecute alături de soție și de copii. De exemplu, simt ceva deosebit dimineața, când duc copiii la școala unde am învățat și eu. De asemenea, simt o mare bucurie după fiecare spovedanie și în nopțile de Paști la țară, stând alături de alți oameni din sat și cântând „Hristos a

înviat!” într-un cimitir plin de lumină și în aerul plin de parfumul florilor de liliac și de cântecele nepământești ale privighetorilor.

De ce anume v-a fost cel mai dor din România, pe timpul cât ați fost în străinătate?

Nu am avut de multe ori sentimentul de dor de România, pentru că eu încerc să trăiesc bine timpul prezent și să fiu atent la ce-mi dăruiește Dumnezeu clipă de clipă acolo unde sunt. Iar Dumnezeu fiind foarte darnic, nu ai timp să te întorci prea mult cu mintea în trecut. Deci nici în străinătate nu m-am gândit prea mult la România, și nici în România nu mă gândesc prea mult la străinătate, deși, bineînțeles, în ambele cazuri am păstrat o legătură strânsă cu „dincolo”. De asemenea, nu ne-au lipsit biserica și Sfânta Liturghie, iar referitor la natură, erau și acolo câmpii frumoase – fără pungii de plastic ca în România, munți și păduri seculare – fără a fi defrișate fără nicio rânduială așa cum se întâmplă aici.

Traian și Claudia Șerbănuță, împreună cu copiii lor, au trăit timp de opt ani în Urbana, Illinois, SUA

De ce ați ales să vă întoarceți în țară?

Motivul întoarcerii noastre e foarte legat de motivul plecării din țară. În 2004 am plecat la studii doctorale în SUA. Pentru a putea studia și

a avea o familie în același timp, fără a avea un al doilea serviciu, aceasta era cea mai bună soluție. Așadar, n-am plecat supărați pe România, nici măcar obosiți de a încerca să trăim aici. Am plecat dornici să învățăm lucruri noi. Mai mult, de la început a existat gândul reîntoarcerii. Cumva suntem ca cei care pleacă în străinătate ca să strângă bani să își construiască o casă în țară. Noi am plecat însă ca să ne construim o educație și ni se pare natural să încercăm să folosim cele învățate în România.

Șederea în străinătate te-a învățat ceva?

În timpul studiilor post-universitare am avut acces la un mediu academic cu tradiție, un mediu fertil ideilor și inovațiilor. În acest timp am învățat și am avut susținere din partea profesorilor să încercăm lucruri noi, să lucrăm în echipe, să transformăm ideile în proiecte. Am văzut că există mereu modalități de a face lucrurile mai bine – dacă se vrea. Acolo am învățat să ne privim propria țară într-un context mai larg și să vedem mai clar cum și de ce România e în întârziere față de restul lumii dezvoltate din punct de vedere educațional, informațional, social, civic.

Acest mediu ne-a mai învățat că, deși lumea este foarte largă și variată, poți găsi oriunde te duci prieteni și poți să înveți ceva de la ei. Campusul în care am stat avea o comunitate internațională numeroasă, de aproape 8.000 de studenți din peste 100 de țări. Avem acum prieteni în toate colțurile lumii, de care ne este dor, prieteni cu care am împărtășit o perioadă intensă de dezvoltare umană

și de la care am învățat să fim mai buni.

Viața și călătoriile în SUA ne-au reîntărit înțelegerea adevărului că lucrurile se văd altfel de aproape decât de departe: peste tot găsești lucruri bune și lucruri mai puțin bune și atunci când generalizezi sau aplici stereotipuri fără să gândești pierzi lucruri esențiale.

De ce anume v-a fost cel mai dor din România, pe timpul cât ați fost în America?

Ne-a fost dor de multe lucruri... De familie, de prieteni... Unul din lucrurile care

ne-a izbit cel mai tare a fost primul Crăciun acolo. Când, deși am fost să-l petrecem cu rudele, ca să fie în familie, și eram oarecum într-o comunitate românească, am fost marcați de lipsa de atmosferă de sărbătoare așa cum o știam. Atât de marcați încât ne-am hotărât să facem eforturi să ajungem în fiecare an de Crăciun acasă. Și chiar dacă nu am fost acasă, au venit părinții la noi. Așa că l-am tot regăsit în fiecare an; chiar și anul acesta, după ce ne-am întors.

Un alt lucru care ne-a lipsit a fost părintele duhovnic și biserica la care mergeam. E adevărat că am găsit și acolo un preot foarte sufletist, și că încetul cu încetul am ajuns să-l iubim și pe el și biserica de acolo, așa încât acum ne e dor de ei. Dar parcă predicile și cuvintele părintelui nostru ne erau mai pe potrivă, ne vorbeau mai bine nouă, temerilor noastre, problemelor noastre. De aceea, poate, căutam de fiecare dată când veneam în țară să ajungem pe la biserica noastră.

Virgil și Gabriela locuiesc din 2006 în Zurich, Elveția

Ce ai învățat din șederea în străinătate?

Să apreciem mai mult ce avem în țară, slujbele Bisericii. De asemenea, și familia, prietenii și obiceiurile străbune. Am înțeles că Biserica suntem noi, nu (doar) ierarhia și clădirile. Am aflat cum e într-o biserică cu o comunitate mică, de 40-50 de credincioși, unde oamenii se cunosc între ei și nu sunt doar niște necunoscuți care participă împreună la slujbă. Să trăim după un alt stil de viață, mai ordonat, dar și fără constrângeri materiale.

Am învățat și valoarea asumării responsabilității și a voluntariatului, și să mă îngrijesc eu de problemele mele, fără să mă aștept ca alții – statul – să o facă.

Ce au românii de oferit lumii de astăzi?

Ca și ceilalți ortodocși, au potențialul de a face cunoscută Ortodoxia prin felul lor de a fi și de a trăi. Nu știu cât de des se întâmplă aceasta.

Românii, prin caracterul lor, pot să ofere un exemplu de sensibilitate și de preocupare față de aproapele, căldură sufletească, deschidere și cordialitate în comunitate, solidaritate și dragoste în familie.

Care sunt riscurile rămânerii în străinătate?

Multe sunt legate de copii: cred că este foarte greu să le transmitem limba, cultura și tradițiile românești, iar fără ele le va fi mai greu să se

apropie de Biserică. Credința mai este afectată și de creșterea copiilor într-o societate lipsită de Dumnezeu.

Se adaugă ispita confortului și a bunăstării, a unei vieți tot mai mult orientate spre plăceri, obișnuirea cu perfecțiunea – mai ales în Elveția – și disprețuirea României, în starea în care se află.

Apoi uitarea obiceiurilor, pierderea rădăcinilor, traiul departe de ce iubim – oameni, locuri.

Și, nu în ultimul rând, lipsa unor valori ale Ortodoxiei: a mănăstirilor, a Sfințelor Moaște, a bisericilor ortodoxe – și în sensul de clădiri.

Merită?

Vorbind strict material și lumește da, dar duhovnicește e îndoielnic; mai mult ca o experiență de viață, dar cu riscurile de rigoare pe termen lung.

Noi aici am reușit să avem copii, probabil și din cauza ritmului diferit al vieții. Putem să strângem bani pentru o casă. Cu toate acestea, ne simțim străini și singuri și vrem să ne întoarcem în țară de când am sosit aici.

Unde sau când ai trăit cea mai mare bucurie?

Virgil: Câțiva posibili candidați de răspuns: căsătoria – în România, nașterea fiecărui copil – în Elveția; în adolescență, când am citit că „așa de mult a iubit Dumnezeu lumea...”.

Gabriela: Este greu să compar și să spun care a fost cea mai mare bucurie. Cred că întâlnirea cu Hristos în diverse moduri este o sursă nesfârșită de bucurii. Oriunde ai fi, poți să te bucuri pentru ce ți-a dat Domnul. Sau te bucuri când simți că cineva te iubește oricum ai fi: Domnul sau cei din jur. ■

Stema Bucovinei

Portștergar

Stema României Mari

O LUME A VALORILOR ȚĂRĂNEȘTI

Primăvara

Stâlp de cerdac

În orașul Câmpulung Moldovenesc, muzeul de artă a lemnului stă mărturie vie a unei îndeletniciri de generații a țăranilor din Bucovina: meșteșugul tăierii și prelucrării lemnului. Așezământul are la începuturi vechea Școală de Arte și Meserii din Câmpulung (1882) – școală care a întreținut legături și cu Mănăstirea Putna și cu tezaurul ei de odoare sculptate – de pe urma căreia s-a deschis, în 1936, Muzeul Etnografic, actualul Muzeu „Arta Lemnului”. Unic în țară ca tematică și printre puținele în Europa ca valoare a patrimoniului, muzeul are o colecție de peste 15.000 de piese în lemn, majoritatea obiecte de artă populară cu autori anonimi. Universul vieții țăărănești cu rosturile sale profunde este reprezentat de la obiecte de păstorit, unelte agricole și arme de vânătoare până la mobilier țăărănesc, instrumente muzicale, gravuri și personaje umane.

Regina

Sfarmă Piatră

Tatăl și fiul

Somnul porumbelilor

Bună Dimineața

Vizitatorul care intră în această lume va vedea o artă țărănească viguroasă și autentică, o cultură de fibră creștină care serbează viața sub toate aspectele ei, deschisă spre viața de apoi și spre înviere. Chipuri umane crescute în lemn, siluete în care se vede duiosie, dar și solemnitate și bună-cuviință, femei, copii, bătrâni, oameni strâns uniți unul de altul – toate ne insuflă sentimentul unei lumi pline de respect, care prețuiește așezarea, ordinea, mai presus de toate o lume care nu și-a pierdut valorile. Din această lume autentică își va fi luat Constantin Brâncuși plămada pentru creațiile sale pline de spirit și de armonie, și tot de aici s-a născut o expresie a paternității ca „Tatăl și fiul” a maestrului George Apostu. ■

Monah Iustin T.

Muzica

Bătrânul

Solidaritate

Știma focului

Fata cu cartea

Acoperământul de mormânt al Doamnei Maria de Mangop

În 14 septembrie 1472, ziua sărbătorii Înălțării Sfintei Cruci, la Suceava, Domnul Moldovei se căsătorește cu Maria Asanina Paleologhina, prințesă bizantină

a cărei familie conducea Principatul de Teodoro-Mangop, în Crimeea. Maria de Mangop era nepoata ultimului împărat bizantin, Constantin al XI-lea, care a murit în 1453, când Constantinopolul a fost cucerit de turci.

Căsătorindu-se cu o nepoată a ultimului împărat bizantin, într-o zi de sărbătoare legată de primul împărat bizantin, Sfântul Ștefan cel Mare face o dublă declarație simbolică: el are același scop precum împărații Bizanțului, iar țara sa este o continuatoare a Imperiului căzut sub turci.

Activitatea Sfântului Ștefan este mai bine înțeleasă având în vedere cele de mai sus. Luptele cu turcii, apărarea independenței țării, construcția de biserici și de mănăstiri, toate acestea aveau ca scop nu numai bunăstarea materială, ci erau elemente menite să sprijine viața duhovnicească a poporului. Pentru Ștefan cel Mare, rostul său ca domn al țării era în primul rând mântuirea supușilor. Fără această împlinire în veșnicie, orice succes pământesc trece ca și când nu ar fi existat.

Cei cinci ani în care Doamna Maria i-a fost alături au reprezentat începutul confruntărilor majore cu turcii. În acești ani au avut loc victoria de la Vaslui (10 ianuarie 1475), înfrângerea de la Războieni (iulie 1476), urmată de izbânda alungării lui Mahomed al II-lea din Moldova. Doamna Maria a trecut la cele veșnice la 19 decembrie 1477, dar zestrea ei simbolică rămâne înscrisă în ființa Moldovei. Pe lângă statutul țării și calitățile personale, Ștefan cel Mare se va fi putut intitula *împărat*, titlu legitimat prin căsătoria cu nepoata ultimului împărat bizantin.

Această moștenire simbolică este marcată pe acoperământul de mormânt al Doamnei Maria prin semnele care îi

definesc statutul imperial.

Acoperământul de mormânt al Mariei de Mangop este brodat pe un fond de mătase purpurie. Doamna Maria este îmbrăcată într-un caftan croit din stofă italienească, decorată cu palmete și fructe de rodie.

De jur împrejur se află inscripția: „Acesta este acoperământul mormântului roabei lui Dumnezeu, binecredincioasa și de Hristos iubitoarea doamnă a lui Io Ștefan voievod, domnul țării Moldovei, Maria, care a trecut la veșnicul lăcaș în anul 6985, luna decembrie 19, în ceasul al cincilea din zi”.

Ea este întreruptă în colțul din dreapta jos și cel din stânga sus de medalioane cu vulturul bicefal, stema Imperiului Bizantin. După căderea Constantinopolului, acest simbol a fost preluat de către Imperiul Rus și de către Imperiul Austriac.

În colțul din stânga jos apare numele Paleologilor, iar în colțul din dreapta sus, numele Asanilor. Pe arcada care încadrează portretul apar trei simboluri asociate dinastiei Paleologilor: zvastica, simbolul celor doi „C” și simbolul grilajului. Acest acoperământ este unica piesă cunoscută până azi care adună la un loc toate însemnele ultimilor împărați bizantini.

De-a lungul timpului, somptuoasa broderie a fost prezentă în expoziții la Cernăuți (1855, 1886), Viena (1887), Paris (1925), Geneva (1925), București (1957), Atena

(1964), Vatican (2004). În anul 2004 a fost restaurată de către o echipă de restauratori de la Muzeul Național de Artă din București, condusă de experții Mihai Lupu și Ileana Crețu. Imaginea ei figurează în catalogul *Byzantium: Faith and Power (1261–1557)* realizat de Muzeul Metropolitan de Artă din New York.

Acoperământul de mormânt al Mariei de Mangop este cel mai vechi portret brodat în mărime naturală din România. ■

Protos. Dosoftei D., monah Alexie C.

De la stânga la dreapta:

1. Monograma familiei Paleologilor
2. Vulturul bicefal
3. Monograma familiei Asan

Vasile Voiculescu

Călătorie spre locul inimii

...Locul inimii noastre? Cine-l știe? Câți îl cer?
Vârtejul cugetelor nu-i chip să ne poarte...
Locul inimii noastre sălășluiește-n Cer
Și-n el lumina lină a Celui fără' de moarte.

Aspre prăpăstii se sparg în fiecă ins.
Pe munții sufletului niși de blesteme
Arde floarea minunilor – Rugul Aprins –
Ce-n scrum preface spațiu și vreme.

Doamne, spre locul: inimii noastre? Inimii Tale? 'ndreptează
Pașii rugăciunii oboșită de cale,
Acolo unde mintea se deșteaptă trează
În amiaza Eternității Tale.

(noaptea de 24 decembrie 1955, București)

Mulți poeți, unii cu înzestrări deosebite, au abandonat slujirea Logosului și ca atare slujirea propriei lor istorii naționale, s-au desolidarizat de problema izbăvirii cosmosului prin jertfa Logosului din iubire, zădărniciind comunicarea între oameni, refugiindu-se într-un imaginar subiectiv indescifrabil.

Altfel stau lucrurile cu Voiculescu și alți câțiva ai generației lui din poezia românească. Versurile lui nu se învechesc, nu se pot învechi niciodată, pentru că mărturisesc iubirea Logosului întrupat în istorie. Sunt iubirea curată ce nu pierе niciodată.

Voiculescu a ajuns în deceniile ultime de viață

la noblețea sufletului mărturisită în nenumărate poezii, unice în limba română, din care au dispărut desăvârșit ura, supărarea, tristețea; a ajuns la forma supremă a iubirii, care-i în stare să cuprindă în harurile sale tămăduitoare tot ce există, cosmosul întreg, pe toți oamenii, inclusiv pe vrăjmași și prigonitori. Iată ce spune în 1954: *Mi-ai prins în mână praștia Iubirii / Ca în vrăjmaș cu inima s-arunc*

continuându-l pe Eminescu în acest fel din celebrul său testament: *Iar celui ce cu pietre mă va izbi în față / Îndură-te stăpâne și dă-i pe veci viață!*

Ioan Alexandru

Va mai găsi, oare, dragoste pe pământ?

Revoluția franceză a promis fericirea.

Revoluția rusă a promis fericirea.

Revoluția sexuală promite fericirea.

Cele trei revoluții egalitare moderne

Inițiatorii și conducătorii acestor revoluții au considerat că omul este nefericit pentru că nu poate să se manifeste liber, din cauza inegalității dintre el și o categorie oprinatoare. Revoluția franceză a cerut înlăturarea diferenței de clasă, crezând că oamenii vor deveni egali, liberi și se vor iubi dacă nu vor mai exista nobili și regalitate. Revoluția rusă a cerut înlăturarea proprietății private, crezând că oamenii vor deveni egali dacă nu vor mai exista bogați. Revoluția sexuală cere înlăturarea discriminării pe baza genului și a „orientării sexuale”, crezând că oamenii vor deveni liberi și fericiți dacă nu va mai fi recunoscută o specificitate a bărbatului și una a femeii și va dispărea modelul normativ al familiei tradiționale.

Dacă Revoluția franceză și cea contemporană aparțin, în mod vizibil, aceluiași curent intelectual, despre cea rusă, comunistă, s-ar putea crede că ar fi în opoziție cu ele. De fapt, este o unică mișcare egalitaristă în diferite stadii de dezvoltare, succesive, menite să schimbe din ce în ce mai adânc omul și societatea.

Marx și Engels au avut un aport decisiv la introducerea ideii egalității materiale în prim planul dezbaterii filozofice și politice. Comuniștii au văzut revoluția și organizarea lor socială ca o continuare naturală a Revoluției franceze, care ducea omenirea cu un pas înainte în împlinirea idealului

egalitar. Faptul că trupul lui Lenin, expus în Mausoleul din Piața Roșie, se află sub un drapel al Comunei din Paris exprimă această continuitate.

Dar drepturile politice egale și proprietatea în comun nu au egalizat deplin oamenii. Grupul primilor revoluționari din jurul lui Lenin a dorit înlăturarea familiei, văzută ca o instituție burgheză, care exploata femeia și perpetua un sistem patriarhal al inegalității. Pentru aceasta s-a dorit introducerea conceptului de „căsătorie în comun”, în care fiecare bărbat este „căsătorit” cu fiecare femeie în momentul în care el sau ea dorește actul sexual, neexistând căsătorii stabile.

În anii '60, în Europa Occidentală și în America de Nord, s-a declanșat o nouă revoluție, menită să desăvârșească egalitarismul. Esența ei este relativismul general, al cărui adevăr absolut este că nu există niciun adevăr absolut. Pentru că ea a vizat în special înlăturarea oricărei norme privind viața intimă, s-a numit *Revoluția sexuală*.

Faptul că ea este succesoarea fazelor anterioare ale ideii egalitare este sintetizat de John Lennon: „Melodia «Imagine» este, virtual, Manifestul comunist, chiar dacă eu nu sunt, în particular, un comunist și nu aparțin niciunei mișcări... Nu există un stat cu adevărat comunist în lume. Socialismul despre care vorbesc... nu este cel pe care l-ar face niște ruși tâmpiți, sau chinezii. Acela poate se potrivește la ei. Dar noi trebuie să avem ceva fain... socialism britanic”.

Dictatura

Orice revoluție egalitară, dacă preia conducerea unei comunități, conduce la dictatură, pentru că impune reguli bazate pe redefinirea adevărului, pe minciună. Aceste reguli se află în contradicție cu firea oamenilor, cu ceea ce ne este constitutiv.

Dictatura și represiunea sângeroasă nu sunt accidente ale revoluțiilor egalitare, ci consecințe logice ale principiilor fondatoare ale acestora. Impunerea acestor principii generează în mod obligatoriu eliminarea celor care li se împotrivesc. Uciderea regelui în Revoluția franceză și a țarului în cea rusă, a preoților și a nobililor în ambele, nu sunt excese, ci acte care apar ca etape logice în parcursul de impunere a egalitarismului, dictatura fiind justificată prin necesitatea continuării revoluției. Ea nu poate lipsi nici din desfășurarea Revoluției sexuale.

Prima represiune în masă pentru a asigura fericirea bazată pe „eliberarea sexuală” a fost realizată prin promovarea avortului. Copiii s-au dovedit a fi primul dușman de clasă al acesteia. Rod firesc al dragostei trupești, ei stau în calea „dragostei libere”, prin responsabilitățile pe care le dobândesc părinții. Soluția? Înlăturarea celor ce se împotrivesc continuării Revoluției. De aici a apărut necesitatea legalizării avortului, și așa s-a „scăpat” până în prezent de mai mult de un miliard de copii, care ar fi stat în calea fericirii părinților lor.

Al doilea val al revoluției sexuale

Al doilea val al Revoluției sexuale are loc în prezent. El constă în normalizarea

totală a homosexualității, începând cu rescrierea manualelor școlare, chiar de la grădiniță, și mergând până la promovarea ideologiei homosexuale pe plan mondial, prin presiuni economice și diplomatice, chiar prin intermediul instituțiilor ONU. Pecetea normativității este redefinirea căsătoriei, astfel încât să includă relația homosexuală, drum parcurs deja în 13 state ale lumii.

Represiunea asociată îi vizează pe cei care contestă caracterul normativ al homosexualității și al „căsătoriei” homosexuale. Exemplele sunt șocante: toate agențiile catolice de adopții din Anglia au fost închise pentru că nu au acceptat să încredințeze copii homosexualilor; mai mulți clerici din diferite țări au fost arestați pentru că au susținut că comportamentul homosexual este o patimă și este rău; doi buncici din Irlanda au pierdut custodia nepotului lor și acesta a fost încredințat unui cuplu de homosexuali pentru că buncicii au declarat că nu îl vor învăța pe copil că homosexualitatea este bună; toți cei implicați în oficierea căsătoriilor civile în Olanda sunt testați anual pentru a verifica dacă nu cumva se împotrivesc „căsătoriilor” homosexuale; unor psihiatri din Anglia care ofereau terapii persoanelor care doresc să își schimbe comportamentul homosexual li s-a suspendat dreptul de practică; în unele state americane, astfel de terapii au fost interzise prin lege, chiar dacă ele sunt solicitate; persoane publice și patroni de firme sunt obligați să demisioneze ori să plătească despăgubiri dacă fac comentarii pro-familia tradițională ori refuză să ofere anumite servicii cuplurilor de homosexuali pe motive de conștiință; în Germania mai mulți părinți au fost

Frații părinți ai Schitului au proorocit pentru neamul cel de pe urmă. Ce am lucrat noi?, ziceau ei. Și răspunzând unul din ei, mare cu viața și cu numele, avva Ishirion, a zis: noi poruncile lui Dumnezeu le-am făcut. Și răspunzând frații au zis: dar cei după noi, oare ce vor face? Și a zis: vor să vină la jumătatea lucrului nostru. Și au zis frații: dar cei după dânșii? A zis avva Ishirion: nu au nicidecum lucru cei ai neamului și rândului acela, ci va să le vină lor ispită. Și cei ce se vor afla lămuriți în vremea aceea, mai mari și decât noi și decât părinții noștri se vor afla.

Patericul egiptean, Cuvântul Avvei Ishirion

arestați pentru că nu au vrut să își lase copiii la orele de educație sexuală în care li se preda că homosexualitatea este normală. În România, un preot a fost amendat de Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării pentru că a concediat din corul bisericii un bărbat homosexual.

Al treilea val va fi legalizarea „căsătoriilor” între oricâte persoane, oricum ar fi ele. Discriminarea poligamilor față de homosexuali ar fi evidentă. Ca urmare, orice „orientare” sexuală va fi demnă să fie acceptată în conceptul de căsătorie. Idealul desființării familiei va fi împlinit.

Va mai exista atunci dragoste?

De la Avva Ishirion, monah îmbunătățit care a trăit în secolul al V-lea, s-a păstrat peste veacuri un singur cuvânt. El arată că virtutea cea mare pe care trebuie să o aibă creștinii în vremurile noastre este „să fie lămurii”, adică să nu spună binelui rău și răului bine, ci să știe care fapte sunt după Dumnezeu și care nu.

Revoluțiile egalitare generează dictaturi feroce tocmai pentru că pleacă de la o înțelegere greșită a binelui și a răului, așa cum se manifestă ele în firea omului și în interacțiunea dintre ei.

Prima greșală este considerarea naturii umane ca desăvârșită. Dar cine nu a eșuat măcar o dată când și-a propus să facă binele, neputința firii spunându-și cuvântul? Pretinzând că omul este bun *a priori*, i se ia posibilitatea vindecării. Hristos este Cel care a restaurat firea umană, i-a dat posibilitatea să se sfințească, inclusiv prin taina căsătoriei: „Când bărbatul și femeia se unesc în căsătorie, ei nu mai sunt ceva pământesc, ci chipul lui Dumnezeu însuși” (Sf. Ioan Gură de Aur). Prin celălalt, diferit și complementar, omul se întregeste.

A doua greșală este introducerea conceptului de egalitate, pe cât de fascinant, pe atât de fals și distrugător. Relația de egalitate nu se aplică oamenilor, care sunt unici. Relația care definește legătura dintre oameni este alta: dragostea. Dumnezeu a rânduit identitatea specifică și unică a fiecărei persoane, astfel încât să poată intra în relație de dragoste cu altele, dăruindu-și ceea ce au nevoie și sprijinindu-se reciproc. Specificitatea și

Sfânta Treime,
Andrei Rubliov,
sec. XV

complementaritatea dau posibilitatea comuniunii, pe când egalitatea uniformă generează individualism.

Putem înțelege că modelul revoluțiilor egalitare stă în răzvrătirea lui Lucifer. Un gest lipsit de iubire, lipsit de smerenie, care l-a făcut pe acest înger să devină cea mai însingurată ființă din întreaga existență.

Calea lui Hristos este opusă: Dumnezeu Fiul se smerește și se face om, pentru a sluji creația. El este Calea, Adevărul și Viața, El este modelul smereniei și al dragostei. Acestea îl eliberează pe om și îl odihnesc (cf. Matei 11, 29). El a făcut adevărata revoluție, aducând firea umană în sânul dumnezeirii, făcându-Se om pentru a-l face pe om dumnezeu după har. Astfel, l-a eliberat pe om din singurătatea lipsei de dragoste în care îl aruncă patima și de singurătatea veșnică a iadului, dăruindu-i veșnica sălășluire în Împărăția iubirii, comuniunea cu Sfânta Treime.

„Dragostea se bucură numai de adevăr”, spune Sf. Pavel. În lipsa adevărului, dragostea va pieri. Să nu fie! ■

Gheorghe Stoian

Adesea preotul este numit doctor de suflete. Este oare și doctorul un preot al trupului? În Sfânta Scriptură se spune că „este vreme când și în mâinile lui este miros de bună mireasmă” (Înțelepciunea lui Isus Sirah 38, 1). Când reușește un doctor să plinească acest cuvânt și să fie, astfel, un doctor al omului, suflet și trup? Atunci când este conștient că darul de a tămădui îl are de la Părintele Ceresc și îi este dat pentru a-i sluji pe semenii săi.

Primele spitale au apărut în Antichitatea Târzie și au fost legate de marile mănăstiri. Sfântul Vasile cel Mare le-a adus în oraș. La români, primele spitale au avut în centru o biserică, au avut ctitori asemenea unei biserici și sfânt ocrotitor. Cei doi doctori care au avut bunăvoința să răspundă la câteva întrebări despre legătura dintre Biserică și spital au făcut-o din postura firească a omului: suntem suflet și trup, iar atunci când tratăm sau suntem tratați, ne implicăm cu ambele.

Cu demnitate să mergem pe drumul nostru

Interviu cu Prof. Univ. Dr. Grigore Tinică, Medic primar Chirurgie cardiovasculară, Managerul Institutului de Boli Cardiovasculare „Prof. Dr. George I.M. Georgescu” din Iași

Stimate domnule Profesor, în primul rând vă mulțumim pentru că ați găsit puțin timp și ați primit să ne răspundeți la câteva întrebări. Începem cu o întrebare generală: Care este misiunea medicului?

De multe ori am spus că Dumnezeu i-a făcut pe oameni perfecți la început și i-a lăsat pe pământ să trăiască și să se bucure. Numai că oamenii au început să greșescă, au început să se streseze unii pe alții, au început să se alimenteze neadecvat, să facă lucruri urâte, au început să facă diferite agresivități asupra organismului lor și în situația aceasta au apărut bolile și oamenii au început să se îmbolnăvească. Și Dumnezeu, fiind bun, i-a dat pe medici ca să-i vindece. Nu credem noi că suntem trimișii lui Dumnezeu, dar suntem făcuți de Dumnezeu pentru a-i ajuta

pe oameni atunci când au nevoie. Cred că aceasta ar fi misiunea cea mai importantă pe care o au medicii.

Apoi, în etapa aceasta, când în țara noastră poporul este divizat, este rătăcit, este învrăjbit, noi, ca și medici, ar trebui să ținem un echilibru. Am observat, însă, că în mass-media medicii sunt foarte mult blamați și mă întristează acest lucru, pentru că în viața mea nu am prea întâlnit multe profesii unde oamenii să fie atât de dedicați cum sunt medicii. Să vă dau un exemplu: aproximativ un sfert de milion de oameni se tratează anual în clinicile sau în secțiile de cardiologie din toată România. Aproximativ 15.000 suferă intervenții chirurgicale, atât pe inimă, cât și pe vasele sangvine. Majoritatea acestor oameni sunt

externați în stare foarte bună. Dar e suficient ca unul să aibă o problemă și se merge la televiziune, în mass-media, peste tot, și se dă acest exemplu, care se poate întâmpla pentru că așa este boala; câteodată și boala ne învinge. Aceste cazuri sunt în minoritate, dar în mass-media sunt prezentate ca și cum ar fi o regulă. Nu aceasta este regula; regula este alta: doctorii îi ajută pe oameni.

Ce bucurii, împliniri, ați avut ca medic?

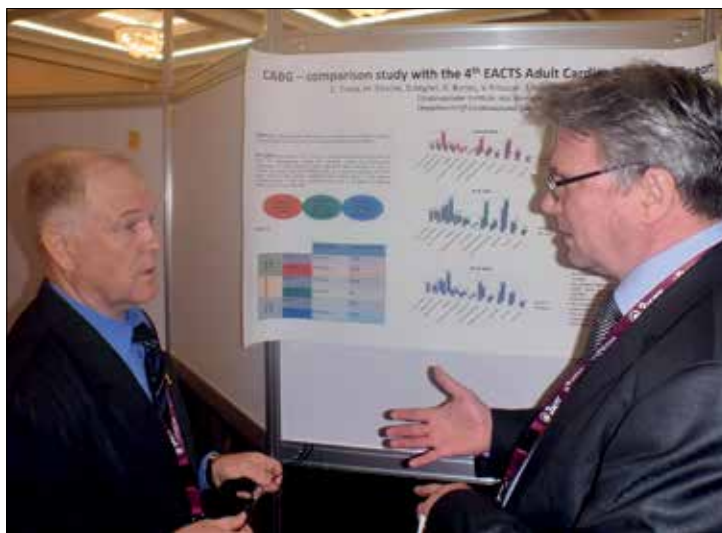
Să știți că în fiecare zi ne bucurăm. În fiecare zi, atunci când vezi că poți să îl ajuți pe omul care vine cu o suferință, chiar dacă ești extenuat în urma intervențiilor chirurgicale – și operațiile pe care le facem noi sunt foarte lungi, foarte oboseitoare –, dar când vezi că l-ai putut ajuta pe om, când vezi că lucrurile merg bine, te bucuri. Am avut situații când chiar și după 72 de ore de operație mă simțeam extraordinar, simțeam că zbor. Nici oboseala nu o simți în aceste situații. Este mult mai greu când ai un eșec, când lucrurile nu merg așa cum ar trebui să meargă, când situațiile sunt deasupra posibilităților umane, sunt deasupra posibilităților meseriei noastre, a chirurgiei cardiovasculare, și în această situație avem un eșec. Chiar dacă nu am depus o muncă foarte mare sau de foarte multă durată, totuși, oboseala este extremă și dispoziția este la pământ. Nu avem niciun pic de entuziasm în astfel de situații, suferim foarte mult; și eu, care am o experiență destul de lungă în această meserie, dar și colegii mei mai tineri ne simțim la fel. Suntem și noi oameni. Poate în sufletul nostru plângem când nu putem să ținem piept situațiilor; dar de multe ori, de cele mai multe ori, avem bucurie în suflet când pacienții noștri se fac bine.

Cum vedeți relația între credință și știința medicală?

Eu cred în această relație, pentru că am observat, în experiența mea de foarte multe operații pe care le-am văzut, că oamenii care au credință suportă mai ușor intervențiile chirurgicale grele, grele de tot. Noi operăm pacienți cu patologii extrem de complexe și cei care au credință suportă și trec mai bine prin perioada postoperatorie.

Ce părere aveți legat de prezența Bisericii în spitale? Ne gândim aici la icoane, la capele.

Cel puțin în lumea medicală această

La congresul Societății Europene de Chirurgie Cardiovasculară, 2010

prezență nu este contestată. Eu cunosc persoanele din jurul meu, toate cadrele medicale, nu m-am întâlnit până acum cu nimeni care să conteste acest lucru. Vedeți că și la mine în cabinet avem diferite icoane. Avem și un loc de rugăciune în spital. Pacienții se duc și se roagă acolo, și noi doctorii trecem dimineața pe acolo, sau când avem o situație mai dificilă, și ne rugăm ca Dumnezeu să ne ajute să ne facem meseria bine și să îl ajutăm pe suferindul care este pe masa de operație sau în sala de reanimare, la terapie intensivă sau pe patul spitalului. Vreau să vă spun că am fost în diferite țări ale lumii, în foarte multe țări, și în multe spitale am văzut capele, biserici, locuri de rugăciune.

Așadar, prezența preotului în spital nu este neavenită.

Este benefică. Noi avem în spitalul nostru un preot care se ocupă atât de Institutul de Boli Cardiovasculare, cât și de Spitalul Parhon. Eu cred că un preot bun, alături de medic, îi poate ajuta pe oameni. Există pe lumea aceasta și oameni necredincioși, care nu apelează la preot, dar majoritatea sunt oameni credincioși și, când au nevoie de un preot, trebuie să îl aibă alături.

Ați pomenit puțin de rugăciune. Din experiența Dumneavoastră, ajută rugăciunea vindecarea medicală?

Eu, în sinea mea, mă rog de foarte multe ori, și mai ales când sunt cazuri extrem de complicate. Nu că aș spune o rugăciune învățată pe dinafară, dintr-o carte, citită, ci, cu ale mele cuvinte, mă rog lui Dumnezeu să mă ajute, să îmi țină mintea clară și să iau deciziile corecte pentru a trata un pacient. Și

mai mulți colegi de-ai mei fac același lucru. Pacienții care cred și care sunt în rugăciune suportă mai ușor suferința, pentru că în spital omul nu vine de bucurie, nu vine pentru că este foarte bine, ci vine pentru că are o suferință. Sunt oameni de la țară care poate nu au ieșit niciodată din sat timp de 50-60-70 de ani și când li s-a întâmplat un necaz au ajuns la noi în această situație. Să știți că am găsit foarte mulți oameni credincioși, atât de la țară, cât și de la orașe. Când îi spui omului că mâine, poimâine sau săptămâna asta trebuie să îi facem o operație, să îi oprim inima, el este șocat pentru moment. Eu mai spun: „Vorbiți cu un psiholog sau cu un preot, cu rudele; mai discutați.” Și pacientul vine peste o zi sau două și spune: „Am vorbit cu preotul paroh al nostru, am vorbit cu rudele și am acum încrederea că voi trece peste această situație și vreau să vin să fac intervenția chirurgicală, chiar dacă este gravă, chiar dacă este grea, chiar dacă este complicată.” Acești oameni trec mai ușor. Văd unele rude cum stau și așteaptă pacientul să iasă din sala de operație – operațiile la noi durează de dimineața până pe la 3-4 după-amiaza; unele sunt mai scurte, dar sunt și operații care durează cel puțin 4 ore. Când îi văd pe oamenii aceștia cum stau pe aici pe holuri și suferă foarte mult îi trimit: „Mergeți la catedrală și vă rugați la Sfânta Parascheva să fie bine cu fiul dumneavoastră, fiica, mama, tatăl, sora, fratele, cine este acolo”. Nu știu pe unul care să nu se fi dus și mulți mi-au mărturisit că „Vedeți, după ce am fost și ne-am rugat, parcă ne-am mai liniștit, am trecut mai ușor peste această situație”.

În sala de operații a Institutului de Boli Cardiovasculare Iași

În media se vehiculează foarte mult ideea unui exod masiv al medicilor din România. Cât este de real?

Este real. Exodul medicilor, al cadrelor medicale este extrem de mare. Este mult mai ușor să lucrezi în Occident. Eu, aici, trebuie să am grijă și de curentul electric, și de medicamente, și dacă avem tot ce ne trebuie pentru a putea începe o procedură complexă. În Occident, un chirurg are totul pus la dispoziție, există personal care se ocupă de aceste lucruri, nu are probleme de finanțare sub nicio formă în Statele Unite ale Americii, în Germania sau chiar în Franța. Iar odată cu exodul medicilor avem și exodul pacienților. Plecarea unui medic nu înseamnă că am pierdut un profesionist, că am pierdut un cetățean al țării, ci înseamnă că am pierdut o întreagă industrie.

Dacă elitele din țara aceasta sunt vânate de tot felul de personaje care vor să arate cât de importante sunt ele, aceste elite, încet-încet, nu mai produc nimic, nici intelectual, nici material, nici economic. Se închid în carapacea lor și nu mai sunt elite. Războiul cu elitele s-a întâmplat și în perioada când România a trecut de la un sistem la altul, când a trecut la sistemul socialist. Atunci a fost un moment dur pentru preoți, medici, profesori, ingineri, oamenii gospodari de prin sate care au fost duși pe la pușcărie, au fost schingiuiți, au fost duși la săpat în Bărăgan și la tot felul de lucruri. Noii conducători au încercat să creeze niște elite ale lor din oameni care nu erau elite sub nicio formă. Cu timpul, încet încet, a început să se aleagă grâul de neghină. Acum, când am schimbat sistemul, se încearcă la fel. Noi, chiar dacă suntem în Uniunea Europeană, toți într-o mare familie și teoretic suntem prieteni, fiecare popor are interesul lui. Țările mai mari și cele mai vechi nu au niciun interes ca noi să fim puternici, să avem elite, să le opunem rezistență când ei vor să vină în țara noastră și să facă lucruri necurate. Atunci au creat sistemul pentru a distruge elitele, în primul rând cele economice, intelectuale, oameni de vârf din diferite profesii, ca atunci când ei vor veni – și vin – cu ideile lor, să nu fie nimeni care să spună: „Nu e chiar corect, nu e chiar bine ceea ce faceți voi”. Atunci lovesc în toate elitele, inclusiv în Biserica Ortodoxă, pentru că unii cred că Biserica Ortodoxă nu este mai bună decât altă biserică, cu

Împreună cu studenții Universității de Medicină și Farmacie „Gr. T. Popa” Iași, medicii și rezidenții Secției de Chirurgie Cardiovasculară la Cardiac Surgery Camp, 2012

toate că atâția ani, aproape 2000, poporul acesta a fost călăuzit de Biserica noastră și lucrurile au mers bine.

Avem valorile noastre, avem lucruri extraordinare pe care ar trebui oarecum să le impunem altora. Dar, din păcate, avem și vorba aceasta: „Capul plecat sabia nu-l taie”. Eu am spus, ca o prelungire la acest proverb: „Capul plecat sabia nu-l taie, dar nici soarele nu-l vede!” Nu trebuie să fim chiar foarte aplecați către unii care ne vor „binele”. Trebuie să alegem acest bine și, dacă ne este bine, să îl acceptăm. Dacă nu este bine, să încercăm să le explicăm, chiar dacă sunt mai mari, chiar dacă sunt mai puternici, că valorile noastre sunt milenare și sunt bune. Să îi invităm și pe ei să se împărtășească din cultura noastră și din valorile noastre spirituale și culturale. Eu am văzut oameni la țară, credincioși, care au o ținută și o verticalitate de invidiat. Nu au carte mulți dintre ei, nu sunt academicieni, dar sunt niște oameni de o înaltă ținută morală. Și am văzut și alții care au venit de pe aiurea și ne-au arătat cum e cu drogurile, cum e cu pornografia, cu pedofilia, cu homosexualitatea. În țara noastră nu era așa ceva. Acestea au apărut ulterior. Nu tot ce ne aduc unii este bine și nu tot este rău; trebuie să reușim să discernem și cu demnitate să mergem pe drumul nostru.

În încheiere, aveți un gând pentru tineri, ceva ce ați învățat din profesia Dumneavoastră ori de la viață, care i-ar putea ajuta și pe ei?

Tinerii ar trebui să înțeleagă că viitorul le aparține, viitorul este al lor. Ei acum își construiesc viitorul lor și trebuie

să muncească. Noi avem tineri extrem de inteligenți. Îndemnul meu acesta este: să învețe! Cei care au învățat, și au învățat nu numai din cărți, ci și de la viață, au reușit. Cei care au zis din start că asta știu și că nu o mai fac pentru că o știu, că nu este pentru ei, că ei sunt mai speciali, de obicei nu au reușit. De obicei se plafonează și încep să devină frustrați pentru că nu au reușit, pentru că nu au făcut, pentru că nu au fost lăsați, pentru că trăiesc în România și asta le ocupă tot timpul și nu mai știu ce. Nu! Ar trebui să mergem la școală, și nu numai să mergem, ci să și învățăm și să perseverăm. Poate, la un moment dat, ceva nu ne convine la școală; atunci să insistăm să facem noi studii aprofundate și să ne întoarcem de unde am plecat și să punem școala la punct așa cum o gândim noi: mai bine, cu mai puțină superficialitate, cu mai multă profunzime. Națiunea noastră are nevoie de profunzime.

Educația a avut mult de suferit în ultimii ani. Noi încercăm să luăm din Occident, sau ni se dau niște frânturi din viața occidentalilor și am luat de la ei, cu părere de rău, foarte multe lucruri proaste, inclusiv în învățământ. Eu am văzut disciplina în Statele Unite ale Americii – este extrem de severă. Și la locul de muncă, și în școli este la fel. Dar noi luăm de acolo numai ceea ce se dă la televizor, în filme. Ce avem noi, românii, bun, inclusiv în educație, ar trebui să păstrăm, iar tinerii trebuie să înțeleagă un lucru: dacă vor munci, dacă vor fi studioși, dacă vor avea un scop în viață și vor merge spre el, vor reuși. ■

A consemnat monah Anania V.

Sănătatea este o minune de la Dumnezeu

Interviu cu Conf. Univ. Dr. Costel Bradea, Medic primar chirurg, Clinica I Chirurgie, Spitalul Sfântul Spiridon din Iași

Care este misiunea medicului?

Misiunea noastră, a medicilor, ar fi ca, pe lângă partea noastră chirurgicală, mecanică, de a exciza leziunea, putreziciunea din corpul bolnavului, să fim și un exemplu de dăruire, un exemplu de profesionalism pentru bolnavul respectiv. Pentru că, în general, bolnavul vine atât cu frica spitalului, a bolii, a operației, dar mai ales cu preconcepția că medicul este distant, că prin meseria lui dorește să câștige un ban pe seama unui alt om. Dar țelul nostru, al majorității medicilor – cel puțin în jurul meu nu am văzut un medic care să nu țină mai mult la bolnavi decât la bani –, este ca acel bolnav să mai trăiască ceva ore, zile, ani în plus, în trupul său, pentru a crea condiții sufletului să se mântuiască. Sufletul nu se mântuiește fără trup. Din păcate, majoritatea bolnavilor, după operație nu sunt recunoscători, adică uită imediat că au trecut prin suferință, că au scăpat de moarte sigură prin intermediul medicului, că li s-a prelungit viața de către Dumnezeu. Uită asta și se întorc la viața aceea pe care o are majoritatea populației: mănâncă, beau, dorm și mai rar se gândesc la Dumnezeu, la Biserică, la suflet.

În concluzie, toți pornim din facultate cu gândul că medicul ar trebui să aibă ca țel principal vindecarea bolnavului tocmai ca să se mântuiască împreună cu el, pentru că niciodată nu poți să te mântuiești singur.

Eu cred că mă voi mântui împreună cu bolnavii pe care i-am salvat. Zicea și Sfântul Serafim de Sarov că în jurul unuia care se mântuiește se mai mântuiesc zece mii de oameni. Sper că și la mine va fi la fel. Am cincisprezece mii de operații. Deci, împreună cu cei cincisprezece mii de pacienți, nădăjduiesc să ne vedem la Rai.

Cum se împacă fapta medicilor care fac avorturi cu jurământul lui Hipocrate?

Medicii care fac chiuretaje probabil nu au înțeles că și fetusul este tot o ființă cu suflet și trup. Odată concepută, celula are și suflet de la Dumnezeu. Ei, asta nu se înțelege și, probabil, cei care fac avort își dau cu părerea că omul are suflet după ce se naște din pântecul mamei și până atunci ar fi doar un trup care aparține mamei, care are deci dreptul să decidă și asupra vieții copilului. Dar, de fapt, vedem că mama este doar o gazdă. Dacă Dumnezeu a conceput copilul este clar că vrea să se nască, pentru că Dumnezeu nu are pe nimeni de pierdut. N-ar fi făcut Dumnezeu un copil ca apoi să îl avorteze.

Cum vedeți relația între credință și știința medicală?

Relația este din ce în ce mai strânsă și datorită Patriarhului Daniel, care a făcut și spitale, și care se ocupă de preoții din spitale. Majoritatea spitalelor au acum biserici

în care bolnavii se spovedesc înainte de operații sau înainte de un tratament. Și am văzut că bolnavii spovediți merg foarte bine post-operator, chiar și cei care nu au șanse prea mari de vindecare. Credința și sănătatea ar trebui să meargă mână în mână și sunt optimist în privința aceasta.

Preoții din spitale sunt foarte bineveniți și cred că majoritatea personalului spitalului și a bolnavilor apreciază pozitiv existența bisericilor și prezența preoților în toate spitalele. Ar trebui să fie un loc de rugăciune în toate locurile unde bolnavul vine pentru o suferință trupească, ca să își aducă aminte că această suferință trupească este din cauza uneia sufletești: lipsa de preocupare pentru Dumnezeu.

Credeți că Tainele bisericesti ajută vindecarea medicală?

Da, eu personal am pățit așa ceva. Aveam probleme cu vederea și după un paraclis la Cuvioasa Parascheva am ieșit din biserică citind fără ochelari și era aproape crepuscul. Am simțit și pe pielea mea și probabil simt toți cei care participă la Sfântul Maslu, și mai ales cei care participă cu trup și suflet la Sfânta Liturghie. Simți că ești mai ușurat, atât sufletește, cât și trupește, când ieși din biserică. Cu cât te duci mai des și te încarci spiritual acolo, suporti mai bine peste săptămână toate problemele cotidiene.

Se spune că minunile se întâmplă necredincioșilor. Printre ei m-am numărat și eu, dar am simțit aceste minuni și le simt aproape zilnic, mai ales la bolnavii care nu prea au șanse de supraviețuire și dintr-o dată vedem că sunt aduși din nou la viață. Aceasta sigur că este o minune a lui Dumnezeu.

Ați întâlnit cazuri de vindecări minunate, inexplicabile medical?

E greu de spus dacă au fost minuni fără niciun ajutor medical, dar au fost minuni cu un ajutor medical minim, în sensul că nu i-am mai dat nicio șansă bolnavului, noi nu am făcut mare lucru – am luat o biopsie, i-am făcut citostatice –, și totuși bolnavul s-a vindecat. Îmi aduc aminte acum de o

bolnavă la vreo cincizeci și ceva de ani, care avea metastaze abdominale de la o tumoare de ovar și noi am zis că într-o lună, două se pierde. Și totuși, cu rugăciuni a mai trăit încă șapte ani într-o stare bună, adică fără să fie nevoie să stea la pat. Minuni dintr-acestea se întâmplă în grade diferite de contribuție medicală la toți bolnavii la

Credința este în fiecare din noi, sălășluită în conștiința noastră, dar e acoperită de o pâclă neagră de indiferență, de lașitate, de lenevie, de materialism, care, la unii, se poate înlătura și să dea la iveală sâmburele, care este Domnul nostru Iisus Hristos, sălășluit în inima noastră prin botez.

care evoluția e favorabilă. Nu putem spune că există vreun bolnav la care să nu fie o minune pentru că practic sănătatea este o minune de la Dumnezeu. În orice clipă putem să murim, să se oprească respirația, inima, și să mori pe loc și totuși atât de firavi cum suntem unii trăiesc mult. Deci, este o minune că Dumnezeu ne dă sănătate. Poți să mori din orice, dintr-un simplu virus care nici nu se vede. Dumnezeu are cu fiecare un traseu de urmat, dacă și omul este de acord, traseu care bineînțeles duce la rai, nu duce la iad. Depinde foarte mult de bolnav dacă înțelege acest lucru ca să facă măcar un pas pe calea cea bună, pentru că restul de zece pași îi face Dumnezeu. ■

A consemnat fratele Ioan-Cristi T.

În sala de operații a Clinicii I Chirurgie a Spitalului Sf. Spiridon din Iași

„Din mina părăsită a neamului românesc să iasă din nou aur!”

Școala este sufletul națiunii. Orice națiune fără școală piere.

Ion Codru Drăgușanu

În toamna anului 2010, la București își deschidea porțile – pe vremea aceea, doar cu clasa I și clasa a V-a – „Școala Gimnazială Sfinții Trei Ierarhi”, școală particulară născută în căușul inimii unei biserici ortodoxe, Paraclisul Universitar „Sfântul Nicolae”.

Parohul acestei biserici, Părintele Vasile Gavrilă, inițiatorul proiectului și flacăra care menține vie lumina micuței școli, mărturisește: „Am considerat că înființarea unei școli sub patronajul Bisericii este o datorie față de copiii care cresc în comunitatea eclezială și un dar pentru cei care cresc în familii de creștini, chiar dacă aceștia nu sunt parte a comunității noastre. Nu este suficient să criticăm un sistem educațional deficitar, ci trebuie să oferim o alternativă. De aceea, primind binecuvântarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, am înființat o școală bazată pe principii creștine, în care Adevărul Revelat să călăuzească

demersul pedagogic, cultural și științific, pentru ca absolvenții unei astfel de școli să aibă cunoștințe neștirbite de tendințele ateiste, agnostice sau sincretiste și să aibă o personalitate bine și deplin conturată, corespunzătoare vârstei.”

Curajoasa inițiativă a Părintelui a fost pe deplin susținută de un grup de părinți care și-au înscris copiii la cursurile acestei școli, fără teama că proiectul ar putea fi mult prea idealist și, în consecință, falimentar. Iată ce răspund părinții întrebați despre motivul care i-a determinat să își aducă pruncii la „Școala Sfinții Trei Ierarhi”:

Ce duh mai potrivit pentru niște suflete plăpânde, cum sunt acelea ale copiilor, puteam găsi altundeva decât la o școală care gravitează în jurul unei biserici, o școală în care copiii regăsesc valorile pe care le-au primit în familie și de la duhovnicul lor?

Fam. Blându – copii gemeni, în clasa a II-a

În primul rând, încrederea în Părintele duhovnic Vasile Gavrilă. Apoi, nemulțumirea noastră față de atmosfera din școala pe care o frecventau copiii noștri înainte. Am dorit un mediu omogen, cu copii care se ghidează după aceleași învățături

și principii creștin-ortodoxe. Este foarte important să nu le fie rușine să se închine înainte să înceapă orele, să spună o rugăciune și, în cele din urmă, să gândească și să simtă creștinește.

Fam. Catană Negreanu – copii în clasele I și a V-a

Am dorit un mediu școlar sănătos, atât pentru mintea, cât și pentru sufletul copilului. Am vrut să aibă șansa să pună încă de la început un fundament puternic, pe care să construiască ceva bun în viață și să aibă puterea de a schimba sau a ajuta pe cei din jurul său, și nu de a fi schimbat de „trendurile” lumii dezorientate. Copiii de astăzi trebuie să aibă șansa de a li se arăta ceea ce neamul nostru are sănătos în originile sale, în tradițiile sale, în spiritualitatea sa și, astfel, să-și cunoască identitatea înainte de a lua contact cu o societate depersonalizată, care propune ruperea de trecut și contopirea cu non-valorile prezente.

Fam. Rusu – copil în clasa a II-a

Într-o lume în care ți se propun la tot pasul prilejuri de a păcătui, în care valorile morale sunt considerate de foarte mulți ca fiind relative, în care sufletele copiilor sunt împrășcate cu o educație bazată pe evoluționism, pe așa numita „educație sexuală”, în care expunerea publică a păcatelor este considerată o virtute, iar banii, mașinile scumpe, casele elegante și luxul au devenit valori absolute, în vreme ce adevăratele virtuți sunt desconsiderate, este esențial pentru copii să poată crește într-un mediu normal, în care adevăratele valori sunt așezate la locul lor, iar păcatelor li se spune pe nume.

Fam. Sive – copil în clasa a V-a

Un loc în care bunul simț, frica de Dumnezeu și valorile nu sunt desconsiderate. O școală în care profesorii sunt aliații părinților în a transmite copiilor, pe lângă cunoștințe, dragostea de Dumnezeu și o ordine firească a lucrurilor. O școală care să formeze, nu doar să informeze.

Fam. Pitulan – copil în clasa a VI-a

Dorința de a crește copilul într-un mediu normal, cât mai puțin viciat; un mediu în care să domine valorile creștine și sentimentul de apartenență la o națiune; un mediu în care să se formeze oameni capabili de a schimba în bine lumea din jurul lor.

Fam. Stroe – copil în clasa a V-a

La școala de cartier la care am avut înscrisă fița în ciclul gimnazial, ea nu s-a mai putut încadra în colectiv, începând cu clasa a V-a. Nu mai voia să meargă acolo și gata, și, pentru că o forțam, era

vindicativă. Profesorii o apreciau, avea note mari, totul părea în regulă, multă vreme atitudinea ei ni s-a părut un moff chinuitor. Pe urmă, am aflat că, la școală, râd colegile de ea și este considerată „ciudată” pentru că nu este îmbrăcată „modern”, nu are telefon mobil și nu știe ce este un prezervativ. Când am aflat de școala „Sfinții Trei Ierarhi”, am transferat-o aici. După câteva săptămâni, copilul m-a întrebat: Nu puteai, mamă, să găsești școala asta mai demult?

Fam. Tataridis – copil în clasa a VI-a

Proiectul a fost și este susținut de un colectiv de profesori care au aceleași valori ca și părinții elevilor lor; spicuim din motivațiile lor de a face parte din colectivul profesoral al acestei școli:

Dorința de a lucra într-o școală în care relațiile dintre profesori să fie bazate pe sinceritate, deschidere, bunăvoință și, pe de altă parte, nevoia de a-i pregăti pe elevi pentru viață în duhul principiilor creștinismului.

Claudia Ivan, Director, profesor de Limba Franceză

Mi-am dorit mereu să lucrez într-un mediu școlar creștin, caracterizat de o atitudine pozitivă față de educație, față de tradiția românească și morala ortodoxă. Școala „Sfinții Trei Ierarhi” este un început al întoarcerii la firesc.

Cristina Acatrinei, profesor de Fizică

Dorința de a contribui la conturarea, concretizarea și consolidarea unei școli în care credința și rațiunea, știința și viața duhovnicească să se manifeste firesc în educația copiilor, pentru a duce mai departe valorile perene ale poporului român.

Elena Botea, profesor de Educație Plastică

Ocazia de a contribui, fie și într-o măsură puțin însemnată, la o misiune importantă – re-șezarea sufletului școlii românești în matricea sa creștin-ortodoxă.

Laura Constantinescu, profesor de Matematică

Mereu am fost fascinat de faptul că și Sfinții Părinți au fost la școală, și au întrecut cu râvnă și dragostea lor de învățatură pe toți înțelepții acelor timpuri, pentru că au adăugat cunoașterii lor adevărata cunoaștere, adică dragostea de Dumnezeu.

Ionuț Dima, profesor de Religie

Bucuria că educația, în România, poate pune în centru și altceva decât niște programe seci; poate pune în centru copilul, cu mintea și inima lui!

Ștefania Năstase, profesor de Limba Română

Îmi place la Școala „Sfinții Trei Ierarhi” deoarece aici sunt copii buni și am prieteni, cum ar fi Ilie și Victor. Pentru prima dată mi s-a întâmplat ca prietenii cu care mă întâlnesc la biserică să-mi fie și colegi de școală. Unul dintre aceștia – Victor – este chiar și la rugby împreună cu mine.

Ionuț Sive, clasa a V-a

În primul rând, m-a impresionat liniștea care domnea în școală în timpul pauzelor. Colegii mei, împreună cu mine, reușeam să ne recreăm într-un mod liniștit, odihnitor. Aș vrea să știți că și în primii ani de școală, în ciclul primar, am avut colegi buni, cu care m-am împrietenit, dar care, adunați împreună în pauză, reușeau să facă un tărașoi, încât nu puteai să te aduni la oră.

Îmi place, de asemenea, să petrec timpul cu colegii mei și în afara orelor de la școală: am fost împreună în tabără, jucăm fotbal și tenis de masă, mergem la înot, participăm la concursuri și olimpiade.

Petru Mișnei, clasa a VII-a

Începutul a fost greu, supraviețuirea, și mai grea! Mărturisește Părintele Vasile Gavrilă: „În acești trei ani de funcționare, ne-am lovit de greutățile inerente începutului, de surpriza necunoscutelor și, mai ales, de sechelele lăsate de societatea comunistă asupra adulților, și de greșelile devastatoare din sistemul educațional de stat asupra copiilor care nu au început școala la noi. De asemenea, birocrăția foarte greoaie și ambiguitatea legislativă în care se află întreg sistemul pedagogic și educațional, ne-au dat de furcă mult. Dar, cu ajutorul lui Dumnezeu și al tuturor celor implicați în acest proiect (de la elevi și părinți, la profesori), nădăjduim să consolidăm o școală în cel mai autentic duh creștin și tradițional!”

Lipsa unui sediu propriu, distanța de zeci de kilometri pe care trebuie s-o străbată copiii din toate colțurile Bucureștilor pentru a ajunge la cursuri sunt alte neajunsuri pe care le au de întâmpinat familiile; dar acestea par ne semnificative, în comparație cu bucuria de a-și ști copiii la adăpost. De altfel, nădejdea pe care inimile din jurul Școlii „Sfinții Trei Ierarhi” din București o ridică în rugăciune, la unison, este ca școala noastră să ajungă să crească, să se dezvolte și să includă și liceul: „Ca să avem copiii bine fixați pe valorile solide pe care le transmite această școală, este bine ca ei să petreacă în ea cât mai mulți ani și să se «coacă», să spun așa, în această atmosferă propice”, spunea una dintre mămici, doamna Tadaridis.

Încheiem prin cuvintele doamnei Ioana Paul (cu băieți în clasele a II-a și a V-a ale acestei școli):

„Țara noastră a ajuns o pustietate a non-valorilor, o sălbăticie a gusturilor, a aspirațiilor și sentimentelor, printre care noi și copiii noștri trăim. O mină de aur părăsită, din care nu a mai rămas decât o baracă prin ai cărei pereți – altădată sănătos construiți din cuvinte precum încredere, bunăcuviință, dragoste, noblețe, speranță – șuieră acum vântul. Poate că pare puțin și neînsemnat: o lucrare mică începută de câțiva oameni într-un ocean de probleme și curenți sălbatici care le stau împotriva. Iar șarpele îndoielii, al neîncrederii, al cărtelii, dă și pe aici târcoale. Și totuși, această mică minune – lucrare pe care omul a început-o și a cerut-o lui Dumnezeu, iar Dumnezeu a ajutat-o, ne umple sufletele de nădejde și bucurie. Parcă întrezărim și năzuim să întrezărim lucrurile bune care vor urma: să zidim, aici, în sufletele copiilor noștri, încredere, bunăcuviință, dragoste, noblețe și speranță. Și poate că, într-o bună zi, din mina părăsită a neamului românesc va ieși din nou aur!” ■

Brândușa Vrânceanu

Orice efort se întoarce însutit

*Prof. Dr. Arheolog
Voica Maria Pușcașu*

În pământul Putnei se ascunde un trecut de sute de ani. Puțini au avut privilegiul să pipăie cu mâna lor mărturiile materiale ale acestor veacuri. Doamna Voica Maria Pușcașu a făcut-o, cu multă responsabilitate și dragoste, în cadrul săpăturilor arheologice din anii 1969–1970, iar legătura Domniei Sale cu Mănăstirea Putna continuă și în prezent. Gândurile de mai jos nu sunt atât ale arheologului ori ale istoricului ci, în primul rând, ale omului. Dintr-o viață de om, ele sunt doar câteva crâmpie despre menirea noastră – aceea de a participa, liber și conștient, la darul vieții pe care ni l-a făcut Dumnezeu.

Arheologia – boală incurabilă

Spre arheologie m-a „deturnat” profesorul Ion Nestor, care era un om de o calitate cum eu nu mai întâlnisem. Lăsând la o parte faptul că avea o dicție și un mod de a vorbi de o fluență extraordinare, niciodată nu citea: avea totul în cap. Și era și foarte elegant, ceea ce în 1954 nu era chiar de colo. Avea un caracter complex și nuanțat. Mi-a plăcut pentru că la cursuri a fost extraordinar, însă realitatea am înțeles-o în momentul în care am învățat pentru examen. La sfârșitul anului, citind și învățând toate cursurile lui, care aparent erau dispartate, mi-am dat seama cât sunt de închegate și de riguroase. Era clar cu niște trepte mult deasupra celorlalți profesori pe care îi aveam.

Mai târziu, peste vreo doi ani, l-am avut profesor pe Dionisie Pippidi. Când am terminat

facultatea am zis: eu încep din nou facultatea pentru Nestor și pentru Pippidi. Aceștia au fost capii de serie pentru mine, ca și comportament, ca mod de a gândi și de a privi lucrurile.

Cu timpul am tras-o ușor spre arheologie, pentru că era cursul cel mai atractiv. A contat și faptul că din anul III a trebuit să facem practică pe șantier. Am mers numai cu domnul Nestor și am participat, din întâmplare, la ceea ce a însemnat școala de arheologie medievală de la Suceava. În 1957 am făcut parte, împreună cu Nicolae, viitorul meu soț, din primul grup de arheologi medievaliști. În momentul în care am dat de istoria medievală românească nu m-am mai întors la altceva. Printr-un concurs de împrejurări care ține de Cel de Sus am ajuns la Direcția Monumentelor Istorice; acolo a fost primul meu post în '60. Pentru mine zarurile fuseseră deja aruncate, nu mai era tocmeală, nu

mai era cale de întors. Pentru că arheologia este o boală incurabilă: dacă apuci să te îmbolnăvești, nu te mai face nimeni bine.

Săpând la Troia

La un moment dat, pe când lucram pe șantierul de la mănăstirea Sfântul Sava din Iași, un reporter m-a întrebat: „Nu v-ar fi plăcut să săpați la Troia?” Și eu i-am spus: „Troia este șantierul pe care sap.” Dacă îți faci treaba cu suflet, te atașezi de ea. Nu există zi monotona sau neinteresantă pe un șantier de cercetare. La Putna, de exemplu, un an și ceva am lucrat în jurul mormântului lui Ștefan cel Mare. În biserică nu se intra, pentru că toate mormintele erau desfăcute, așa că afară se făcuseră niște pasarele pe lângă ferestrele de la gropniță și lumea pe acolo trecea.

Când intri în problematica șantierului și avansezi în săpătură, acela este cel mai important șantier din lume, cel la care lucrezi. Dacă ar fi totuși să trag linie, aș spune că mi-au rămas la inimă Putna și Dobrovățul – acestea ar fi pe primul plan. Și, bineînțeles, Probota, unde am săpat șapte ani.

M-am apropiat sufletește de două personalități: Alexandru cel Bun și Ștefan cel Mare. Aceștia nu au seamăn pe lume pentru mine. Sunt două personalități deosebit de complexe, copleșitoare, extraordinare. Când deschid documente de la ei sunt ca în familie: ăsta-i ăla, ăsta-i celălalt... Îmi sunt apropiați.

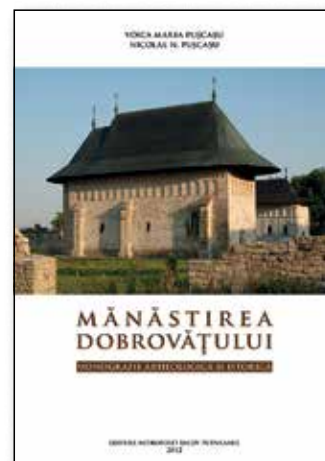
Continuitatea românilor

Prin anii '50, unul dintre marile proiecte ale Academiei Române a fost cel de cercetare a formării limbii și a poporului român. Aceste teme de cercetare au fost prioritare și s-a umplut România de șantiere pentru perioada secolelor IV-XII. Atunci a fost identificată mai întâi cultura Dridu, din secolele VIII-XII, și pe urmă s-au găsit dovezi arheologice și înainte, și după aceste secole. Sunt aproape o mie de așezări identificate în toată țara. Deci, din punct de vedere arheologic, problema continuității este rezolvată.

Trebuie să înțelegem că romanizarea este un proces care n-a început la cucerirea Daciei de către romani și nu s-a terminat la retragerea aureliană. Acest proces a început din momentul în

care Roma a cucerit Grecia. Și asta s-a petrecut pe la anul 130 înainte de Hristos. Romanii au preluat drumurile comerciale ale grecilor și au pătruns în sus pe Nistru și pe Prut. Cu atât mai mult pe Dunăre. În nordul Moldovei găsim materiale romane. Ca să ajungă acolo trebuiau să învețe măcar unii și alții câteva cuvinte: „apă”, „pâine”, „mâncare”. Deci, în momentul când romanii au cucerit Dacia, nu au făcut decât să ia în stăpânire. Și retragerea aureliană e în 273, iar în secolul al V-lea băile romane de la Alba Iulia încă mai funcționau.

Încă ceva: la sud de Dunăre avem Bulgaria – Moesia, care a fost provincie romană 600 de ani. Și ce limbă se vorbește acum acolo? O limbă slavă. Oare nu au trecut și pe la noi cei care au ajuns în Bulgaria și vorbesc acum această limbă? Și de ce vorbesc ei bulgărește și noi am rămas să vorbim românește? Trebuia să fim și noi slavi, că prea eram o gălmă care n-avea de-a face cu ce era în dreapta și în stânga. Dar jumătate din cuvintele slave din limba română nu sunt rămase din momentul trecerii și opririi temporare a slavilor pe aici. Ele sunt păstrate din epoca medievală, când cancelaria era de limbă slavonă; atunci s-au slavizat toate denumirile. Și avem cel mai dulce exemplu – și la propriu, și la figurat. În secolul al XV-lea există un boier Limbădulce; în documente el apare Limbădulcevici. Este clar că o mulțime de nume, cel puțin de oameni și toponime, au fost traduse pur și simplu.

Mănăstirea Dobrovăț în timpul cercetărilor arheologice

La prezidiul lucrărilor simpozionului de istorie „Colocviile Putnei”, ediția a VIII-a, 2009

Ucenicie

Un tânăr arheolog trebuie, în primul rând, să încerce să-și facă o ucenicie. Una este ce învață în facultate și alta este ce învață pe șantier. Să-și facă o ucenicie cu umilință și cu înțelepciune pe lângă cineva care chiar știe despre ce este vorba. În arheologie, situațiile sunt infinit posibile. Nu există situații repetabile, pentru că fiecare sit și fiecare monument are viața lui individuală.

De asemenea, tânărul arheolog trebuie să încerce să fie cât mai atent la tot ce vede și cu foarte mare reticență să-și ia responsabilitatea unui șantier de unul singur. Arheologia este o meserie distructivă. Îți distrugi propriile argumente săpând în jos și la loc nu se mai pot pune. Acolo unde ai

săpat, lucrurile sunt distruse, așa că trebuie să se gândească de cincizeci de ori până când dă o dată cu șpaclul și taie o dată. Este ca o operație pe creier: din punctul de vedere al sitului arheologic, consecințele sunt letale. Trebuie să se gândească foarte bine și să cumpănească fiecare mișcare.

Înțelepciune și curaj

În general oamenii la șaptezeci și... de ani cam uită cum erau când au fost tineri. Toți tinerii sunt ușor rebeli, consideră că viața începe odată cu ei. Fără discuție că viața lor începe odată cu ei. Dar nu trebuie să uite niciodată faptul că și ceilalți au început gândind tot așa și apoi viața i-a înțeleptit nițel. Sigur, nu poți să ceri înțelepciune totală unui tânăr. Dar, ca și în arheologie, trebuie să te gândești bine ce faci, cum faci, cât faci. Desigur că încerci să nu faci rău, dar e așa de simplu de spus și așa de greu de făcut... Dar tocmai pentru că e greu trebuie să te străduiești.

Tinerii trebuie să nu se dea înapoi de la efort. Orice efort se întoarce însutit în beneficiul tânărului, îi creează un bagaj de experiență, îi creează un alt mod de a privi lumea și lucrurile și îl ajută să înțeleagă așa cum trebuie ce este împrejurul lui. Trebuie curaj. Tata îmi spunea când eram mică: „Viața este ca o casă. Și tu trebuie să pui o cărămidă ca să construiești casa. Procedează în așa fel încât ceea ce faci să fie o cărămidă mică la această zidire.” Trebuie să faci ceva, nu musai ca să se știe de tine, ci ca să simți că și tu contribui la un mic pas înainte. ■

Lansarea cărții „Mănăstirea Dobrovățului. Monografie arheologică și istorică”, Iași, 2012

Cultură și spiritualitate românească

Între cer și pământ, Putna este lacrima sfântă care binecuvântează, de ani istorici, bucuriile și suferințele românilor. Aici, Dumnezeu e printre flori și munți, arătându-ni-Se în flacăra lumânării și în cetina bradului, în aerul dimineților sufletului nostru și-n serile târzii ale gândurilor care ne împodobesc fruntea.

La Putna, miezul simțirii românești se sfințește clipă de clipă sub roua din altarul sfintei Mănăstiri și se lasă în destinul celor care-l gustă, ca o clipă de liniște sacră. Aici, între cer și pământ e doar Sfânta Biserică, trup de piatră a virtuților creștine românești, iar în juru-i, ființa noastră se risipește, cu voia sfântă, ca un duh care își caută destinul.

Aici, la Putna, copiii au simțit nesfârșirea raiului și rostul timpului sacru.

Conf. univ. dr. Mina-Maria Rusu,
Inspector General, Ministerul Educației Naționale

În spațiul monahal ortodox pe care Mihai Eminescu avea să-l numească „Ierusalimul Neamului Românesc”, la Mănăstirea Putna, s-a desfășurat în perioada 10-12 mai 2013 Concursul Național Interdisciplinar de Literatură Română și Religie „Cultură și Spiritualitate Românească”, cu tema „Lumea între sacru și profan”, pe două niveluri: al claselor V-VI și, respectiv, al claselor VII-VIII.

Deschiderea festivă a avut loc în Sala Tronului. În prezidiu s-au aflat IPS Pimen, Arhiepiscopul

Sucevei și Rădăuților, Părintele Stareț, Arhimandritul Melchisedec Velnic, Inspectorul General al I.S.J. Suceava, Gheorghe Lazăr, Inspectorul de Limba și Literatura Română, Rita Cîntiuc, Gheorghe Hostiuc, Inspector Învățământ religios din cadrul Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților, și primarul localității Putna, Gheorghe Coroamă. Aceștia au vorbit celor în jur de 100 de elevi din toată țara care au participat la concurs.

Prof. Codruța Băciuț
județul Mureș

Părinții voștri spirituali, dar și cei trupești, vor să vă dea un prieten pe care să-l aveți toată viața. Prietenul acela se cheamă Cartea. Prietenul acela vă va da permanent bucuria existenței, vă va da viață, vă va da mult curaj, multă putere, multă nădejde. Să vă fie cartea bucurie și odihnă, să vă găsiți bucuria în lectura cea bună și curată, în lectura formatoare, ca și voi, formându-vă acum, să puteți, la vremea potrivită, forma pe alții.

Arhim. Melchisedec Velnic,
Starețul Mănăstirii Putna

Mă uit în urmă și cu fiecare fărâmbă de timp pe care o rememorez îmi dau seama că cele trei zile petrecute la Putna au adus lângă adolescența noastră cete întregi de îngeri ce ne-au purtat sufletele pe aripile cuvântului. Mărturisesc că minunea la care am luat parte în luna mai mi-a umplut spiritul cu lumină și gândul cu Dumnezeu, fiind un pas extrem de frumos și plin de sfințenie în drumul meu măsurat în bătaii de aripi. Cu siguranță că nu voi da uitării timpul ce-a trecut, iar toate amintirile strânse la Sfânta Mănăstire Putna vor rămâne mereu într-un colț al inimii mele.

Elena Cristina Terente, clasa a VIII-a
Școala Gimnazială „Constantin Sandu-Aldea”, Brăila

Concursul a fost perceput de cei care au reprezentat Gorjul drept un izvor de viață și energie, deoarece, între lucrurile trecătoare și zadarnice ale oamenilor, arta și religia vor sparge negura viitorului. Felicităm pe cei care au organizat a treia ediție a acestui concurs, ce încă mai stăruie în sufletele participanților ca și „Lumina stelei ce-a murit...” Sperăm ca pe viitor să-și asume același rol de organizatori, pentru ca de la acest izvor de apă vie să se adape toți cei care iubesc limba, neamul și valorile culturale românești.

Prof. Corina Panduru
Școala Gimnazială „Constantin Săvoiu”, Târgu Jiu

Cele trei zile de mai petrecute la Putna mi-au lăsat pe retină imaginea binecuvântată a Mănăstirii, profilându-se pe fondul clar al cerului de munte, au păstrat ca ecou în sufletul meu sunetul dulce al clopotelor, punctând frumoasele rugăciuni și cântări. Noi, elevii participanți, am apreciat în mod deosebit organizarea probei, atmosfera de concurs, stând atât sub semnul competiției, cât și sub acela al creștineștii comuniuni. M-am bucurat că am putut să scriu timp de trei ore despre cele două mari domenii care îmi definesc orizontul spiritual – religia și literatura. Îi mulțumesc Bunului Dumnezeu că efortul meu a fost răsplătit cu punctajul maxim!

Carina Petra Stadoleanu, clasa a VI-a
Colegiul Național „Mihai Eminescu”, Iași

Pentru creștinul care pășește prima oară la Putna, locurile se înfățișează sobre și primitoare deopotrivă. Iar sufletele calde ale localnicilor, fie că au fost colegii noștri profesori, fie viețuitorii mănăstirii, ne-au făcut să simțim că în acest ținut, bunătatea și respectul pentru semeni sunt valori morale de mare preț.

Prof. Claudia Ciobanu
Colegiul Național „Mihai Eminescu”, Iași

Totul a început odată cu pornirea noastră spre Putna. Simțeam că acesta este țelul meu în viață, acela de a scrie despre Dumnezeu și făptura Lui. Până atunci vedeam religia ca pe o scăpare din apele tulburi ale acestei lumi, dar acum mi-am deschis ochii sufletului ca să descopăr că religia este un mod de viață.

Florina Andercău, clasa a VI-a
Școala Gimnazială „Vasile Alecsandri”, Baia Mare

Ajunși în ținutul de poveste al Bucovinei, după un lung drum de la poalele Tâmppei, am întâlnit oameni a căror ospitalitate, parcă, tot din povești era desprinsă. Au fost trei zile de evadare din cotidian, într-un loc sacru, aproape de pădurile cu brazi. În tot acest timp, fiecare dintre participanți, indiferent din ce colț de țară ar fi venit, a fost făcut să se simtă asemeni unui personaj principal. Răsetele zglobiei ale copiilor, entuziasmul descoperirii acestor locuri au fost răsplata celor veniți de departe pentru toată străduința organizatorilor. Eleganța discursurilor celor două ceremonii, vorba blândă a călugărilor și toată ospitalitatea sinceră, nemimată a moldovenilor de ispravă, ne-au făcut să plecăm cu speranța unei revederi cât mai apropiate cu locurile și mai ales cu oamenii de aici!

Prof. Cristian Vieru
Colegiul Tehnic „Mircea Cristea”, Brașov

Putna a reprezentat mai mult decât m-am așteptat. Putna a însemnat pentru mine o renaștere, un nou drum spre a înțelege alte taine și spre a învăța. La Putna a fost o competiție a virtuților. Numai aici poți descoperi Adevărata Limbă a Românilor, limba ce vorbește cu mândrie de tradiția noastră, de credința, istoria și dragostea de carte.

Alexandru Breabăn, clasa a VIII-a
Școala Gimnazială „Petru Mușat”, Siret

„Cultură și spiritualitate românească” este o competiție de mare ținută care adună an de an cei mai pregătiți și mai pasionați elevi din țară. Participanții demonstrează de fiecare dată că în România credința ortodoxă sălășluiește încă în sufletele tinerilor pasionați de studiul limbii și literaturii române.

Prof. Isabel Vintilă
Școala Gimnazială Nr. 3, Suceava

Concursul de la Putna a fost o adevărată sărbătoare a spiritului. Am pătruns în adâncul ițelor noastre și am căutat cu emoție să le deznod acolo unde erau încurcate. Atunci am aflat că trupul nu este doar un înveliș, ci adăpostul limbii ce vibrează. Am pășit în „sufletul cuvântului”, încercând să descopăr chipul meu printre chipurile atâtor oameni. Am reușit și am ales să-l iau în brațe. Am auzit un ecou care ieșea din mișcarea chipului, în membrana cuvintelor. L-am ascultat trei zile la rând și abia la sfârșit am observat că e glasul Putnei. Cu siguranță, Putna va rămâne ecoul viu, care întotdeauna își deschide îmbrățișarea spre timp, reverberând odată cu sunetele limbii.

Maria Iasmina Răceanu, clasa a VIII-a
Colegiul Național „Petru Rareș”, Suceava

Pentru orice călător însetat de lumină și de apă vie, Putna este o poartă. Înainte de a intra, te fură singurătățile munților, adierea unor plopi întotdeauna cu soț, cerul aproape de pământ. Fiecare scorbură adăpostește o aripă de înger. Aici trimisul celest toarce bumbac selenar pentru aripile unor îngeri ce zăbovesc într-o rugăciune. Am avut, anul acesta, șansa să pășesc pragul acestei porți, prin participarea la Concursul „Cultură și Spiritualitate Românească”, ca profesor îndrumător. Odată ce am trecut acest prag, am simțit aroma casei părintești. Eram acasă, deși departe de părinții care s-au transformat în așteptări de duminică.

Prof. Camelia Fraseniu
Școala Gimnazială „Petru Mușat”, Siret

Mai presus de premii și de concurs, am simțit pe șira spinării atât căldură cât și sudoare, când m-am văzut un simplu muritor cu păcate prea multe și prea grele pentru acel loc pe care cu emoție îl numesc „locul unde creația sacrului a explodat”, extinzându-se pe tot acel teritoriu.

Gabriela Raluca Stan, clasa a VI-a
Colegiul Național „Constantin Cantacuzino”, Târgoviște

La Putna, am înțeles că frumusețea graiului nostru are ceva din măreția Munților Carpați, din foșnetul codrilor, din limpezimea văzduhului, din explozia surdă a semințelor ierbii. Ne-am adunat la ctitoria Slăvitului Ștefan Voievod și am respirat cu ajutorul limbii române, cuvintele fiind cele care au făcut legătura între noi și Dumnezeu, între noi și cei din jurul nostru. Limba română a devenit parte din noi înșine, ca și sufletul nostru, ca și conștiința noastră. ■

Prof. Elena Panfilov
Școala Gimnazială din Baineț, județul Suceava

Speranțele Basarabiei

A fi român în Basarabia este un adevărat curaj pe care nu mulți sunt în stare să și-l asume. Chiar dacă sunt mulți dintre cei care împărtășesc această credință, puțini sunt cei care au curajul să o declare în mod deschis.

Cea mai mare speranță pe care am avut-o eu, alături de zeci de mii de basarabeni, a fost furată acum 4 ani. Era primăvară, aprilie, soare pe cer și în inimile oamenilor care așteptau o schimbare. Era vorba de alegerile parlamentare din 5 aprilie 2009, când jumătate din cetățenii Republicii Moldova visau plecarea partidului comunist de la guvernare. De fiecare dată când îmi amintesc de acea perioadă mă trec fiorii. Nu este român de dincolo de Prut care să nu-și amintească cu înfrigurare de acele zile.

Acele zile, care au urmat alegerilor din 5 aprilie 2009, sunt cunoscute în exterior ca „revoluția twitter”. Noi, cei de acasă, îi spunem simplu: 7 aprilie. În această zi, pe stil vechi, Biserica sărbătorește Buna Vestire. Poate nu e întâmplător că tocmai de Buna Vestire mii de tineri au ieșit în stradă cu speranța că ar putea să schimbe ceva, așa cum cu 95 de ani în urmă românii s-au adunat la Alba-Iulia. De altfel, acel 7 aprilie 2009 este pentru noi un 1 decembrie 1918, contemporan. Aflându-mă printre acei tineri frumoși, care mărșăluiau pe bulevardul Ștefan cel Mare în ritmul cântecelor patriotice, fluturând sute de tricoloruri, fețele lor luminate de zâmbete senine, mi se părea că n-a mai fost și nici nu va mai

fi o zi ca aceasta. Era o zi deosebită, fiindcă inimile noastre băteau în unison a speranță.

Eu nu locuiam în Chișinău pe atunci, ci în alt oraș – Bălți – care se află la 120 km depărtare de capitală. Într-o zi de marți, iar eu, fiind la liceu, aveam ore. Deși am fost avertizată la școală să nu lipsesc – guvernarea comunistă dăduse ordin Ministerului Educației să urmărească

absențele elevilor cu strictețe în acele zile –, nu puteam să nu vin și eu la Chișinău, să particip la marșul de protest al tinerilor basarabeni împotriva partidului comunist, care câștigase, pentru a treia oară, alegerile parlamentare. După 8 ani de guvernare comunistă, propagandă la televizor și prin toată mass-media, 8 ani de frică și de rușine de a spune că ești român, 8 ani de înstrăinare continuă și agresivă de poporul din care faci parte, perspectiva altor 4 ani părea insuportabilă.

Venind dintr-un oraș cu populație rusificată, dintr-o familie mixtă din punct de vedere etnic – tatăl rus, mama basarabeancă –, am crescut fără să-mi cunosc clar identitatea. Bunicilor – care au prins războiul, deportările, foametea din '46-'47 și ocupația sovietică – li s-a spus de atâtea ori că românii au ocupat Basarabia încât

și ei au început să creadă în ideea aceasta. De aceea, nu am avut pe nimeni în preajmă care să-mi povestească adevărurile despre istoria Basarabiei, nici să-mi explice de ce în pașaportul meu, în drept cu naționalitatea, stă scris „Republica Moldova”, și nu „moldoveancă”, atâta timp cât guvernarea ne spunea că moldovenii sunt un popor distinct și că există limba moldovenească

că. Era soarta unui adolescent tipic din Basarabia, care credea în ceea ce-i spuneau adulții. Această soartă o au și astăzi mii de adolescenți, care nu știu unde este adevărul. Aveam 18 ani când s-a întâmplat 7 aprilie și reușisem până atunci să cunosc istoria nefalsificată, datorită faptului că petrecusem un an în străinătate, timp în care mi-am pus multe întrebări.

Marșul nostru din 7 aprilie îl voi ține minte toată viața. La pas lent, mergeam pașnic înspre președinție, murmurând cântecele lui Ion și Doina Aldea Teodorovici, scandând „Jos comuniștii!” și „România Mare!”, nebănuind că printre noi erau infiltrați provocatori, deținuți de la penitenciare, aduși intenționat în Piața Marii Adunări Naționale ca să dea start violențelor. În clipa în care prima piatră a zburat spre clădirea sticloasă a președinției, ne-am dat seama că ceva nu e în regulă. Temerile noastre s-au confirmat în noaptea de 7 spre 8 aprilie, când au început arestările abuzive ale tinerilor suspecți de vandalizarea clădirilor președinției și parlamentului.

Însă noi nu ne-am lăsat bătuți. Lupta pentru visul eliberării de sub jugul comuniștilor și a unirii cu Patria-mamă a continuat. Îmi amintesc limpede și acum

cuvintele pe care mi le spusese un prieten care fusese și el arestat pentru participarea la protest. Îmi povestise că nu-l dureau atât de mult loviturile polițiștilor, cât înjurăturile la adresa lui: „Vreți unirea cu România? O să vă arătăm noi unire!”

Când la guvernare a venit opoziția, eram fericiți. Eram cu un pas mai aproape de îndeplinirea visului nostru comun, al celor care tânjim după frații noștri de peste Prut. Nu a trecut mult timp până ne-am dat seama că speranțele noastre au fost folosite în scopuri meschine și că revoluția noastră a fost „furată”.

De ce vă povestesc acestea? Au trecut patru ani și lupta continuă. Este foarte probabil ca partidul comunist să revină la guvernare. Și dacă aceasta se va întâmpla, cum rămâne cu speranța noastră de a vedea ziua în care nu vor mai fi atât de mulți basarabeni care să creadă că sunt „moldoveni” care vorbesc „limba moldovenească” și că românii au ocupat Basarabia?

Încercăm să fim realiști. Să ne încredem în faptul că Dumnezeu știe mai bine de ce a rânduit lucrurile în felul acesta. Să nu ne mai lăsăm amăgiți de politicienii care ne-au susținut pe 7 aprilie. Am crescut. Nu mai credem în povești. Totuși, fiecare poartă speranța în inima lui că poate, într-o bună zi, în pașapoartele noastre, în dreptul naționalității, va fi scris „român”. ■

Ecaterina Luțișina
Foto: Sergiu Țurcanu

GÂNDURI DE PELERIN

elevi, studenți și tineri la Mănăstirea Putna în anul 2012

Cine este model în viața ta și de ce?

Modelele primare și cele mai apropiate sunt bunica și mama, pentru felul în care au trecut prin multe dureri ale vieții: drept, demn, fără a-și lăsa credința strămoșească. (Ionuț B., 26 ani, inginer IT)

Părinții mei sunt modele pentru mine, deoarece m-au învățat ce înseamnă o viață curată și bineplăcută înaintea Lui Dumnezeu.

Faptul că sunt oameni muncitori și rugători către Dumnezeu. Asta m-a întărit și pe mine. (Alina B., 23 ani, consult. vânzări)

Mama, fiindcă mi-a oferit dragoste necondiționată, mi-a croit un drum în viață, mi-a insuflat dragostea de Dumnezeu și m-a învățat spiritul de sacrificiu. (Ionela C., 28 ani, prof. istorie)

Duhovnicul meu, părintele Arsenie Papacioc, un om care a împlinit cuvântul Mântuitorului de a fi „sarea pământului și lumina lumii”. (Florentina N., 33 ani, profesoară)

Mama, pentru că a reușit să crească zece copii și să ne îndrume pe toți cât mai bine în viață. (Ioana M., 19 ani, elevă)

Viitorii nași de cununie. El este preot, are 30 de ani și au împreună o familie frumoasă. (Mihaela C., 26 ani, programator)

Sfinții Adrian și Natalia pentru că sunt un model de căsnicie ortodoxă. (Adrian A., 30 ani, sculptor)

Acum, la miezul vieții, îl admir pe duhovnicul meu de la care învăț, fără cuvinte și îndelungate discuții... smerenia! (Natalia, 29 ani, O.N.G.)

Maica Domnului, pentru desăvârșita smerenie, pentru blândețe, pentru ascultarea față de Dumnezeu și pentru ajutorul neîntârziat pe care îl oferă oamenilor. (Ștefania N., 19 ani, Comunicare)

Modelul meu este Domnul Iisus Hristos, pentru că a făcut totul pentru oameni și Și-a dat viața pentru noi, păcătoșii! (Lidia G., 21 ani, Teologie)

Ce este Biserica pentru tine?

Biserica este locul în care îmi găsesc liniștea, locul în care toate problemele dispar sau îmi găsesc soluția. Acolo simt că Dumnezeu îmi răspunde la rugăciuni. (Alexandra, 21 ani, Medicină)

Locul unde merg să mă întâlnesc cu Dumnezeu, cu Hristos, cu Maica Domnului și cu sfinții. (Adrian A., 30 ani, sculptor)

Biserica este locul în care îmi găsesc liniștea, pacea și locul de unde îmi iau putere pentru a face față tuturor ispitelor. (Anca-Maria M., 18 ani, elevă)

Spital duhovnicesc și casa în care sufletul meu se umple de viață! (Anonim)

Locașul în care reușesc cel mai bine să vorbesc cu Bunul Dumnezeu. (Marian, 19 ani, Teologie)

Drumul pe care ar trebui să mergă orice tânăr în căutarea unui răspuns, sensul pe care-l căutăm atunci când rătăcim. (Ionela C., 28 ani, prof. istorie)

Locul în care Îl primesc pe Dumnezeu în mine prin Sfintele Taine. Loc în care devin om ceresc. (Georgiana, 23 ani, Arte Plastice)

În Biserică am întâlnit oameni extraordinari, cu sufletul mare... Consider că nu există fericire adevărată departe de Biserică, de tradiție. (Laura, 20 ani, Informatică)

Ce ar trebui să faci pentru persoana iubită?

Pentru persoana iubită cred că aș fi în stare să sufăr, astfel încât să ne apropiem împreună de desăvârșirea sfinților și a lui Hristos. (Andru-Cristian Ș., 19 ani, Teologie)

Să o cunoști, să o înțelegi și să-i fii un bun psiholog în momentele delicate ale vieții. (Radu C., 31 ani)

Tot ce ești dispus să faci pentru tine însuși. (Anonim)

Orice ar putea duce la mântuirea sufletului său și nimic care l-ar duce spre pieire. (Corina, 23 ani, Conservator)

Să avem comuniune sufletească și să nu o judec. Rugăciunea pentru ea ne transformă pe amândoi. (Georgiana, 23 ani, Arte Plastice)

Aș fi tentată să spun că aș face totul, dar când iubim nu mai facem ce vrem noi, ci ce vrea persoana iubită. (Ionela C., 28 ani, prof. istorie)

În primul rând ar trebui să văd chipul lui Hristos în ea! Persoana iubită trebuie să fie pentru mine o oglindă. (Florentina N., 33 ani, profesoară)

Să cedez un pic din ceea ce sunt eu ca să fac loc să intre o părticică de-a ei în mine. (Natalia, 29 ani, O.N.G.)

Persoana iubită este un dar de la Dumnezeu, o șansă de a ne mântui. Trebuie să te jertfești pentru ea. (Lucia R., 34 ani)

Ar trebui să o iubim mai presus de păcatele ei. (Claudiu H., 25 ani)

Trebuie să ne rugăm ca să ajungem să-L iubim pe Dumnezeu măcar așa cum iubim persoana de care suntem îndrăgostiți. (Daniel B., 19 ani, Teologie)

Cum arată pentru tine un om împlinit?

Împlinit pentru mine este omul care îl are pe Hristos în el, care se lasă în voia Lui și care nu cârtește. (Anca-Maria M., 18 ani, elevă)

Un om împlinit are un chip senin, privirea blândă și un zâmbet tainic în inimă... Este plin de Hristos. (Andrei S., 23 ani, Teologie)

Un om împăcat cu sine, cu Dumnezeu și cu lumea. Este omul mulțumit cu ceea ce are și care dă slavă lui Dumnezeu pentru toate. (Corina, 23 ani, Conservator)

Un om împlinit este cel în a cărui casă sălășluiește Hristos și toată familia lui trăiește în înțelegere, dragoste și smerenie. (Ramona, 25 ani, Asistență Socială)

Un om care are copii. Viața fără copii este goală! (Ioana M., 19 ani, elevă)

Acela care trăiește frumos acolo unde l-a lăsat Dumnezeu și își face datoria față de semenii având conștiința prezenței lui Hristos în fiecare faptă. (Ștefania N., 19 ani, Comunicare)

Un om care privește pe fiecare om ca un egal întru Hristos. (Andrei C., 22 ani, H. Akademika)

Omul de care vorbea părintele Cleopa: frumos – 0, deștept – 0, bogat – 0, cu serviciu bun – 0, din familie bună – 0, credincios și cu suflet mare – 1.[0000]! (Ionela C., 28 ani, prof. istorie) ■

Slujitori ai Cuvântului

**Interviu cu Părintele Gheorghe Viorel Holbea,
Profesor universitar la Facultatea de Teologie Ortodoxă
„Justinian Patriarhul” din București**

Vorbiți-ne despre una sau mai multe personalități de la care ați avut foarte multe de învățat.

S-o luăm cronologic. În vara lui 1979, după anul întâi de seminar, l-am văzut și ascultat pentru prima dată pe Părintele Cleopa, la chilia sa de la Mănăstirea Sihăstria. Harisma cuvântului său a făcut să se petreacă în mintea mea o schimbare radicală. Felul în care actualiza cuvintele Sfinților Părinți, apoftegmele Părinților pustiei și cuvântul Scripturii, m-a făcut

să înțeleg că în cugetul părintelui lumea de aici și lumea de dincolo erau atât de întrepătrunse încât realitatea în care trăia nu avea nicio ruptură între „aici” și „dincolo”. Mintea mea nu reușise până atunci să depășească această despărțire; ea trăia realitatea de dincolo la nivel ideatic-mitologic precum în legendele pe care le citisem în copilărie. Atunci am început să înțeleg realitatea duhovnicească a Bisericii ca realitate profundă a lumii. Părintele Cleopa prin *harisma cuvântului* său îmi împărtășea acea stare a profunzimii vieții în Dumnezeu ca singura certitudine pentru care merită să trăiești.

În același pelerinaj, am urcat la schitul Sihla pe poteca spre peștera Sfintei Teodora, unde, la chilia de sub stâncă, viețuia Părintele Paisie Olaru. Mi-l amintesc cu un trup împușinat și cu o voce melodioasă și blândă. Blagoslovenia Părintelui Paisie, din care nu lipsea expresia „Domnul să îți ajute, să te mântuiască și să îți hărăzească un colțisor de rai”, alunga toată greutatea trupeză și sufletească pe care uneori o simțeam ca o povară în sufletul meu. Odată plecat de la el, zburam. Eram ușor, pluteam. Într-o asemenea stare coboram la Mănăstirea Agapia Veche la Părintele Elefterie Mihali. Părintele, care înainte de călugărie fusese medic ortoped, știa toate leacurile pentru boli și suferințe și practica ceea ce am numi astăzi *osteopatia*. Dar ceea ce a rămas în sufletul meu de la Părintele este *harisma omeniei*. Uneori stătea câte 3 ore la sfat cu noi, învățându-ne cum să săvârșim Sfintele Taine, cum să ne raportăm la misiunea preoției sau ne dădea

La biserica
Precupeții Noi,
București

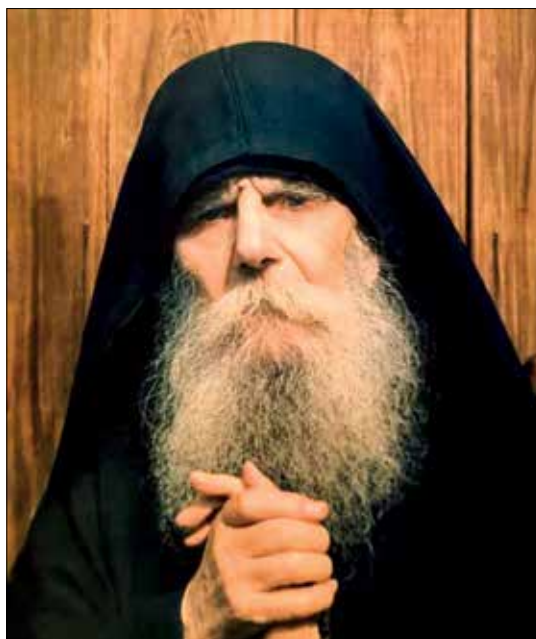
sfaturi practice de viață. Timpul petrecut împreună era de fapt o agapă integrală. Îl aud și acum spunând: „Aduceți, maicilor, bucate. Ei sunt viitorii preoți!” Faptul de a ne ospăta, de a sta trei ore de vorbă cu noi, de a ne acorda atâta importanță, era copleșitor pentru noi. Niciun duhovnic nu ne acorda atâta importanță. Și după fiecare vizită venea și o blagoslovenie de drum.

Acest pelerinaj l-am săvârșit în fiecare vară în perioada Seminarului și a studenției.

În 1982, am vizitat pentru prima dată Mănăstirea Bistrița – Neamț, unde viețuia doi mari duhovnici: Părintele Ioanichie Bălan și Părintele Iustin Pârvu. La această Mănăstire am petrecut din 1983 până în 1988 aproximativ cinci săptămâni în fiecare vacanță de vară, îndeplinind diferite ascultări: ghid, ajutor la trapeză sau la bucătărie, la strânsul fânului. Pe atunci, Mănăstirea Bistrița avea mai multe schituri unde lucram împreună cu călugării mai tineri sau frații de mănăstire. A fost una dintre cele mai frumoase și mai rodnice perioade din perspectivă duhovnicească în formarea mea. Părintele Ioanichie editase deja „Patericul Românesc”, volumul I din „Convorbiri Duhovnicești”, „Vetre de sihăstrie românească” și „Pelerinaj românesc la Locurile Sfinte”. Îmi amintesc cu bucurie că, împreună cu colegul meu de facultate Gheorghiu Diaconu – actualul stareț de la Bistrița, Luca Diaconu – am diortosit textul Părintelui Ioanichie la „Convorbiri Duhovnicești”, volumul II. Părintele Ioanichie era un neobosit misionar și ne dăruia întotdeauna un sentiment de siguranță: alături de Dumnezeu nu ți se poate întâmpla nimic rău. Predicile sale înflăcărâte le ascult și astăzi într-un colț al memoriei mele: „Fraților, nu vă descurajați când mintea se împrăștie în rugăciune. Nevoiți-vă! La început este cantitate, și pe măsura râvnei, Dumnezeu vă va da calitate.” Sunt multe învățături, sfaturi, povețe, care s-au așezat în ființa mea prin darul acestui părinte „mare misionar al Bisericii noastre”.

Pe părinții Bistriței trecuți la Domnul îi pomenesc la fiecare liturghie într-o ordine anume: Arhim. Ioanichie, Arhim. Ciprian – fostul stareț, ieromonahii Marchian, Martinian, Hrisostom, Isihie, Grigorie, schimonahul Nil.

În perioada seminarului, la Buzău,

Părintele Paisie Olaru

episcopul Antonie Plămădeală, care a păstărit între 1980–1982, a schimbat definitiv perspectiva educației noastre. De la disciplina cazonă moștenită ca „tradiție” în seminar, cu un regim rigid și uneori depersonalizant, ierarhul Antonie, de vrednică pomenire, a reușit în doi ani să schimbe orizontul vieții noastre de elevi seminarști. A invitat la Seminarul „Chesarie Episcopul” din Buzău o serie de personalități duhovnicești sau de cultură pentru a ne vorbi și a ne încuraja în viitoarea noastră misiune. Îmi amintesc de părintele Cleopa Ilie, care ne-a vorbit în mai multe rânduri sub nucul din curtea seminarului, părintele profesor Ioan G. Coman, marele patrolog, care ne-a impresionat prin ținuta și erudiția sa, scriitorul Geo Bogza, poetul Ioan Alexandru.

Într-o societate ateist-comunistă în care preoții erau marginalizați, iar Biserica Ortodoxă era doar una dintre cultele recunoscute, ierarhul de la Buzău ne-a sădit simțământul profund că „teologia este cultura plenară. Mai mult decât teologia nu poate să își dorească cineva pe acest pământ.” Îmi amintesc cum, la sfârșitul anului școlar 1981, i-a premiat pe toți elevii seminarului, de la anul V până la anul I, dăruindu-ne personal cartea sa, „Dascăli de cuget și simțire românească”. M-a impresionat căldura și iubirea cu care ne-a binecuvântat, adresându-ne fiecăruia un cuvânt mângâietor alături de autograful de pe carte.

O altă personalitate căreia îi datorez foarte mult este poetul Ioan Alexandru. Am

avut marea bucurie și marea șansă de a-l cunoaște și a-l asculta pentru prima dată la 6 iunie 1981, la Seminarul din Buzău, unde fusese invitat de Preasfințitul Antonie Plămădeală. Atunci am înțeles cât de fericiți ar fi trebuit să fim că suntem elevi la seminar, cât de valoroși eram întrucât aveam să devenim slujitori ai Cuvântului Întrupat, în țarina Sfintei Scripturi, noi, pe care regimul

modelau totdeauna de parcă ar fi frământat pâinea cuvântului, totul era vibrație, căci te făcea aproape să vezi cuvântul, să-l simți. Ioan Alexandru este unul din oamenii providențiali ai vieții mele prin trăirea vie a credinței, prin elocință, prin entuziasm. Prietenul și colegul meu, cu care am împărțit bucuriile cursurilor poetului, l-a numit „Apostolul mirean în comunismul ateu”. Ne-a

Atunci am înțeles cât de fericiți ar fi trebuit să fim că suntem elevi la seminar, cât de valoroși eram întrucât aveam să devenim slujitori ai Cuvântului Întrupat.

învățat care este diferența fundamentală dintre tragedia greacă și drumul crucii. Ne-a sădit în inimă încredințarea că răul nostru are cine să-l poarte: Mielul lui Dumnezeu în-

ateu ne considera anacronici, la periferia societății. Poetul ne-a vorbit despre cele două căi de cunoaștere a lui Dumnezeu: o *cunoaștere descriptiv-științifică*, pe care o fac doctorii, matematicienii, oamenii de știință; aceasta e o cale care diferă de la o epocă la alta, o cale progresivă de cunoaștere a lumii; prin ea vedem treptat ce este cosmosul. Dar există și calea de cunoaștere *simbolică*, în care sunt implicați profeții, poezii, pictorii, muzicienii, preoții. *Această cale nu e cu nimic mai prejos decât cea științifică, este încoronarea cunoașterii*, căci fără o viziune spirituală în zadar ești specialist, dacă nu ai viziunea întregului. Cunoașterea simbolică se înalță așa cum preotul se înalță când citește Evanghelia de pe aripile vulturului de la amvonul bisericii. Când a vorbit despre Biblie, „din care mănâncă lumea și nu se mai satură, care nu se devalorizează, care e mai presus de cunoaștere, întrucât din ea s-au născut popoare și civilizații, opere de artă și muzică de o frumusețe remarcabilă”, am înțeles că nu suntem la margine de istorie. Apoi a vorbit despre chipul de „apostol” al poetului Octavian Goga și a încheiat recitând poezia „Casa părintească”. La finalul întâlnirii, episcopul Antonie Plămădeală a spus: „Poetul este un trimis. Poetul este un profet, dacă este poet adevărat. Și Ioan Alexandru este un poet adevărat.”

trupat și înjunghiat în istorie, Cel ce prin Înviere a dat vieții noastre sensul veșnic.

Poetul se ruga, postea, se spovedea, se smerea, făcea vecernia acasă, împreună cu soția și copiii, când motive binecuvântate îl împiedicau să ajungă la biserică. El aprindea inimile cu dragostea pentru Hristos predicând în biserică. L-am ascultat la praznicul Adormirii Maicii Domnului din 1988 la Mănăstirea Moisei din Maramureș, când a predicat despre jertfa Sfinților Brâncoveni. Plângeau oamenii, plângea iarba, plângeau codrii, plângea cosmosul. Este dascălul care rămânea să vorbească și după ce portăreasa universității stingea lumina în sala de curs; poetul se smerea în fața acesteia, cerând iertare că rămânea să lumineze sufletele chiar și fără lumina materială a becurilor.

Entuziasmul poetului, înflăcărea lui, în vorbire și în recitare, au rămas profund întipărite în ființa mea lăuntrică. Rostea cuvintele rotunjindu-le. Rostirea cuvântului însemna pentru poet o participare la taină. Măinile lui, în momentul rostirii,

Îmi amintesc de momentul în care a primit în Japonia premiul unei societăți umaniste care număra în toată lumea vreo 9 milioane de membrii, a cărei deviză era „formarea de valori prin educație”. A dus mesajul lui Hristos la Tokio, într-o universitate unde a fost ascultat de câteva mii de studenți.

Mihai Rădulescu, profesorul nostru de franceză și engleză de la Institutul Teologic din București, este o altă personalitate căreia îi datorez foarte mult. Scriitor, dramaturg și un om care a cultivat ritmic studenților săi gustul pentru frumusețe, pentru marea cultură și noblețea de caracter.

Domnul Profesor ne-a învățat să ne ferim de kitsch. Avea o colecție de tablouri originale și ne vorbea întotdeauna de felul în care trebuie să gustăm pictura. Când ne

vedea cu poze ale tablourilor celebre ne certa pentru ca nu cumva să ne obișnuim cu copii și clișee. Ne spunea adeseori: „Măi băieți, când întâlniți un om sensibil, cu un caracter fin și nobil, exagerați încurajându-l, pentru că oricât ați exagera nu faceți îndeajuns. Pentru că oamenii nobili și sensibili sunt foarte rari.” După Revoluție, am aflat că fusese arestat în perioada comunistă în 1956 cu ocazia revoltei studenților. Această experiență a evocat-o în câteva cărți: „Caidul - nuvelele adolescenței în temnițele comuniste”, „Sânge pe râul Doamnei”, „Duhovnici ortodocși sub lespezile comuniste”, „Istoria literaturii române de detenție - Memorialistica reeducărilor”, „Martiriul Bisericii Ortodoxe Române”, „Pe bulevard, în jos...”.

L-ați cunoscut pe Părintele Dumitru Stăniloae. Ce a însemnat pentru sfinția voastră întâlnirea cu Părintele?

L-am iubit pe Părintele Stăniloae înainte de a-l cunoaște personal. În anul I de seminar, unul dintre colegii mai mari, Costea Tănăsache, mi-a făcut rost de cele trei volume de Teologie Dogmatică editate în 1978. Am început să citesc din această trilogie a Părintelui, dar, deși mi se părea că înțeleg, când încercam să reproduc ideile, îmi venea foarte greu. Totuși, am simțit în opera Părintelui acel duh autentic al teologiei Bisericii și treptat am început să înțeleg.

L-am cunoscut personal în perioada studenției, mai precis în 1986. Este foarte interesant itinerarul pe care l-am urmat pentru a-l cunoaște personal. Deși opera Părintelui era citată de către toți profesorii, nu-mi amintesc să fi fost invitat între 1984-1988 la Facultate pentru a-l cunoaște și a-l asculta. Un istoric, care venea des la Mănăstirea Bistrița, absolvent al Institutului Teologic, mi-a zis într-o zi: „Bade Viorele, eu mă străduiesc să te atrag spre istorie și dumneata ești filosof. De aceea m-am gândit că ar fi bine să-l cunoști pe Părintele Stăniloae. Știi, în Evul Mediu, ucenicii, pentru a învăța meserie, făceau curat în atelierile meșterilor și furau meseria măturând. Așa ar trebui să faci și dumneata. Să mături în pridvorul casei Părintelui Stăniloae și să furi meserie. Să-l cunoști.” Surprins, am îngăimat: „Dar trăiește Părintele Stăniloae?” Întrebarea era justificată, întrucât în Facultatea noastră se crease

sentimentul absenței fizice a Părintelui. Mi-a răspuns: „Trăiește pe strada Cernica, din dreptul Bisericii 40 de Sfinți, pe linia tramvaiului 12. Dacă dorești, am să vorbesc cu Părintele despre tine și sunt sigur că te va primi.” Așa l-am cunoscut pe Părintele Stăniloae. I-am dat telefon cu mare emoție și de la celalalt capăt m-a întâmpinat o voce blândă și binevoitoare. Am mers pe strada Cernica, unde Părintele locuia într-o garsonieră confort sporit în care am intrat cu sfială și plin de emoție: intram în casa celui mai mare teolog în viață. În holul mare, Părintele improvizase un birou cu bibliotecă unde-și primea și oaspeții. Pe lângă volumele masive din Teologia Dogmatică a lui Karl Bart, biblioteca mai conținea multe cărți de teologie și filozofie, multe în limbi străine, iar pe jos și pe birou se găseau fotocopii din *Migne Patrologia greacă*, precum și multe manuscrise ale

Părintele Dumitru Stăniloae
1903-1993

Părintelui. Pe măsură ce dialogul nostru avansa, tulburarea și emoția mea s-au risipit treptat. O statură înaltă, un chip blând de părinte, o exprimare simplă dar profundă, o atitudine firească, ce nu avea nimic cu distanța universitarilor cunoscuți de mine. Am simțit o căldură în suflet și o apropiere care au marcat o întâlnire cu valoare de destin. Vizitele mele pe strada Cernica erau destul de dese și de fiecare dată am admirat grija maicii preotese Maria Stăniloae pentru Părintele. Venea și ne spunea: „Părintele a obosit. Vă așteptăm și altă dată.”

Vorbea foarte mult despre valoarea persoanei umane înaintea lui Dumnezeu, despre impersonalismul filosofiilor și

ideologiilor umaniste, despre apropierea lui Dumnezeu de om prin Iisus Hristos, Fiul Său Întrupat. Regreta că noi, românii, nu avem un scriitor creștin de talia lui F.M. Dostoievski, care reușise să așeze filonul filocalic în opera sa literară, că intelectualii noștri erau cuceriți de panteismul filosofic și mai puțin deschiși către învățătura creștină proprie neamului românesc.

M-a surprins prin generozitatea de a-mi descoperi calități pe care eu nu le vedeam. Am trăit multe bucurii în aceste întâlniri. Una dintre acestea a fost momentul în care mi-a încredințat două lucrări în manuscris dactilografiate: „Chipul nemuritor al lui Dumnezeu” și „Persoana umană în vecinic dialog cu Dumnezeu”. Citeam doar 10 pagini pe zi și simțeam cum crește în sufletul meu o mare bucurie a sensului vieții. Într-una din zile am simțit o bucurie nemăsurată, pe care am consemnat-o astfel: „Îți mulțumesc Ție Doamne pentru această clipă de bucurie a *Sensului*. Chiar și numai pentru această clipă de bucurie și merita să mă nasc.”

În 1991, am organizat primul simpozion „Dumitru Stăniloae” la Seminarul Teologic din Buzău, avându-i ca invitați pe Pr. Prof. Constantin Galeriu și pe poetul Ioan Alexandru. Cu acest prilej Părintele Stăniloae ne-a adresat o scrisoare care începe astfel: „Iubiți elevi ai Seminarului Teologic din Buzău, am aflat prin poetul Ioan Alexandru despre hotărârea voastră binecuvântată de Preasfințitul Episcop

iubitoare ce ați manifestat-o față de mine îmi cerea să nu mă arăt nepăsător față de voi. Până la urmă am socotit că pot împăca aceste două simțiri ce par contradictorii făcând din cuvântul meu de mulțumire un mijloc de încălzire a inimii voastre pentru dragostea lui Hristos, așa cum m-am silit să o fac cu modestele mele puteri, prin tot scrisul meu. Din tot sufletul vă îndemn, deci, și cu acest prilej, să folosiți ce învățați în cursul petrecerii în seminar spre a vă pregăti pentru o slujire preoțească deplin devotată a Domnului nostru Iisus Hristos.”

La aniversarea zilei de naștere a Părintelui, 16 noiembrie, mergeam în fiecare an cu un grup de elevi de la Buzău. Un moment deosebit a fost la aniversarea din anul 1992, când împreună cu 40 de elevi de la Seminarul Teologic din Buzău am mers la „chilia” Părintelui, dăruindu-i 89 de crizanteme, cântându-i colinde și urându-i „întru mulți ani” spre slujirea teologiei ortodoxe și a Bisericii.

Probabil ați avut de-a face cu propaganda atee comunistă. Ce v-a făcut să vă păstrați credința?

Părinții mei, profund credincioși, m-au educat să fiu mereu în Biserică, împreună cu Mântuitorul Hristos, cu Măicuța Domnului și cu Sfinții aproape. Tata ne citea din Sfânta Scriptură și din alte cărți duhovnicești pe care le moștenise de la bunicul Neculai. Mama a fost o rugătoare și o ființă tandră, cu multă căldură în suflet. Rugăciunile părinților m-au însoțit permanent și pretutindeni.

Părintele din satul meu natal, Ștefan Maței, și maica preoteasă Rica au fost pentru mine un exemplu de credință, finețe și noblețe sufletească. Mai târziu au devenit și nașii

noștri de cununie.

Duhovnicii pe care i-am enumerat mai sus, profesorii de la seminar și facultate, oamenii de cultură profund credincioși cu care Dumnezeu m-a întâlnit, au fost pentru mine „reazem și întărire” în epoca ateismului comunist.

Față de alte epoci, există trăsături specifice ale societății contemporane care pot să îl apropie

Ortodoxia ne dezvăluie intimitatea omului duhovnicesc cu Dumnezeu. Nicăieri nu există o îmbrățișare mai profundă decât îmbrățișarea pe care Dumnezeu o oferă prin icoană.

Epifanie de a sărbători modesta mea persoană și opera mea teologică, astăzi, în Duminica Ortodoxiei din acest an. Știrea aceasta m-a pus într-o cumpănă în privința răspunsului ce se cuvine să vi-l dau, dată fiind voința mea de a nu păcătui împotriva smereniei ce m-am silit să o păstrez în cursul vieții mele. Pe de o parte, această simțire mă îndeamnă să dezaproab hotărârea voastră de a mă sărbători. Pe de alta, atenția

sau să îl depărteze pe om de Dumnezeu? Ce sfaturi le-ați da tinerilor?

Tinerii de astăzi trăiesc într-o „societate” a cărei ideologie este foarte primejdioasă pentru echilibrul lor lăuntric: *societatea relativismului absolut*. În Europa secularizată a zilelor noastre, care neagă rădăcinile sale creștine, toate valorile spirituale sunt înlocuite cu formule artificiale despre „societatea cunoașterii și a interconectării globale”. Asistăm la ștergerea programată a reperelor, la amestecarea deliberată a criteriilor și la ruina discernământului – a se vedea presiunile care se fac la nivel global pentru legalizarea căsătoriilor homosexuale –, la haosul moral, lipsit de echilibru și de bun simț. Lipsește perspectiva pe termen lung care ar genera încredere și solidaritate.

Tinerilor le lipsesc modelele. Criza modelelor pare cea mai gravă criză cu care ne confruntăm. Dar mai gravă este consacrarea pseudomodelor – pseudovedete, analfabeți cu brand, cu accesorii și mașini exorbitante, ancorați în zona instinctelor primare, „băieți de bani gata” – ca adevărate valori. Așa cum remarca Tudor Chirilă

în „Cruciada Culturii”, de ani buni, demagogia, mediocritatea, tupeul, ipocrizia, ignoranța, „prostul gust, facilul, vulgarul, valorile inversate, toate la un loc au lansat o ofensivă fără precedent împotriva Frumosului”. Valorile manifestă un raport intrinsec, o polaritate – pozitive-negative, dezirabile-indezirabile – și o ierarhizare, reprezentând repere ale vieții spirituale și practice. Procesul de reconsiderare a valorilor cuprinde anumite tendințe negative: nihilism axiologic – negarea absolută a tuturor valorilor, acomodarea facilă, lipsită de spirit critic și discernământ la modele de import.

Biserica, prin duhovnicii săi, trebuie să-i ajute pe tineri, readucând în actualitate modelele creștine de formare umană: sfântul, eroul, omul drept, frumos, politic, cuviincios, cărturarul, muncitorul. De asemenea, trebuie să reacționeze la superficialitate, vulgaritate, prost gust, mimetism, mediocritate și subcultură, să stimuleze interesul tinerilor pentru valorile autentice sub imboldul sănătos al *culturii credinței creștine* pe care Europa se pare că a uitat-o. ■

Mănăstirea mea

Pr. John Moses

Părintele John Moses a fost timp de aproape 20 de ani pastor metodist, până când, în 1996, s-a convertit la Ortodoxie. În același an a fost hirotonit preot, iar acum slujește în parohia „Sfintelor Femei Mironosițe” din Harrisonburg, statul Virginia, SUA. Meditațiile sale pline de miez duhovnicesc au însuflețit mulți credincioși din toată lumea ortodoxă.

Recent am petrecut cinci zile la Sihăstria Sfânta Cruce din Wayne, Virginia de Vest. Trebuie să spun că mersul la mănăstire a fost una dintre cele mai mari bucurii ale vieții mele de după convertirea la Ortodoxie. Cunoscuții mei remarcă de fiecare dată că atunci când mă întorc de acolo par mai fericit și mai împăcat. Liniștea, duhul de rugăciune care învăluie mănăstirea sunt cele care au cel mai mare efect asupra mea. Bineînțeles că nu este al meu a sta acolo și că trebuie să mă întorc în „lume”. Nu trece mult și grijile și zgomotul lumii încep să apese din nou asupra sufletului meu. Totuși, nu sunt trist pentru că știu că, asemenea părinților din mănăstire, și eu sunt chemat să fiu un ascet.

Oamenii adesea fac greșeala să creadă că asceți trebuie să fie numai monahii și că o viață de ascetism nu este pentru noi, cei care trăim în lume. Asta nu e adevărat, pentru că Domnul a spus că fiecare dintre noi trebuie să-și ia crucea, să se lepede de sine și să-L urmeze. Nu este o mai

bună definiție a ascetismului ca aceasta. Diferența dintre mine și părinții monahi este că eu trebuie să-mi practic ascetismul în lume, printre colegii de serviciu, familie și prieteni. Odată le-am spus părinților de la Sfânta Cruce că Părintele Serafim este un stareț cu care este foarte ușor să trăiești. Eu am un stareț mult mai strict și mai solicitant decât ei. Ei m-au privit cu surprindere și m-au întrebat ce vreau să spun. Le-am spus că starețul meu, soția mea, este mult mai strict decât Părintele Serafim. Au zâmbit și mi-au dat dreptate.

Cei care o cunosc pe preoteasa mea știu că este o persoană foarte bună și delicată. Are chiar foarte puține pretenții. Ceea ce am vrut să spun prin cuvintele de mai sus este că ea este mănăstirea mea. Cu ea eu trebuie să-mi lucrez mântuirea, și ea trebuie să facă același lucru cu mine. Cum se realizează aceasta în familie? Cu ani în urmă când făceam consiliere matrimonială, cuplurile îmi spuneau că încearcă să-L aibă pe Hristos în căsătoria lor. Îi întrebam ce vor să spună

cu asta. „Ei bine, ne rugăm înainte de masă, mergem la biserică și citim Biblia” răspundeau ei. Acestea sunt lucruri bune, dar pe măsură ce le ascultam problemele, aflam despre dispute, mânie, dușmănie, resentimente, ținerea de minte a răului și așa mai departe. Atunci întrebam pe cei doi dacă cred că ceea ce a spus Domnul în Predica de pe munte este adevărat; adică, atunci când un dușman ne silește să mergem o milă ar trebui să mergem cu el două, să întoarcem celălalt obraz și să nu răsplătim răul cu rău ci să întâmpinăm răul cu binele și blestemul cu binecuvântarea? Bineînțeles că erau de acord că Domnul a spus aceasta și că aceasta este ceea ce noi ar trebui să facem. Atunci îi întrebam: dacă trebuie să facem aceasta în privința dușmanilor noștri, cu cât mai mult ar trebui să o facem în privința soției și a copiilor? Cel mai adesea răspunsul lor era o tăcere stânjenită.

Noi ne purtăm de parcă certificatul de căsătorie ne-ar da voie să fim egoiști și pretențioși și neiertători.

Casa mea este mănăstirea mea. Aici este locul unde eu trebuie să practic iertarea, răbdarea, liniștirea și răstignirea eului propriu și a mândriei. Când mă confrunt cu o presupusă jignire ar trebui să văd în ea o ocazie trimisă de Dumnezeu pentru mântuirea sufletului meu. Cu toate acestea, când jignirea vine de la soție sau copii, eu consider că pot fi mândros, ursuz și răzbnător. Ei bine, nu! Așa că, dacă soția mea mă „silește” să gătesc cina, atunci ar trebui ca pe lângă asta să spăl și vasele. Dacă a avut o zi rea și-mi spune un cuvânt nepotrivit atunci ar trebui să-i răspund cu o binecuvântare în loc de un alt cuvânt nepotrivit. Dacă mă jignește trebuie să o iert. Nevoile ei trebuie să fie mai importante decât ale mele și trebuie să o consider ca fiind mai bună decât mine. Bineînțeles că și eu sunt mănăstirea ei. Imaginați-vă cum ar fi căsătoria dacă soții ar practica un astfel de ascetism. Căsătoria ar fi raiul pe pământ și nu ar rămâne loc pentru ca vrăjmașul diavol să semene discordia. Gândiți-vă la aceasta: dacă nu pot practica ascetismul în propria casă, cum o să fiu în stare să-l practic în lume? Ascetismul acesta este motivul pentru care noi purtăm cununi de martiri la Taina Cununii.

Biserica mea este mănăstirea mea. Aici este locul unde eu trebuie să practic

iertarea, răbdarea, liniștirea și răstignirea eului propriu și a mândriei. Asemenea vieții din orice familie, jignirile vor veni din partea membrilor parohiei pentru că noi toți suntem păcătoși și nedesăvârșiți în sfințenie. Dar în loc să mă mâni sau să mă smintesc ar trebui să văd aceste jigniri ca pe niște ocazii trimise de Dumnezeu ca să mă desăvârșesc și să-mi mântuiesc sufletul. Imaginați-vă cum ar fi biserica dacă noi toți am practica acest tip de ascetism. Biserica ar fi raiul, Împărăția lui Dumnezeu pe pământ.

Serviciul este mănăstirea mea. Aici este locul unde eu trebuie să practic iertarea, răbdarea, liniștirea și răstignirea eului propriu și a mândriei. Jignirile vor veni de la șeful meu și de la colegii mei. Dar în loc să mă mâni sau să mă smintesc ce ar fi dacă aş vedea aceste jigniri ca pe niște ocazii trimise de Dumnezeu ca să mă desăvârșesc și să-mi mântuiesc sufletul? Imaginați-vă cum ar fi atunci serviciul.

Recunosc că ascetismul nu este confortabil. Este crucea pe care sunt chemat să o port și nicio cruce nu va fi comodă. Am un ego masculin care nu vrea să se supună soției. Am mândrie, și nu vreau ca slăbiciunile mele să fie cunoscute de credincioșii din parohie – la urma urmelor, eu sunt preotul! Ce ar gândi credincioșii despre mine dacă ar afla ce specimen de om sunt, și că de fapt sunt „cel dintâi dintre păcătoși”?

Liniștirea, pocăința, iertarea, răstignirea ego-urilor noastre sunt dureroase, dar necesare. Nu trăiesc într-o mănăstire, dar Dumnezeu a făcut casa chilia mea; Dumnezeu a făcut biserica chilia mea; Dumnezeu a făcut lumea chilia mea. Ca toți asceții, trebuie să mă răstignesc pentru lume, ba mai mult, lumea trebuie să fie răstignită pentru mine. Nu este altă cale de mântuire. ■

Pr. John Moses (dreapta) și Pr. Gabriel Weller cu icoana Maicii Domnului din Kursk

Harrisonburg, Virginia, SUA, 2007

În acest fel am cunoscut iubirea...

Se spune că „dragostea este oarbă”. Însă dragostea este un dar de la Dumnezeu, căci Dumnezeu dragoste este (I Ioan 4, 8). Dar, uneori, este oarbă, nu în sensul de a nu vedea cu adevărat firea celui iubit, ci în sensul că nu-l mai lasă pe om să-L vadă pe Hristos. Atunci nu este dragoste, ci patimă. Dar anevoios deslușește omul că niciodată cele rânduite de Domnul nu sunt în defavoarea noastră, ci minuțios așezate pentru binele nostru. Morala celor istorisite mai jos este că ceea ce te desparte de Dumnezeu te desparte de tine însuși.

Acum cinci ani de zile Cineva m-a scos din întuneric. M-a târât, practic, deoarece nu vroiam neapărat să încep o altă viață și nu știam ce va urma; îmi era teamă, dar acest Cineva se pare că m-a luat în brațe cu o căldură inexplicabilă și m-a acoperit cu dragostea Sa. Voiam doar să se întâmple ceva. Ceva cu mine și în mine.

În cinci ani de zile mi-am dat seama că adevărul se află doar în Biserică. Că adevărul este El. Am realizat cât de rătăcită eram... Am realizat, de asemenea, că nimic nu se întâmplă fără voia lui Dumnezeu. Mi-am făcut mulți prieteni - Sfinții, și puțini prieteni - oamenii. Rugăciunea mea nu mai consta doar în patru cuvinte, ci în Paraclisul Maicii Domnului. Voiam să fiu cu adevărat o tânără ucenică a Născătoarei de Dumnezeu. Am primit cel mai mare dar posibil: un duhovnic. Un duhovnic - un far în întuneric, așa cum îmi place să-l numesc. Aveam un vis, unul singur: să nu-mi pierd duhovnicul. În acești cinci ani cu totul deosebiți, m-am apropiat extrem de mult de părintele meu. Mă spovedeam de câte ori aveam ocazia deoarece Hristos îmi vorbea prin el; mergeam după orele de la liceu la biserică, să văd cum se simte părintele și să-mi mai spună câte ceva. Conta pentru mine fiecare cuvânt. Am început să-L caut pe Domnul. Și, implicit, să mă caut. Deoarece casa Lui... am realizat că era și casa Mea.

Dar să nu credeți că totul a fost sublim. Nu există viață duhovnicească fără încercări. Îmi

amintesc în aceste momente de un cuvânt extrem de real: „Dumnezeu, pe cine iubeste, încearcă.” După acești cinci ani, am căzut puternic. Din acest motiv am luat decizia de a scrie acest articol, ca voi, cei care-l citiți, să nu faceți greșeala aceasta. Ea ucide. Și, într-adevăr, eu am murit. Pentru că pentru mine o iubire neîmpărtășită înseamnă a muri, a te stinge încet, încet, fără să te gândești la ce se mai poate întâmpla de acum înainte.

Am căzut din cauza unui băiat. Deși „din cauza” sună a învinovățire, iar scopul meu nu este acesta. Începusem să mă rog pentru el; deși rosteam: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-l pe robul tău...”, inima mea căuta nu doar mântuirea respectivului, ci mai mult iubirea lui. Râdeam la orice glumă făcută de el, vorbeam la telefon seara și când ne vedeam la biserică sau în alte locuri, pentru mine era cea mai mare bucurie. Începusem să scriu articole pentru el, poezii publicate pe blog sau proză; credeam că ceea ce scriam îl va impresiona. Vroiam să mă iubească măcar puțin. Mă rugam pentru el și, la final, îi spuneam Măicuței Domnului: „Dă-mi un semn dacă e pentru mine”. Nu știam că semnele de la Dumnezeu nu vin la comandă, când vrem noi. Dumnezeu nu e un vrăjitor și nici un tonomat de dorințe. De fapt, Maica Domnului îmi răspundea la rugăciune, dar eram prea oarbă ca să mai văd ceva în fața ochilor și prea surdă ca să aud voia Domnului.

De la cuvintele „Dă-mi un semn dacă e pentru mine” am ajuns la așa-zisa „rugăciune”: „Fă-l să mă iubească.” M-am revoltat puternic împotriva lui Dumnezeu pentru că nu primeam niciun răspuns la cererile mele desperate. Da, și nu îmi este rușine să mărturisesc, eram disperată. Nu mă rugam pentru ceea ce trebuia. Credeam că Dumnezeu are ceva cu mine și îmi întoarce spatele fără motiv. Nu înțelegeam... Îi ceream note mari la școală și le primeam, Îi ceream să se vindece cineva din familie și se vindeca, dar faptul că Dumnezeu nu împlinea dorința mea amăgitoare m-a făcut să cred că El nu îmi mai vrea binele, ci răul. Eu aveam impresia că iubesc acea persoană, dar nu era o iubire, ci pur și simplu o genune creată tot de mine. Una adâncă. M-am supărat pe Dumnezeu și pe sfinți. Am căzut în așa hal încât i-am spus odată: „Tu nu mai ești pentru mine”. Am vrut să mă rup de El și de tot ceea ce înseamnă Ortodoxie. Am început să caut argumente referitoare la negarea existenței lui Dumnezeu și a oricărei divinități. Surprinzător, le găseam. Sunt multe scrieri ale unor filosofi atei, sunt multe persoane care promovează ateismul. Au apărut întrebările: „Unde e El? Oare există El? Dacă da, de ce nu mă ajută?”

Două luni și jumătate nu am vrut să mai calc într-o biserică. Îmi era teribil de dor de părintele

meu duhovnic, dar ajunsesem să mă supăr până și pe el, pentru că, în mintea mea, credeam că nici el nu-mi dorește binele. Am trecut prin clipe groaznice, pe care nu are rost să le înșir aici. Renunșasem să fac semnul sfintei cruci, renunșasem la rugăciuni, la post, la tot... Nu-L mai simțeam pe Dumnezeu, nu mai voiam, de fapt, să-L simt. Astfel, am rupt relația cu El.

Mi-au trebuit două luni ca să aflu răspunsul la rugăciunile mele. Două luni ca să descopăr că da, Dumnezeu există și, deși eu nu mai voiam să aud de El, se pare că m-a tras pentru a doua oară la Lumină. Două luni ca să aflu de ce acel băiat nu a fost pentru mine, două luni ca să aflu că Dumnezeu nu îmi dorea răul, ci binele. Două luni ca să realizez că nu știu să mă rog... Am murit în clipa când mi-am dat seama că acel băiat iubea o altă fată, dar am înviat când am înțeles că Domnul are pe altcineva pregătit pentru mine. Am înviat când, după aproape două luni și jumătate, am intrat în Biserică și am înțeles că Hristos și-a pus viața pentru mine. Ce poate fi mai mult decât aceasta...?

Am murit odată cu întrebarea: „De ce nu mă iubește?”

Am înviat și în acest fel am cunoscut iubirea... ■

Mărturie anonimă,
preluată de pe ortodoxiatinerilor.ro

Răspunsuri la întrebări ale tinerilor

Ce este viața duhovnicească?

Viața duhovnicească înseamnă a trăi în Duhul Sfânt. Viața duhovnicească înseamnă a avea dreapta credință și fapte bune. Viața duhovnicească înseamnă: o înălțime neajunsă de iubire, o adâncime nepătrunsă de smerenie, unite între ele cu un foc nestins de rugăciune. Această treime de virtuți: iubirea, smerenia și rugăciunea, nu trebuie despărțite niciodată. În jurul lor navighează celelalte virtuți, ca instrumente necesare spre a ne uni cu Dumnezeu.

Ce este un duhovnic?

Duhovnicul este mama sufletului nostru, care se roagă lui Dumnezeu pentru noi. El împlinește mai multe roluri în viața noastră duhovnicească: de pedagog, de medic, de judecător și bineînțeles, cel care ne place

cel mai mult, acela de povățuitor, de părinte. Noi căutăm, avem nevoie de această iubire părintească, pentru că toți avem sufletele rănite, mai mult sau mai puțin; însă, și mai profund vorbind, pentru faptul că suntem chipul lui Dumnezeu, care este iubire. Și dacă Dumnezeu este iubire, atunci noi suntem chipul acestei iubiri, și nu ne putem împlini decât în această iubire ipostatică infinită, care se cheamă Dumnezeu.

Noi îl vedem pe duhovnic ca pe un om, ca toți ceilalți oameni, însă Dumnezeu îl numește „Îngerul Meu, povățuitorul tău” (*Ieșirea 23, 23*). Iată cum se raportează Dumnezeu la clericii Bisericii: îi numește „îngeri”. Ce este un înger? Un vestitor, un călăuzitor, un povățuitor. Ei bine, această chemare o are părintele duhovnicesc. Deci el este îngerul nostru păzitor, povățuitor și muștrător de multe ori. Ne ducem la el cu fel de fel de întrebări, de la cele mai simple

până la cele mai complicate, de la cele de zi cu zi până la alegerile de viață: *Ce fac cu viața mea? Mă căsătoresc? Nu mă căsătoresc? Ce drum să aleg în viață? Ce facultate?* Toate acestea trebuie să le discutăm cu acest înger al nostru, pus de Dumnezeu, pe care trebuie să îl ascultăm, să îl iubim, să îl respectăm, să ne rugăm pentru el, ca Dumnezeu să îi dea cuvântul vieții și discernământ în a ne povățui pe calea cea dreaptă, care este Hristos. Și dacă noi, ca ucenici, ne ducem la el cu rugăciune, Dumnezeu împlinește prin el încă un rol duhovnicesc, acela de prooroc. Căci dacă mergem la el cu rugăciune, Dumnezeu pune pe buzele, în mintea și în inima părintelui nostru, cuvântul vieții, cuvântul care ni se potrivește. Și vedem acest dar împlinindu-se în viața noastră. Nu îl vedem imediat. Poate ne ducem la el cu o întrebare și nu primim 100% cuvântul pe care ni-l spune; totuși, plecându-ne ascultării, îl împlinim. Abia după un timp vedem că Dumnezeu a pus pe buzele părintelui nostru cuvântul vieții, cuvânt proorocesc, căci îl vedem împlinit, și ne uimim de acest dar al lui Dumnezeu.

Cum ne alegem duhovnicul?

Așa cum faci când te duci la medic și întrebi care dintre ei este mai bun; așa și în acest caz. Întrebi, te sfătuiești, vizitezi mai mulți părinți, afli părerile altor creștini care merg la părintele respectiv și așa, cu ajutorul lui Dumnezeu, prin multă rugăciune și cu sfat, ajungi la acest părinte pe care trebuie să îl vezi ca pe îngerul tău păzitor. Învăță el după legea lui Dumnezeu? Este un bun pedagog? Este un bun medic, îmi poate tămădui rănilile mele? Sfaturile lui sunt sănătoase? Cunoaște tainele inimii omului, ca să pună exact medicamentul potrivit și pe inima mea? Navighează bine între asprime și pogorământ? Toate acestea le aflăm prin rugăciune, prin citire și prin sfat duhovnicesc.

Cum să îl rabd pe aproapele?

Ne spune Sfântul Apostol Pavel: „Ne laudăm în suferință, bineștiind că suferința aduce răbdare, și răbdarea încercare, și încercarea nădejde care nu rușinează, pentru că iubirea lui Dumnezeu s-a revărsat în inimile noastre prin Duhul Sfânt, Cel dăruit

nouă” (Romani 5, 3-5). Acest cuvânt este o scară duhovnicească. Și cu ce începem? Cu suferința. Ce zice Apostolul: „Ne laudăm în suferință...”. Cum adică să te lauzi în suferință? Iată cum: să îmbrățișezi suferința! Nu putem avea răbdare dacă nu pășim pe prima treaptă dinaintea ei – îmbrățișarea suferinței în Hristos. Prin această îmbrățișare vei vedea că în inima ta se întâmplă o minune. Dintr-o dată nu te mai vezi tulburat sau răzvrătit în fața suferinței, nu mai ești agitat. În momentul în care o acceptăm și o îmbrățișăm, așa cum Hristos și-a îmbrățișat crucea, atunci inima noastră se schimbă, devine pașnică. Nu înseamnă că durerea a încetat, ci că inima noastră s-a lărgit, a depășit niște limite, niște granițe, și transcende durerea, nemaifiind biruită de durere. În momentul în care avem această atitudine, Dumnezeu lucrează prin Duhul Sfânt și ne dă capacitatea de a ne lărgi inima, și abia de atunci vorbim despre răbdare. Până atunci spunem: *Vai cât l-am răbdat pe acela! Vai cât l-am răbdat pe celălalt! Vai ce mi-a făcut cutare!* Însă nu am răbdat nimic, pentru că am cârtit tot timpul. Acea nu este răbdare! Abia după ce experiem îmbrățișarea suferinței, o dată și de mai multe ori, și transcendem durerea, abia atunci am urcat pe treapta răbdării. Atunci, când avem această atitudine creștinească față de durere, față de ispite, față de necazuri, față de neputințele noastre și ale altora, când inima noastră nu mai este împunsă, răzvrătită față de celălalt, Dumnezeu mângâie sufletul nostru. Și din mângâierea aceea se naște nădejdea care nu rușinează. De ce aceasta? Pentru că deja dragostea lui Dumnezeu s-a revărsat în inimile noastre.

Cum să recuperăm timpul pierdut?

Pragmatic vorbind, nu îl putem recupera. E pierdut. Duhovnicește însă, prin smerita cugetare.

Noi creștinii avem o singură posibilitate de a recupera timpul pierdut: adăugând smerenie la smerenie, părere de rău la părere de rău. Preotul, când face dumnezeiasca Liturghie, la Proskomidie, când scoate Sfântul Agneț, zice: „Întru smerenia Lui, judecata Lui s-a ridicat”. Meditați la acest cuvânt. Sfântul Isaac Sirul spune și el: „Că am postit, nu m-am mântuit; că am privegheat, nu m-am mântuit; că am făcut milostenie, nu m-am mântuit; dar smerit-m-am și m-am mântuit”. Smerenia, dacă o practicăm cu adevărat, dacă ne străduim sincer, plinește toate lipsurile. Aceasta este singura cale de a recupera tot timpul pierdut.

Se împacă creștinismul cu naționalismul?

Da și nu. Aici sunt două perspective. Una pur dumnezeiască: nu există națiuni, suntem ai lui Dumnezeu. Japonez, chinez, român, etc., toți suntem una în Hristos. Această perspectivă este desăvârșită, creștină. Există și o perspectivă instinctuală, pe care tot Dumnezeu a creat-o, care pornește de la instinctul de conservare-apărare al persoanei, al individului, instinct care la nivel social ia chipul naționalismului. Fiecare specie o vedem ca pe o națiune. Dacă în arenă oamenii puneau doi câini să se lupte, și băgau apoi și un lup, se observa faptul că cei doi câini se aliau împotriva lupului, se simțeau de aceeași națiune. Acest lucru este instinctual. El poate fi transfigurat de viața duhovnicească sau poate fi desfigurat. Există atitudini mai mult sau mai puțin îndreptățite de a fi naționaliști sau nu, în funcție de viața duhovnicească a națiunii însăși. De exemplu: dacă un alt popor nu trăiește după voia lui Dumnezeu, mă îndreptățește pe mine, ca națiune creștin ortodoxă, să conserv odată cu dreapta credință și acest spirit național – care nu se vrea desfigurat, ci se vrea doar transfigurat – care să mă păzească prin legea juridică omenească, de influența păcătoasă a acelei națiuni păgâne.

Care este rolul căsătoriei?

Căsătoria este o mare taină a Bisericii. Ea este chemarea lui Dumnezeu către două persoane să devină una în Hristos, trup și suflet, două universuri care să devină un singur univers, o singură realitate dumnezeiască, ca în această realitate duhovnicească, dumnezeiască, să se zămislească, să se nască și să crească fiii lui Dumnezeu. Aceasta este, dumnezeiește vorbind, chemarea la căsătorie.

Iată și o mărturie a ceea ce se întâmplă tainic cu cei doi în momentul Tainei Căsătoriei:

Doi tineri studenți, ucenici ai Părintelui Sofian, se iubeau foarte mult. Însă iubirea lor era extraordinar de curată, încât toți prietenii lor, studenți și ei, se minunau de gingășia lor extraordinară, și îi admirau. După terminarea facultății s-au căsătorit și au spus unui prieten de-al lor ce au simțit ei în Biserică, în momentul Tainei Căsătoriei. Cei doi au spus: „Când am mers la biserică și părintele a dat binecuvântarea pentru Taina Cununiei, am simțit atât de tare prezența Lui Dumnezeu – și băiatul, și fata, amândoi –, încât aveam senzația că nu mai respirăm aerul, ci Îl respirăm pe Dumnezeu Însuși. Iar când părintele slujea Taina Cununiei și tămâia, am simțit o putere de sus care ne-a

unit. Simțeam că ea este în mine și el este în mine, că nu mai suntem doi ci suntem una". Aceasta se întâmplă în Biserica Ortodoxă la Taina Căsătoriei. De aceea, este păcat a avea relații trupești înainte de căsătorie, mai înainte de a fi una în Dumnezeu.

Cum pot scăpa de egoism?

Trebuie să îți pui voința la lucru, să conștientizezi patima și apoi să o biruiești. Nu se biruiește spărgând semințe sau dormind, ci luptând. Când să mă lupt? Când se manifestă patima. Când fratele îmi cere un ajutor și se manifestă această iubire de sine în mine, să trec peste ea și să îi răspund fratelui cu iubire și smerenie. Și să fac toate cu rugăciune înaintea lui Dumnezeu. Dacă fac așa, practic sunt pe calea vindecării. Dacă nu fac așa, nu fac nimic. Însă, dacă vine cineva la mine să îl ajut cu ceva și eu îl alung – *Du-te de aici, lasă-mă în pace!* –, după aceea îmi vin în sine, conștientizez că am greșit și îmi zic: *Gata, mă pun să postesc, să fac metanii...*, nu înseamnă că mă lupt cu egoismul. Sunt bune și ele dar nu vindecă patima. Patima se vindecă atunci când se manifestă ea. Este ca un examen. În momentul când se manifestă patima, atunci trebuie să ne luptăm cu ea. Dacă ajungem să conștientizăm faptul că momentul manifestării patimii este și singurul moment prielnic al biruirii ei – și chiar să așteptăm aceste momente cu trezvie –, înseamnă că suntem pe drumul depășirii limitărilor păcătoase, că suntem pe drumul libertății și frumuseții în Hristos, că suntem pe drumul dobândirii asemănării lui Dumnezeu.

Cum să evit gândurile rele în timpul rugăciunii?

Să nu le bagi în seamă. Să nu stai de vorbă cu ele. Vezi că a fugit rugăciunea,

te întorci la rugăciune. Te faci că te bâzâie radioul dar nu iei aminte la el. Aceasta este cea mai ușoară cale de a birui gândurile.

Trăim într-un secol al vitezei, judecăm prea repede, ne mâniem prea repede, facem lucrurile mult prea repede, uităm cuvintele de folos prea repede. Unde e cheia?

Cheia este să fim treji, chiar și în viteză. Îngerii au viteze mult mai mari ca ale noastre însă sunt mereu treji, lucru care este poate greu pentru noi. Dar altă cale nu este, decât de a fi treaz acolo unde ești, în viteza la care ești. Această trezvie care ne ține mereu în fața lui Dumnezeu, și în tramvai, și în autobuz, și acasă, și la biserică, este ca o rugăciune. Sfântul Teolipt al Filadelphiei, în *Filocalia* 7 spune: „Cel ce voiește să primească bunăvoința împărătească folosește trei căi: sau se roagă cu graiul, - adică începe rugăciunea lui Iisus, de la rugăciunea buzelor – Doamne Iisuse Hristoase miluiește-mă pe mine păcătosul – și o zice continuu –, „sau se aruncă tăcând înaintea lui Dumnezeu”, - adică nu zice nicio formulă de rugăciune, ci orice ar lucra, stă cu trezvie ca și cum Dumnezeu este în permanență cu ochii pe el –, „...sau se aruncă la picioarele celui care poate să îl învețe”. Ce poate să îl învețe duhovnicul, îndrumătorul? Primele două căi: când să se roage cu graiul, când să stea în fața lui Dumnezeu; să le combine pe acestea două. Dacă te străduiești să fii în stare de trezvie, aceasta este o rugăciune.

Vorbeam la telefon cu un domn din București care avea niște probleme în familie și i-am spus cum să se roage, dar el mi-a retezat-o: „N-am timp”. Atunci l-am întrebat: „Când te trezești? Când pleci la serviciu? Când te întorci de la serviciu?” Toată ziua era băgat cu capul în computer, venea foarte târziu acasă, într-adevăr, și i-am zis așa: „Uite cum e, poți și tu să te rogi. Când te trezești dimineața faci *Rugăciunile începătoare*, *Psalmul 50* și *Crezul* și de când ai pus mâna pe clanța ușii și până la serviciu – era o distanță de jumătate de oră –, spui continuu *Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine păcătosul, pe soția și pe fiica mea*”. Am particularizat Rugăciunea lui Iisus în cazul lor, ca să se roage pentru soție și pentru copil, căci avea

o problemă în familie. „Când ai ajuns la serviciu spui un *Cuvine-se cu adevărat* și te apuci de lucru, ce ai tu acolo, pentru că trebuie să îți hrănești familia. În pauză, cât poți, zi un *Doamne Iisuse*, un *Tatăl nostru*, un psalm, *Crezul*, *Cuvine-se cu adevărat*. Nu pleci de la serviciu până când nu repeți aceleași lucruri: *Rugăciunile începătoare*, *Psalmul 50*, *Crezul*. Ai pus mâna pe clanța ușii de la birou, până acasă *Doamne Iisuse*. Când vii acasă, dacă mai poți, citești un paraclis, dacă nu, mai faci niște rugăciuni, ce poți tu, și te culci.” Deci se poate, dar trebuie trezvie. În viteză se poate menține trezvia. Acesta este secolul vitezei. Din timp în timp să ne oprim pentru rugăciune. Unii părinți, și chiar am văzut un părinte aici, la Putna, mai bătrân, foarte râvnitor spre rugăciune, care când își făcea ascultările, dintr-o dată se oprea și stătea două minute cugetând: „Ce faci? Unde ești? Unde e Dumnezeu?” După acele două minute continua ascultarea. Aceste momente sunt foarte importante, sunt ca și cum îți reglezi lungimea de undă, ca să fii cu Dumnezeu, cu Hristos. Este foarte bine ca aceste momente să le avem din timp în timp, chiar în viteza noastră de zi cu zi. Toate acestea se pot pune ușor în practică.

Cum putem birui superficialitatea societății de azi?

Să trăim cu Hristos, să ne ținem de poala hainei Lui.

Cum să scăpăm de rutina zilnică în plan spiritual? Mereu aceleași rugăciuni...

Rutina intervine atunci când noi nu trăim cu adevărat în Dumnezeu, pentru

că în Dumnezeu este ceva extraordinar de minunat, o bucurie din care nu ai mai vrea să ieși. În momentul când intervine această rutină noi suntem deja plecați cu mintea și cu inima, cu sufletul și cu trupul departe. Când simțim această greutate, deja am făcut mulți pași spre întuneric, spre rău; și el, diavolul, ne dă această stare; și însuși sufletul nostru se anesteziază. Din cauza asta ni se pare foarte greu. Când avem această senzație, acesta este un indiciu: *Trebuie să mă trezesc, dacă sunt în starea asta înseamnă că sunt departe și trebuie să mă silesc să îmi revin*. În momentul când văd că am o neputință ca aceasta, trebuie să mă silesc. Sfântul Macarie cel Mare spune într-o omilie de-a sa: „Cel ce voiește să se apropie de Domnul trebuie mai înainte de toate să se silească a face bine chiar dacă inima sa nu vrea acest lucru. Să se silească să iubească, chiar dacă nu are în el iubire. Să se silească să fie smerit, chiar dacă îi lipsesc smerita cugetare și smerenia. Să se silească spre rugăciune, chiar dacă îi lipsește rugăciunea duhovnicească. Să se silească spre a fi răbdător și nemânios, chiar dacă îi lipsesc din fire aceste însușiri.” Sfântul enumeră mai multe lucruri și încheie zicând: „Pe unul ca acesta, așa văzându-l Domnul, căci cu sila se apropie către El, îi va da iubire adevărată, smerenie adevărată, rugăciune duhovnicească și, într-un cuvânt, îl va umple de toate roadele Duhului Sfânt.” Fără această silire de sine, însă, nu schimbăm nimic, chiar cu toată teoria perfect învățată.

Are rost să ne rugăm pentru conducători?

Orice faptă a unui om, orice gând, orice sentiment, orice cuvânt are valoare cosmică. Sfinții Părinți spun asta. Orice bine pe care îl facem are valoare cosmică. Orice rău pe care îl facem are o valoare cosmică. Este foarte important să ne rugăm unii pentru alții, să înmulțim binele, să înmulțim lumina. Deși conducătorii noștri sunt, poate, răi, noi suntem datori să ne rugăm pentru ei, pentru luminarea lor. Dacă și noi oprim rugăciunea aceasta, ei vor fi și mai răi, nu se vor face mai buni. De aceea, nu trebuie să oprim niciodată rugăciunea, chiar dacă ei sunt păgâni sau atei. Trebuie să ne rugăm pentru conducătorii țării, pentru conducători, în general. Fiecare picătură de faptă bună contează, aduce un echilibru în balanța lumii.

Care este rolul tinerilor în societate?

Prin ceea ce aleg ei, tinerii merg spre mai bine sau spre mai rău. La rândul său, fiecare tânăr poate influența alt tânăr și așa mai departe întreaga societate. Cu toții ne dorim o societate frumoasă, echilibrată, însă cu toții trebuie să lucrăm la acest echilibru, la această frumusețe. Rolul tinerilor este foarte important, așa spune că poate mai important decât al bătrânilor, căci poate să existe o generație de bătrâni împietrită în anumite tipare, în anumite lucruri care duc la o stagnare a vieții spre mântuire, a vieții frumoase, a vieții sănătoase, iar tinerii care vin din urmă să fie mai înțelepți decât bătrânii, prin Duhul Sfânt cel dăruit nouă în Biserică. Atunci ei revigorează și vindecă toate efectele negative ale generației de dinainte. Deci dumneavoastră, ca tineri, acolo unde veți fi în societate: profesori, medici, oriunde ați fi, orice serviciu pe care îl faceți sau îl veți face, să nu uitați să fiți creștini adevărați. Să vă faceți și serviciul, dar să fiți și o pildă, o mărturie a lui Hristos în lume. Noi, oamenii, suntem ca radiatoarele: ceea ce avem în noi, aceea dăm mai departe. Părintele Stăniloae spune că: „Energia unui suflet se imprimă în

ființa altui suflet.” Un tânăr duhovnicesc îl poate lumina și pe celălalt. Noi toți suntem chemați să ne ajutăm unii pe alții. Și spun Sfinții Părinți: „Un frate care întărește pe alt frate este ca o cetate întărită pe care porțile iadului nu o vor birui.”

În particular, sufletul copilului în pân-tecele maicii sale este sub directa înrăurire a energiilor sufletești ale mamei. Rolul tinerilor și al tinerelor este foarte important, pentru că, dacă o fată creștină alege un alt creștin, și navighează împreună pe calea mântuirii viețuind duhovnicește, echilibrul lor duhovnicesc se imprimă în ființa propriilor lor copii. În acest fel, generația tânără, poate să influențeze întreaga societate. De aceea Sfântul Ioan Gură de Aur spunea: *Dați-mi mame bune și voi schimba fața lumii!* De aceea, dacă câștigi duhovnicește o generație tânără, e ca și cum ai învia o țară, iar dacă pervertești generația tânără, e ca și cum ucizi o națiune întreagă.

Așadar, rolul tinerilor în societate așa spune că este apocaliptic. De voi depinde toată România aceasta, și de frații voștri elevi, studenți, prieteni. ■

Selecții din dialogul dintre Protos. David R. și tinerii aflați la Putna pe 1 ianuarie 2013

Odorul cel mai scump al sufletului nostru...

„Aici odihnește Eudoxiu Hurmuzachi. Liberatorul Bucovinei și marele istoric român”. Aceste cuvinte au fost așezate în 1934 de către conducerea Liceului „Eudoxiu Hurmuzachi” din Rădăuți pe crucea monumentală de la mormântul cărturarului bucovinean.

Eudoxiu Hurmuzachi a trăit, a muncit și s-a afirmat în perioada în care Bucovina s-a aflat sub stăpânire austriacă, fiind cea mai importantă personalitate a românilor de aici. În frământata luptă națională și confesională a românilor din zonă, familia

lui a jucat un rol de seamă. În data de 29 septembrie 2012 s-au împlinit 200 de ani de la nașterea acestei personalități marcante a neamului românesc.

Prin grija domnilor profesori Alexandrina Cernov și Ilie Luceac, din Cernăuți, cu ajutorul Mănăstirii Putna, în data de 22 septembrie 2012 s-a slujit la Cernauca – fostă moșie a familiei Hurmuzachi, astăzi în Ucraina – slujba parastasului pentru Eudoxiu Hurmuzachi și familia sa. Au participat personalități ale vieții culturale din Suceava și Cernăuți. La crucile de la mormintele membrilor familiei Hurmuzachi au fost montate plăci noi, de marmură, purtând textul inscripțiilor originale.

Conștiința efortului comun și pe termen lung în slujba credinței și a neamului este sintetizată de cuvintele rostite în 1865 la adunarea Societății pentru literatura și cultura română în Bucovina: „Misiunea noastră se măsoară după scopul Societății și drept aceasta este nu numai măreață și frumoasă, dar și grea, și lungă, mai lungă decât însăși viața noastră: Natio longa, persona brevis – ziceau străbunii noștri. Până ce cultura și literatura română nu vor ajunge la cea mai înflorită stare, până atunci scopul Societății nu-i atins, misiunea

noastră nu-i îndeplinită și repausul nostru nu va fi bine meritat”.

La 28 ianuarie/10 februarie 1874, în vârstă de 61 de ani, Eudoxiu Hurmuzachi trece la cele veșnice. El rămâne în memoria românilor ca un mare iubitor al poporului său, care n-a avut odihnă luptând pentru libertatea lui, pentru întărirea credinței și a limbii strămoșești. Curentul pe care l-a trezit printre românii din Bucovina a pregătit conștiințele pentru Unirea din 1918, cărturarul câștigându-și supranumele binemeritat de „liberatorul Bucovinei”.

Alecu Hurmuzachi, fratele lui Eudoxiu, scrie despre importanța culturii pentru dobândirea unui caracter puternic și statornic în bine: „Noi trăim

Domnul profesor Ilie Luceac în timpul discursului său

ca și cum am fi picați astăzi din lună, neștiind de am mai fost mai înainte, cum și cine am fost, cum am ajuns până astăzi și ce am ajuns și ce am putea spera și dori a ajunge în viitor. Trăim fără legătura cu trecutul, smulși din el și, prin urmare,

fără conștiința viitorului și fără speranța în el”. Și cu altă ocazie: „Dacă este un adevăr astăzi că știința este putere, atunci este tot așa de adevărat că cultura este viața. Am simțit trebuința culturii deoarece am simțit trebuința vieții, adică a vieții cu conștiința de sine”.

Vorbind despre patrie și patriotism, Alecu Hurmuzachi considera că principiul suprem de viață trebuie să fie mai întâi dragostea față de națiunea proprie și numai după aceea față de omenirea întreagă. Expresia acestor concepte nu poate fi redusă doar la pământul natal. Principiul patriotismului trebuie să „îl întindem la toată moșia strămoșească, la toate bunurile materiale și spirituale ce ne-au fost lăsate moștenire, la pământ și la popor, la limbă și la credință, la tradiții, la istorie, la virtuți și datini, la drepturi și îndatoriri. Toate acestea ne sunt și ne vor rămâne pururea scumpe, pururea sfinte, pe dânsese a le iubi mai presus de toate, mai presus de viață, a le păstra, a le dezvolta, a spori pe cele materiale și pe cele morale neconținut. Iată în ce trebuie să consistă patriotismul nostru!”

Familia Hurmuzachi, exemplu de viețuire creștină și românească

Eudoxiu Hurmuzachi se trăgea dintr-o veche familie de boieri având diverse dregătorii, slujitori credincioși ai Țării Moldovei. Familia a trecut în Bucovina în anul 1804, stabilindu-se la moșia Cernauca, la 15 km distanță de Cernăuți. S-a consemnat că mama, Ileana, îi spunea soțului ei: „Să grijim, iubite soțule, cu tot adinsul ca, în amestecătura de limbă, copiii noștri să rămână ceea ce sunt!”. Această vrednică familie a avut 12 copii, dintre care șapte au ajuns la maturitate.

Atmosfera din sânul familiei se regăsește în memoriile oaspeților de la Cernauca. Petru Rușindilar scrie: „Astfel, Bucovina din leagănul întemeierii Principatului românesc Moldova, devine și locul de pregătire a unității național-statale a românilor. Planul Unirii tuturor românilor era subiectul de predilecție al discuțiilor de la Cernauca și Cernăuți”, iar George Barițiu: „Casa lui Doxachi Hurmuzachi era altarul naționalității și limbii noastre”.

Frații Hurmuzachi au scos primul ziar în limba română din teritoriul aflat sub stăpânire austriacă, intitulat „Bucovina”. Tot ei au contribuit decisiv la

înființarea catedrei de limba română la Liceul german de stat din Cernăuți și l-au adus aici pe Aron Pumnul, ilustrul dascăl al lui Mihai Eminescu. Alături de viitorul mitropolit Silvestru Morariu Andrievici și de arhimandritul Miron Călinescu (dascălul de religie al lui Mihai Eminescu), ei au făcut parte dintre membrii fondatori ai *Societății pentru literatura și cultura română în Bucovina*.

Cei cinci băieți și cele două fete ale familiei au fost crescuți în spirit creștin și național, virtuțile fiind așezate la temelie educației lor. Nicolae Iorga îi amintește ca „feciorii bunului boier Doxaki, atât de moldovean, de creștin, de gospodar”.

În Testamentul publicat în ziarul „Telegraful Român”, bătrânul tată indică trei datorii pe care cei șapte frați trebuie să le aibă permanent în vedere, având să răspundă pentru ele în fața lui Dumnezeu, înaintea oamenilor și a urmașilor. Acestea erau iubirea de patrie, iubirea de limbă și iubirea duhovnicească. Pentru a nu se pierde în valul înstrăinării, românul trebuie să iubească **patria, limba și Biserica**:

„Românească este țara aceasta în care trăim, câștigată și păstrată cu sângele străbunilor și înzestrată cu drepturi românești care n-au putut să apună, pentru că sunt o proprietate nepieritoare a ei.

Limba română, sufletul naționalității noastre, pe care ne-au păstrat-o străbunii în timpul barbariei, chiar cu răpunerea vieții, a fost totdeauna și este adevărata limbă a acestei țări, niciun drept nu s-a aflat în puterea ca să o desființeze.

Biserica țării noastre este Biserica Ortodoxă, odorul cel mai scump al sufletului nostru, care, cu toate că are drepturile cele mai frumoase, se află totuși în împrejurările de față amenințată de niște împrejurări nefavorabile și cere ajutorul fiilor săi ca să o apere”. ■

Monah Timotei T.

Icoana, un liant între oameni

Din dorința de a perpetua valorile artei sacre bizantine, care nicăieri în țară nu a înflorit mai frumos ca pe zidurile bisericilor din nordul Bucovinei, Mănăstirea Putna a venit și în anul 2013 în întâmpinarea tinerilor cu dragoste pentru arta scrierii icoanelor, organizând cea de-a noua ediție a „Seminarului Internațional de iconografie post-bizantină – Putna 2013”.

Având binecuvântarea Înaltpreasfințitului Pimen, Arhiepiscopul Sucevei și Rădăuților, în colaborare cu Federația Tinerilor Ortodocși din Balcani (B.O.Y.A.), cu sediul la Atena, evenimentul s-a derulat pe parcursul a două săptămâni, în perioada 16 martie - 1 aprilie. În acest timp, cei 22 de participanți activi din România, Bulgaria, Grecia, Coreea de Sud, Republica Moldova și Ucraina, au fost inițiați sau și-au îmbogățit experiența în acest domeniu sub îndrumarea părintelui arhidiacon Anastasie Robu.

Cadrul mănăstiresc este locul ideal unde, prin apropierea de icoană, omul se poate apropia mai mult de Cel care este Prototipul icoanei, de Mântuitorul nostru Iisus Hristos. Icoana este un adevărat liant între oameni, iar farmecul acestor tabere este dat și de întâlnirea extraordinară dintre oameni de culturi și origini diferite. Iată și zugrăvirea în câteva cuvinte a ceea ce a însemnat această experiență pentru fiecare:

Am luat parte pentru prima dată la acest seminar de iconografie, care a fost un miracol al vieții mele. La Putna m-am simțit acasă. M-am îndrăgostit de România și îmi este atât de dor de ea! Neavând experiență în ceea ce privește pictura, am avut șansa de a învăța iconografie din izvoarele

tradiției vii ale ortodoxiei. Aici, în Bulgaria, este foarte greu de găsit o carte pe această temă, de aceea îi sunt recunoscătoare lui Dumnezeu pentru milostivirea arătată mie. A fost foarte grea despărțirea de Putna și aștept cu nerăbdare să mă reîntorc!

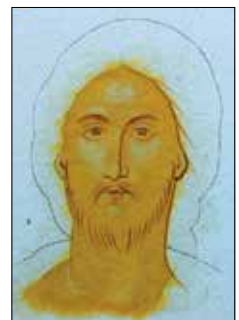
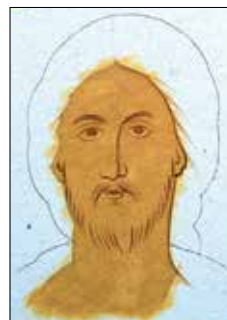
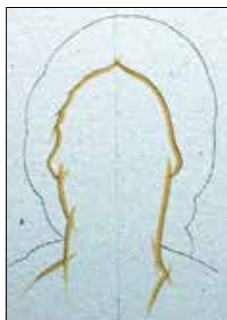
Gabriela Tsankova, Bulgaria

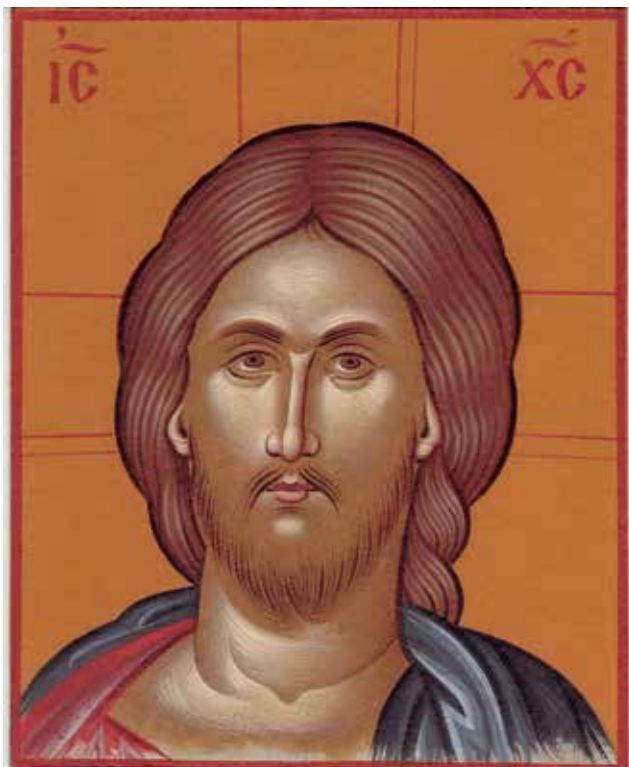
Venind la dumneavoastră întreaga viață mi s-a schimbat, m-am simțit din nou ca un copil, cu o totală necunoaștere și un interes pentru tot ce se întâmplă în jurul meu! Cât de mult ne iubeste pe noi Dumnezeu, permițându-ne să-I pictăm chipul! Oare merităm noi o asemenea iubire? Oare ne străduim măcar s-o merităm sau o primim așa ca și cum ni s-ar cuveni?

La Putna am avut sentimentul că nu sunt singură, m-am simțit o parte dintr-un întreg! Și aceasta e o mare fericire! Eram atâția oameni la un loc și mă așteptam să fim nevoiți să răbdăm multe, însă totul a fost liniștit și binecuvântat și toți ne-am simțit fericiți.

Sinceră să fiu, e întâia oară în viața mea când am avut o asemenea călătorie. Am înțeles și am simțit foarte profund cum Dumnezeu ne iubeste pe toți, inclusiv pe mine. Și doresc atât de mult să învăț să-i iubesc pe toți la fel ca El, orice ar fi!

Nikia Koldourmidi, Atena

Fiecare din noi consideră perioada cursului ca pe un dar de la Dumnezeu. Niciodată n-am întâlnit la un loc atâția oameni minunați, înzestrați cu talent și modestie, cu iubire de aproapele și sacrificiu de sine. În acest mic colț de rai am deprins parte din tainele iconografiei – pasiune comună a acestui grup eterogen din șase țări. Ne vom strădui să nu îngropăm talantul, dar mai ales ne vom strădui să devenim noi „icoane vii”, proces fără de care crearea unei adevărate icoane este imposibilă!

Monahia Apolinaria Ghiță, Mihaela Frigioi și Anca Filip

Atmosfera de lucru a fost cu totul specială. Aici am găsit nu un simplu profesor, ci un adevărat camarad în persoana părintelui arhidiacon Anastasie Robu, expert în restaurare și pictor iconar care s-a dedicat 100% în cele două săptămâni. Putna a devenit pentru noi o a doua casă și un reper în viață, și spunem aceasta fără să exagerăm cu ceva.

Maria Kornelia și Matei Schinteie, Covasna

Am învățat multe despre tehnicile de iconografie. Timpul petrecut aici a fost benefic pentru mine, fiind fermecată de frumusețea zonei și de bisericile ei. Sunt recunoscătoare părintelui Anastasie și tuturor prietenilor pe care mi i-am făcut! Mulțumesc pentru primirea călduroasă!

Milena Dimova, Veliko Tărnovo, Bulgaria

Mănăstirea Putna este un loc minunat pentru un atelier de iconografie. Ne-am întâlnit aici cu două frumoase tehnici de pictură: pictura în tempera cu ou și encaustică. S-au organizat în două seri cursurile necesare pentru înțelegerea compoziției chimice a pigmentilor și a altor materiale pentru pictura de icoane. Cele două săptămâni petrecute la Putna au fost ca o poveste fără sfârșit.

Yoana Yordanova, Targovishte, Bulgaria

Slavă lui Dumnezeu pentru toate! Sejurul a fost uimitor, de neuitat, unic și de nedescris. Cred că mi-ar fi greu să împărtășesc toate impresiile personale. Mi-au plăcut foarte mult prezentarea cursului, faptul că accentul a fost pus pe activitățile practice, iubirea pe care părintele Anastasie a manifestat-o față de noi.

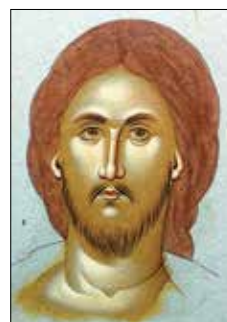
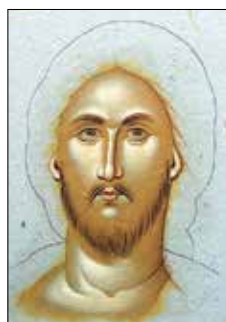
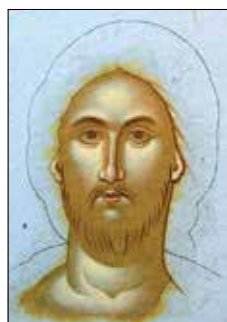
Evelina Dimitrova, Sofia, Bulgaria

Simt că România este o a doua casă pentru mine pentru că acum trei ani, când am participat pentru prima dată la un seminar de iconografie la Mănăstirea Putna, am întâlnit oameni buni și a avut loc un important moment în viața mea, am fost primită în Biserica Ortodoxă, primind botezul creștin la Mănăstirea Sucevița.

Studiind arta, m-a atras pictura de icoane de la Putna. Cursuri pentru acest tip de formare nu sunt obișnuite în alte locuri. Frumosele icoane pe care le-am văzut și experiența de care am beneficiat la Mănăstirea Putna au făcut ca visul meu de iconograf să fie mult mai real.

Maria – Ji Yong Han, Coreea de Sud ■

A consemnat Andreea Susa

Ziua Armatei

În anul 2012, Ziua Armatei – 25 octombrie, a fost sărbătorită pentru prima dată și la Mănăstirea Putna. Manifestarea a fost organizată de Centrul Militar Județean Suceava, în colaborare cu administrația publică locală. Drapelul de luptă a fost purtat de Garda de Onoare formată din trei plutoane aparținând Brigăzii 15 Mecanizate „Podu Înalt” Iași.

Astăzi ne aducem aminte cu drag de toți ostașii, de toți românii care au căzut pe toate câmpurile de luptă. Faptul că ne aducem aminte de ei înseamnă că înlăuntrul nostru încă mai curge sânge plin de dragostea de neam și de țară, sânge care aduce de la sfinții strămoși acea bărbăție, acea vigoare, acea putere de care are nevoie un neam. Pentru că un neam dăinuie atât timp cât este clădit pe o temelie sănătoasă, dreaptă, pe adevăr și nu pe minciună.

Îi felicităm astăzi pe toți ofițerii români, pe toți militarii noștri, pentru dragostea pe care o au de a purta o uniformă. Aceasta este o uniformă a renunțării, căci renunțați la anumite comodități omenești pentru că vă iubiți țara, pentru că iubiți bunăstarea acestui popor, pentru că iubiți rădăcinile sfinte ale neamului nostru. Nădăjduim ca și pe mai departe neamul nostru să fie un neam dârz, semeț – nu e vorba de acea semeție care duce la păcat, ci este vorba de acea demnitate de care avem atâta nevoie. A-ți iubi neamul și valorile strămoșești, a iubi ceea ce este al tău, este un lucru bineplăcut lui Dumnezeu. ■

Arhim. Melchisedec Velnic, Starețul Mănăstirii Putna

Colocviile Putnei

Opera lui Ștefan cel Mare a crescut printr-un efort tenace și de lungă durată. Ea ne apare astăzi cu atât mai mare cu cât greutatea din care ea s-a rupt au fost mai aspre și cu cât ea răsfrânge mai limpede până în cele mai risipite amănunte voința de creație a unui om de geniu.

Emil Turdeanu

Cea de-a XII-a ediție a *Colocviilor Putnei*, desfășurată la Mănăstirea Putna în perioada 11-14 iulie 2012, a stat sub semnul aniversării a 20 de ani de la canonizarea Slăvitului Voievod Ștefan cel Mare. Organizat sub egida Centrului de Cercetare și Documentare „Ștefan cel Mare” al Sfintei Mănăstiri Putna, colocviul a reunit 32 de comunicări ale unor cercetători din Anglia, Bulgaria, Franța, Republica Moldova, Polonia și România.

În deschidere, domnul profesor Ștefan S. Gorovei i-a evocat pe profesorii Emil Turdeanu, Nicoară Beldiceanu și Petre Ș. Năsturel ca cercetători ai istoriei Sfântului Ștefan cel Mare. „Ei au format un strălucitor buchet, unic în felul lui, care a reprezentat pe pământul Franței elita științifică a românimii întregi. Unul era ardelean, altul moldovean, iar al treilea muntean, cu mamă franceză.” Un alt moment deosebit a fost sărbătorirea domnului profesor Ștefan Andreescu de la Institutul de Istorie „N. Iorga” din București la împlinirea frumoasei vârste de 65 de ani, ocazie cu care a fost lansat volumul omagial „Aut viam inveniam aut faciam”, dedicat domniei sale. Domnul Andreescu a mărturisit că se împlinesc 50 de ani de când a venit prima oară la Putna, ca elev de 15 ani, în timpul stăreției vrednicului de pomenire PS Gherasim Putneanul.

Spicuim câteva dintre cele mai importante rezultate introduse în circuitul științific la această ediție. Domnul Radu Păun, cercetător la *Centre d'Etude des Mondes Russe, Caucasien et Centre-Européen* din Paris, a demonstrat că și boierii moldoveni au făcut danii mănăstirilor din Muntele Athos, nu numai domnii țării. Domnul Marius Diaconescu, lector la Facultatea de Istorie a Universității din București, a demonstrat cu certitudine că Alexandru, fiul lui Ștefan cel Mare, s-a căsătorit cu fiica lui Bartolomeu Dragfi, voievodul Transilvaniei, eveniment discutat de decenii în istoriografia românească. Domnul Nagy Pienaru, cercetător la Institutul „N. Iorga”, a prezentat o cronică otomană din secolul XVI în care apar imaginile cetăților Chilia și Cetatea Albă în 1484. De asemenea, în cadrul comunicării *Impactul*

Participanții la cea de-a XII-a ediție a Colocviilor Putnei, 2012

La Institutul de Istorie „Nicolae Iorga” al Academiei Române, în timpul lucrărilor Colocviilor Putnei, ediția a XIII-a, 2013

Decretului 410/1959 asupra Mănăstirii Putna și a vieții monahale din Bucovina, părintele Arhimandrit Melchisedec Velnic, starețul Mănăstirii Putna, a descris în culori vii drama monahismului moldovenesc după aplicarea decretului prin care au fost dați afară din mănăstiri în jur de trei sferturi dintre călugări și au fost închise foarte multe mănăstiri și majoritatea schiturilor existente atunci.

În ziua de 7 martie 2013, Institutul de Istorie „Nicolae Iorga” al Academiei Române a fost gazda și coorganizatorul ediției a XIII-a a *Colocviilor Putnei*.

Programul a cuprins 12 comunicări, grupate în două ședințe, sub genericile *De la „sfântrăpozații înaintași” la „marele Io Ștefan voievod”* și *„Mănăstirea lui dragă”*. Primele trei expuneri au adus contribuții la cunoașterea domniilor lui Alexandru cel Bun și a fiului său, Iliăș I. Astfel, comunicarea domnului Dumitru Nastase a scos în evidență conștiința imperială a domnitorului Alexandru cel Bun, atât prin folosirea de către acesta a termenului *auto-crator* – care evocă titulatura imperială bizantină –, cât și prin folosirea unor obiecte vestimentare specifice împăraților bizantini. Domnul Șerban Papacostea, membru corespondent al Academiei Române, a scos în evidență „identificarea cu confesiunea răsăriteană și refuzul unirii cu Biserica Catolică în afara unei negocieri din cadrul unui sinod ecumenic” a aceluiași

domnitor, care l-au făcut să evolueze de la cele mai bune relații cu suzeranul său catolic, regele polon Vladislav, până la conflictul armat din anul 1431.

Tot în contextul întăririi credinței ortodoxe în fața acțiunilor unioniste catolice din acele împrejurări foarte tulburi se înscrie și manuscrisul de la Iliăș I, unul dintre fiii și succesorii lui Alexandru cel Bun, adus la lumină de Arhimandritul Policarp Chițulescu. Manuscrisul, păstrat doar într-o copie din secolul XVII–XVIII, cuprinde diferite vieți de sfinți – cu accent pe viața și cuvintele Sfântului Andrei cel nebun pentru Hristos.

Dintre celelalte contribuții științifice mai semnalăm redescoperirea, într-o colecție particulară din Franța, a unui hrisov emis de cancelaria lui Ștefan cel Mare la 15 martie 1490 – comunicată de doamna Olimpia Mitric, demontarea de către domnul Liviu Pilat a acuzației potrivit căreia portarul Sucevei, Luca Arbore, ar fi fost unul dintre pretendenții la tronul Moldovei după moartea lui Ștefan cel Mare și redescoperirea, semnalată inițial de domnul Marius Diaconescu și comunicată la Colocviu de monahul Timotei Tiron, a unui tablou al Mănăstirii Putna pictat imediat după jumătatea secolului XVIII, bogat în detalii relevante.

Au fost prezentate nu mai puțin de patru apariții editoriale, dintre care remarcăm monografia arheologică și istorică dedicată Mănăstirii Dobrovăț a reputatului arheolog român Voica Maria Pușcașu și volumul *Istoria: utopie, amintire și proiect de viitor*, închinat istoricului Andrei Pippidi la împlinirea vârstei de 65 de ani. ■

Monah Ieremia B.

Colocviul de aici este în sufletul meu. Fiecare întrunire științifică are specificul ei. Ce mi se pare important aici este că există o comunicare, o colaborare între istoricii laici și cei ecclesiastici. Aceasta este ceva unic pentru România. Peste toate, există o anumită particularitate, astfel încât cei care vin odată aici, după aceea tot vin.

Radu Păun, cercetător, Paris

Colocviile dedicate Maicii Benedicta – acad. Zoe Dumitrescu-Buşulenga

Mănăstirea Putna, prin Fundația „Credință și creație”, a fost gazda a două colocvii închinată amintirii Maicii Benedicta, aflate în continuitate tematică și ideatică: *Muntele – metaforă fundamentală. Relief concret și ascensiune spirituală* (august 2012) și *Pedagogia modelelor. Pădurea – ambient decisiv și metaforă primordială* (mai 2013). Titlurile colocviilor sunt alese ca simboluri pentru o viață mai înaltă, mai frumoasă, în care omul își folosește înțelept toate puterile date de Dumnezeu pentru a trăi în lume.

Primul dintre colocvii, *Muntele – metaforă fundamentală*, a căutat să ilustreze o perspectivă ascetică asupra lumii și a vieții. Măreția, asprimea și frumusețea muntelui sunt o chemare spre o viață mai înaltă, spre un urcuș spiritual către izvorul a toate – Dumnezeu. Bazele teologice ale dezbaterilor au fost așezate prin contribuțiile Pr. Prof. Constantin Coman – „Muntele ca topos teologic în Sfânta Scriptură”, Protos. Teofan

Participanții la Colocviul „Muntele – metaforă fundamentală”

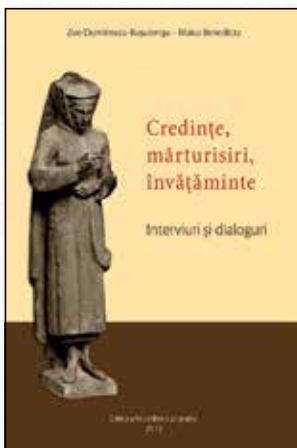
Popescu – „Modelul taboric și părintele duhovnicesc. Arhimandritul Sofian Boghiu”, Monahul Iustin Taban – „Parabole ale muntelui la Părinții Filocaliei”, Adrian Alui Gheorghe – „Cum se vede muntele Athos de pe Ceahlău”. Sensurile literare, filosofice sau poetice ale muntelui au fost explorate în comunicări ca ale prof. Elvira Sorohan – „Taina muntelui ascuns”, cu referire la Sadoveanu, prof. Lucia Cifor – „Muntele în imaginarul poetic eminescian. Perspective hermeneutice”, Gheorghiu Geană – „Muntele: matrice comportamentală și stimul simbolic”, Alexandrina Cernov – „Pădurea și muntele, simboluri ale folclorului românesc din nordul Bucovinei”, Ioana Diaconescu – „O ipostază a Golgotei. Martirii muntelui. Documente ale rezistenței anticomuniste”. Printre aceste studii și-au făcut loc comemorările unor oameni mari ai culturii române: Mihail Sadoveanu, lingvistul Eugeniu Coșeriu, istoricul Eudoxiu Hurmuzachi, poeta Ileana Mălăncioiu, IPS Bartolomeu Anania, și un prodigios pictor contemporan, Paul Gherasim, evo-

cat de Mircea Oliv: „Pictura tăcerii, a iubirii și a Numelui de nerostit”. Domnul ambasador Dan Hăulică, președintele Fundației, a fost omagiat în cea de-a doua zi a Colocviului, cu ocazia împlinirii a frumoasei vârste de 80 de ani.

Cel de-al doilea colocviu, *Pedagogia modelelor*, având ca temă secundară *Pădurea, metaforă primordială*, a răspuns unei nevoi reale din societatea românească: găsirea unor modele care să-i ducă pe români la rădăcinile lor și care să fie o moștenire

Expoziția „412x4”, de Virgil Scripcariu

pentru noile generații. Preocuparea pentru modele a fost prezentă și la Maica Benedicta în ultimii ani ai vieții: „Impresia mea tot mai puternică este că pretutindeni au cam dispărut modelele”. În cuvântul de deschidere, IPS Pimen a subliniat că modelele sunt părinții duhovnicești în sens larg: mama și tatăl acasă, profesorii

la școală, bătrânii și toți acei oameni care caută să trăiască frumos, împlinind voia lui Dumnezeu.

Sub semnul evocărilor deosebite a stat comunicarea profesoarei Ioana Căndea-Feodorov, care a vorbit despre tatăl său în comunicarea „Virgil Căndea și modelele sale de cărturar”. Alte modele de intelectuali creștini puse în lumină au fost Radu Gyr, de către Ioana Diaconescu, cercetătoare în Arhivele Securității, profesorul Alexandru Mironescu, evocat de Raluca Naclad, poetul Ioan Alexandru, amintit cu binecunoscutele „Imne ale Putnei”, alăturându-se la aceștia și părintele Iustin de la Mănăstirea Petru-Vodă, ca model de duhovnic în comunicarea domnului Adrian Alui Gheorghe. În centrul dezbaterilor a rămas personalitatea Maicii Benedicta, formatoarea spirituală a multor generații de studenți la Litere care se adunau „în jurul ei ca puii în jurul unei cloști”, după cum a mărturisit, din experiența sa personală, domnul profesor Gheorghiuță Geană.

Tema secundară a colochiului a fost *Pădurea*. Ambient decisiv și metaforă primordială, cu intervenții

care au subliniat că pădurea este mai mult decât un tezaur geografic, ea este și un mediu de existență istorică și de relație cu omul. De aceea expoziția sculptorului Virgil Scripcariu, „Manifest pentru rostul și sfințenia lemnului”, precum și comunicarea domnului Alin Ulman-Ușeriu – „Pădurea pedagogică”, au dorit să tragă un semnal de alarmă față de arborii tăiați abuziv în București, dar și în Bucovina istorică, din interese comerciale, care nu mai țin cont de rosturile și valoarea pădurii în ambientul românesc.

Cele două colochii au adus împreună un rod editorial de excepție. Pe lângă numerele V și VI ale revistei „Caietele de la Putna” și al treilea volum din seria Eminescu – „Eminescu. Cultură și Creație”, au văzut lumina tiparului două volume de interviuri acordate de Maica Benedicta pe teme de cultură, credință și spiritualitate: „Credințe, mărturisiri, învățăminte”, îngrijit de Grigore Ilisei, și „Să nu pierdem verticala”, îngrijit de obștea Mănăstirii Putna. Ultimul constituie o invitație directă adresată de Maica Benedicta tinerei generații de a redescoperi izvoarele adânci ale spiritualității românești: „atunci când vom ști că ei sunt din nou în căutarea adâncilor taine pe care le ascunde spiritualitatea noastră, atunci vom putea noi, cei bătrâni, trece dincolo liniștiți”, spunea ea. Este o chemare pe care credem că timpul nu o învechește. ■

Monah Iustin T.

GÂNDURI DE PELERIN

elevi, studenți și tineri la Mănăstirea Putna în anul 2012

De ce suferă unii tineri azi de tristețe? Cum să iasă din ea?

Suferă pentru că nu au nădejde în Dumnezeu, pentru că au așteptări prea mari de la viață, care de multe ori sunt nefolositoare, pentru că nu se lasă în voia Domnului. Singura cale prin care poți ieși din tristețe este dată de rugăciune, Spovedanie și Împărtășanie. (*Anca-Maria M., 18 ani, elevă*)

Pentru că își petrec timpul liber distrându-se, prin discoteci și prin baruri, fără să înțeleagă că timpul ni l-a dat Dumnezeu pentru desăvârșirea noastră. (*Marian V., 27 ani, ing. alim.*)

Din lipsa raportării la veșnicie, la mântuire; din dorința sau mândria de a avea o viață perfectă, „ca în filme”, sau ca la TV, fără Cruce. (*Mihaela S., 26 ani, medic*)

Din cauza patimilor și a confortului. Se poate ieși prin lectura cărților duhovnicești și a socializării cu semenii (nu pe internet). (*Marius C., 29 ani, admin. online*)

Datorită egoismului, individualismului cultivat în foarte multe familii astăzi. Părinți nu își ancorează copiii în credință, nu-i învață adevăratele valori. (*Florentina N., 33 ani, profesoară*)

Nu au fost învățați să trăiască frumos, să gândească frumos, să iubească frumos. Toate acestea se fac cu Hristos. (*Andrei S., 23 ani, Teologie*)

Mulți se caută pe ei înșiși și nu găsesc pe cineva să-i îndrume. Consider că acel

cineva trebuie să fie preotul duhovnic. (*Laura, 20 ani, Acad. Muzică*)

Tristețea este dată de faptul că nu știm să iubim ceea ce avem deja, iar lucrurile pe care nu le putem avea ni le dorim

cu și mai multă râvnă spre deznădejdea noastră. Ieșim din tristețe dacă învățăm să ne bucurăm de lucrurile mici și să-I mulțumim lui Dumnezeu pentru fiecare dintre ele. (*Alexandra G., 21 ani, Litere*)

Atunci când înțelegi că Hristos este Persoană, că S-a răstignit pentru tine, că

este lângă tine în fiecare clipă, gata să te ajute, să te ridice, nu ai cum să fii trist, nu ai cum să te mai simți singur! Tinerii pot ieși din această stare dacă își pun nădejdea în Dumnezeu și se lasă povățuiți de duhovnic. (*Ștefania N., 19 ani, Comunicare*)

Describe o experiență din viața ta care ți-a întărit credința în Dumnezeu.

Pentru prima dată am petrecut sărbătorile de iarnă la Mănăstirea Putna, printre tineri din ASCOR. Acum mă simt împlinită. Să văd oameni cu chipuri așa luminoase și care vorbesc cu atâta dragoste de cele sfinte mă face să prind mult mai mult curaj. Mulțumesc lui Dumnezeu pentru așa experiență! (*Laura, 20 ani, Acad. Muzică*)

Am cunoscut o obște monahală în care toți călugării trăiau în același duh, iar în fiecare din ei se vedea clar Hristos. În comportament, în vorbe, în tăcere, în iertare și... în ei! (*Ștefan A., 23 ani, Ed. Fizică*)

Faptul că am primit de la Dumnezeu tot ce nu aș fi meritat și aici încep a pomeni faptul că am primit o soție fecioară! (*Anonim*)

Întâlnirea cu părintele duhovnic, care prin cuvintele sale m-a făcut să văd frumosul și dragostea lui Dumnezeu în toți și peste toate. (*Diana, 26 ani, Finanțe*)

După o mare decepție în dragoste, cu multe lacrimi, am văzut grija lui Dumnezeu pentru mine... Cred că la fiecare cerere a noastră El vine cu trei răspunsuri: „Nu”.

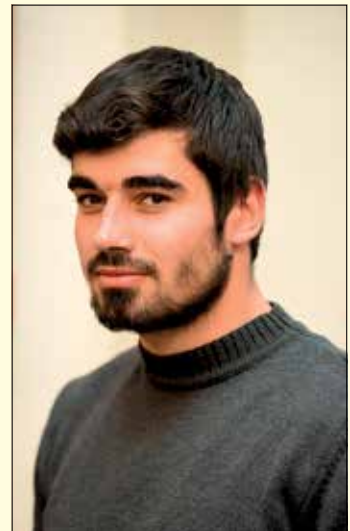
„Nu încă”. „Am ceva mai bun pentru tine!” (*Diana B., 20 ani, Teologie*)

După o spovedanie sinceră și completă la duhovnicul meu, în timpul liceului, am simțit cum parcă ceva brusc „m-a inundat”... L-am simțit pe Dumnezeu, coborât parcă din ceruri peste mine, peste tot în jurul meu, și am plâns până acasă aproape în hohote. Aveam certitudinea că

orice aș face și oricât aș fi de păcătoasă, El nu se va îndepărta de mine, și simțeam că mă iubește foarte mult! Asta a fost prima oară când L-am perceput pe Dumnezeu ca persoană cu care poți „vorbi”, de care te poți apropia. (*Mihaela S., 26 ani, medic*)

Mi-am dorit de mică să fiu profesoară de istorie. După ce am terminat facultatea, mulți din jurul meu m-au descurajat: că am muncit degeaba, că în ziua de azi mori de foame cu istoria și altele... Dar eu am avut

încredere în Dumnezeu, mi-am pus viața în mâinile Lui ca El să facă cu ea ce crede mai bine! Și așa am primit, în ciuda tuturor așteptărilor, post de profesor titular la o școală cu oameni cu suflet mare, de la care am

învățat multe. Așa am înțeles că Dumnezeu lucrează în viața fiecăruia și că voia Lui este ca noi să ne aflăm la locul potrivit, pentru a ne prelua misiunea pregătită pentru noi. (*Ionela C., 28 ani, prof. istorie*)

Unei prietene de-a mele care avea un vas de sânge fisurat la creier, doctorii i-au mai dat șase luni de trăit. De parcă darul acesta, Viața, ar fi la îndemâna omului... Oricum, duhovnicul nu i-a dat binecuvântare pentru operație - una cu risc de paralizie - iar ea a ascultat. Au trecut anii și prietena mea trăiește și astăzi. Și ascultă și astăzi de duhovnicul blând și smerit care i-a zis să stea în fiecare zi cu ochii ațintiți la crucea Mântuitorului Hristos, Cel Care a cântărit cu ochii Săi plini de dragoste crucea pe care a așezat-o pe umerii ei. Această cruce dătătoare de viață ne arată și nouă, în fiecare zi, că viața este o Minune! (*Florentina N., 33 ani, profesoară*)

Stau de multe ori și privesc cerul înstelat noaptea... Privesc întreaga natură și mă gândesc că toate acestea nu există de la sine, ci este Cineva care într-adevăr a creat și le cârmuiește pe toate! (*Daniel B., 19 ani, Teologie*) ■

„În chipul lui Ștefan cel Mare istoria noastră sărbătorește izbânda plenară a omului, o domnie îndelungată, o putere de a făptui deplină, energie, inteligență, înțelepciune, curaj, smerenie, o credință de nebiruit. Toate acestea fac din Ștefan părinte al neamului în eternitate.”

Ioan Alexandru, *Iubirea de patrie*